

TA 2023/03 ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER I KJELLEREN UNDER DRONNINGENS GATE 10

Dronningens gate 10, Trondheim, Trøndelag

Sæhle, Ingeborg, og Valstrand, Nina E.

Tittel TA 2023/03 Arkeologiske undersøkelser i kjelleren under dronningens gate 10 Dronningens gate 10, Trondheim, Trøndelag	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 372	Publiseringsdato 04.07.2024
	Prosjektnummer 1022567, 1022614	Sider 66
	Avdeling Arkeologi	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Sæhle, Ingeborg, og Valstrand, Nina E.	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-521-0	Oppdragstidspunkt / periode utført 12.05.23-01.06.23
	Forsidebilde Arbeidsbilde, fremrensing av skjelett i grav 213. Da64609_118	

Prosjektleder Ingeborg Sæhle
Prosjektmedarbeider(e) Silje S. Rullestad, Ingrid N. Halvorsen, Audun Selfjord, Heidi Tangen Eriksen, og Nina E. Valstrand
Kvalitetssikrer Lise-Marie Bye Johansen

Oppdragsgiver / finansiert av E. C. Dahls Eiendom AS

Sammendrag Rapporten omhandler NIKUs arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim. Undersøkelsen ble gjennomført fra februar til juni 2023. Riksantikvaren ble i februar 2023 orientert av tiltakshaver om funn av menneskelige skjelettrestre ved anleggsarbeid i kjelleren. Den påfølgende arkeologiske undersøkelsen i kjelleren ble gjennomført først som et forprosjekt uten vedtak, og deretter som to delprosjekter med vedtak (NIKU prosjektnummer 1022567 og 1022614). Den arkeologiske undersøkelsen avdekket middelalderstrukturer i form av 23 in situ graver og en mulig brønnstruktur. I tillegg ble det observert et antall moderne og etterreformatoriske strukturer. Gravene er en del av en middelalderkirkegård som har strukket seg sørover inn i Dronningens gate og vestover inn i eiendommen Dronningens gate 12. 19 av gravene hadde skjelettrestre i god nok stand til opptak og analyse, men materialet var meget fragmentert og dårlig bevart. Enkelte av gravene hadde spor av kiste, men for de fleste gravene var det kun bunnen av gravfyllet og deler av skjelettet bevart. Både skjelettmateriale, trekull, og kortlevd plantemateriale fra gravene er datert til tidlig middelalder. Ettersom området ble utsjaktet og en kjeller etablert på stedet i 1909 har det ikke vært forventet å finne arkeologiske strukturer på stedet. Funnet av intakte graver i kjelleren var derfor uventet, og gravene ser ut til å være gravd dypt ned i den naturlige undergrunnen. Gravfyllet i flere av gravene bestod utelukkende av redeponert naturlig undergrunn. Det er aldri funnet spor av en kirke knyttet til kirkegården.
Abstract This report details the results from NIKUs archaeological investigation in the basement of Dronningens gate 10, Trondheim. The excavation took place from February to June of 2023. The excavation uncovered medieval structures in the form of 23 in situ graves and one possible well. The graves are a part of a larger medieval cemetery that stretched southwards into Dronningens gate, and eastwards into Dronningens gate 12. A number of post-medieval and modern structures were also observed. 19 of the graves contained skeletal material that was well enough preserved for analysis, but the skeletal material was in general very fragmented and poorly preserved. Some of the graves contained traces of a coffin, but for most of the graves, only the base of the grave-fill and fragmented parts of the skeleton were preserved. Both skeletal material, wood-charcoal, and short-lived plant remains from the graves have been dated to the early medieval period. There has never been found traces of a church connected to the cemetery.

Emneord Trondheim, Kirkegård, skjeletter, tidlig middelalder, tenner, bevaringsforhold
Keywords Trondheim, Cemetery, skeletons, Early Medieval, teeth, preservation conditions

Avdelingsleder
 Lise-Marie Bye Johansen

Saksnummer hos forvaltningsmyndighet	21/00516-67
Kulturminne-ID	90288, prosjekt 707
Lokalitetsnavn	Dronningens gate 10
Gnr/bnr.	401/332
Adresse, kommune, fylke	Dronningens gate 10, Trondheim, Trøndelag
Aksesjonsnummer	2023/48
Museumsnummer	N207437-N207452
Intrasis-prosjektnummer	TA 2023/3, Dronningens gate 10, kirkegård
Foto-/filmnummer	Da64609
Tilstedeværelse av automatisk fredede kulturminner	Ja
TA nr.	TA 2023/3

Forord

Denne rapporten omhandler NIKUs arkeologiske undersøkelser i Dronningens gate 10, Trondheim, gjennomført i perioden februar- juni 2023. Prosjektet omfatter to ulike prosjektnummer; 1022567 og 1022614, med samme TA-nr.: TA 2023/3. Resultatene fra begge prosjektnummer er samlet i denne rapporten. NIKU vil takke involverte samarbeidspartnere i gjennomføringen av prosjektet. En særlig takk rettes til tiltakshaver E.C. Dahls Eiendom AS, hovedentreprenør Skanska AB, og entreprenør SGE AS. Trond Skjærbusdal ved Skanska AB takkes særskilt for tilrettelegging, infrastruktur og ivaretagelse av HMS i prosjektet.

Rapporten er i hovedsak skrevet av prosjektleder Ingeborg Sæhle, og Nina E. Valstrand har skrevet kap. 4 om den osteologiske analysen av skjelettet materialet. Kart og illustrasjoner er utført av Ingeborg Sæhle og i enkelte tilfeller Dag Øyvind S. Engtrø. Det humanosteologiske materialet er analysert av Nina E. Valstrand, og katalogisert og pakket av Heidi Tangen Eriksen.

Ingeborg Sæhle

Prosjektleder

Trondheim, 02.07.2024

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	11
1.1	Saksgang og administrativ bakgrunn	11
1.1.1	NIKU prosjekt 1022567	12
1.1.2	Tilleggsvedtak ifb. m. funn av intakte graver (NIKU prosjekt 1022614)	13
1.2	Kulturhistorisk bakgrunn og arkeologiske opplysninger fra tidligere gjennomførte undersøkelser i nærområdet	15
1.2.1	Undersøkelser i nyere tid	20
1.3	Tiltakets omfang	21
1.4	Undersøkelsens faglige problemstillinger	21
2	Metode og gjennomføring	21
2.1	Funn og humanosteologisk materiale	22
3	Resultater	24
3.1	Datering	24
3.2	Naturlig undergrunn	25
3.3	Graver og kirkegårdsjord	26
3.3.1	Grav 200	26
3.3.2	Grav 201 (N207437)	27
3.3.3	Grav 202 (N207438)	29
3.3.4	Grav 203 (N207439)	30
3.3.5	Grav 204 (N207440)	30
3.3.6	Grav 205 (N207441)	30
3.3.7	Grav 206	31
3.3.8	Grav 207 (N207442)	32
3.3.9	Grav 208 (N207443)	32
3.3.10	Grav 209 (N207444)	32
3.3.11	Grav 210	32
3.3.12	Grav 211	33
3.3.13	Grav 212 (N207445)	34
3.3.14	Grav 213 (N207446)	35
3.3.15	Grav 215 (N207447)	36
3.3.16	Grav 216 (N207448)	36
3.3.17	Grav 217	37
3.3.18	Grav 218	37
3.3.19	Grav 219 (N207449)	38
3.3.20	Grav 220	39
3.3.21	Grav 221	41
3.3.22	Grav 222 (N207450)	41
3.3.23	Grav 223 (N207451)	42
3.3.24	Kirkegårdsjord	42
3.4	Andre strukturer	43
3.4.1	Mulig brønn/cisterne	43
3.4.2	Bunn av grop eller stolpehull	44
3.4.3	Etterreformatorisk grop eller brønn	44
3.4.4	Ukjent struktur	44
3.4.5	Moderne	44
4	Den osteologiske analysen	45
4.1	Bevaring og tilstand	45
4.2	Rengjøring, katalogisering og pakking av de menneskelige levningene	46
4.3	Arbeid med menneskelige levninger og etikk	46
4.4	Metode	47
4.4.1	Aldersvurdering	47
4.4.2	Vurdering av biologisk kjønn	48
4.4.3	MNI	48
4.4.4	Øvrig informasjon fra osteobiografiske data	49
4.5	Resultater	49
4.5.1	Gravene oppsummert	50
4.5.2	Aldersvurdering	52
4.5.3	Vurderinger av biologisk kjønn	55

4.5.4	Helse og livsstil	56
4.6	Sammendrag.....	58
5	Oppsummering og kort diskusjon av faglige problemstillinger	58
6	Litteratur.....	63
6.1	Nettlinker:	64
7	Vedlegg.....	65

Figurliste

Figur 1:	Plantegning som viser det planlagte tiltaket, vedlagt tiltakshavers søknad.....	12
Figur 2:	Plantegning som viser det planlagte arbeidet vest for sjakt 3.....	13
Figur 3:	Kart som viser tiltaksområdets plassering innenfor Middelalderbyen Trondheim.....	14
Figur 4:	Utvalgte deler av den såkalte «Posthus skatten»	15
Figur 5:	Foto fra etableringen av Posthuset	16
Figur 6:	In situ graver fra utgravingen mellom Dronningens gate 10 og 12 (TA 1990/9-a).....	17
Figur 7:	Profil gjennom kirkegården fra utgravingen mellom Dronningens gate 10 og 12.....	18
Figur 8:	Kristus figuren i Limoges imitasjon.....	19
Figur 9:	Kart over undersøkelser i nyere tid. Området som ble sjaktet ut i 1909 er skravert.	20
Figur 10:	Oxcal-plot med prosjektets 14C dateringer, arrangert kronologisk.....	25
Figur 11:	Kart som viser plasseringen av alle in situ gravene i kjelleren.	26
Figur 12:	Grav 200 sett i plan. 1 m målestokk.	27
Figur 13:	Grav 201. Fotoet er tatt etter at gravfyllet er fjernet.	28
Figur 14:	Gravene i den østlige delen av utgravningsområdet.	29
Figur 15:	Grav 202 sett i plan	30
Figur 16:	Grav 205 sett i plan	31
Figur 17:	Detaljkart over gravene i den sørvestre delen av utgravningsområdet.	33
Figur 18:	Gravene i den nordlige delen av utgravningsområdet.	34
Figur 19:	Grav 212 sett i plan.	35
Figur 20:	Grav 213 sett i plan.	36
Figur 21:	Grav 217 sett i plan.	37
Figur 22:	Grav 218 sett i plan	38
Figur 23:	Planskisse fra utgraving av sjakt 2, gjennomført på prosjekt 1022567.....	38
Figur 24:	Grav 219 sett i profil.	39
Figur 25:	Grav 220 sett i plan før utgraving.	40
Figur 26:	Grav 220 etter at gravfyllet er fjernet. I bunnen er restene av kisten synlig.....	40
Figur 27:	Grav 221 sett i plan etter at store deler av gravfyllet er fjernet.	41
Figur 28:	Skjelettrestene i grav 222. Deler av kraniet og deler av underkjeven er synlig på bildet	42
Figur 29:	Den mulige brønnen ST1584 sett i profil etter snitting.....	43
Figur 30:	Etterreformatorisk grop i sjakt 2 sett i profil.....	44
Figur 31:	Øverst: De menneskelige levningene i grav 212 in situ. Nederst: Det som faktisk er bevart av de menneskelige levningene	45
Figur 32:	Forskjellige stadier av fusjonering av spheno-occipital synchondrosis.....	53
Figur 33:	Tannslitasje hos individ grav 219 (øverst) og grav 203 (nederst).....	55
Figur 34:	Linjeformasjon eller lagdannelser synlig på den ene tannroten av høyre forjeksler, Grav 213. Foto: NIKU	56
Figur 35:	Slitasje på jeksler, Grav 223.	57
Figur 36:	Plankart som viser in situ graver observert ved tidligere undersøkelser i området sammenstilt med gravene som ble utgravd i kjelleren i Dronningens gate 10 i 2023.	61

Tabelliste

Tabell 1:	Oversikt over prosjektets 14C dateringer.....	24

Tabell 2: Oversikt over observasjoner fra den osteologiske analysen av gravene. 50
Tabell 3: Oversikt over aldersvurdering av de aktuelle gravene i den osteologiske analysen..... 53
Tabell 4: Oversikt over de gravene hvor det var mulig å vurdere biologisk kjønn. 56
Tabell 5: Oversikt over observert traume/patologi på aktuelle graver i den osteologiske analysen. 57

1 Innledning

Den arkeologiske overvåkingen og undersøkelsen i Dronningens gate 10 ble gjennomført av Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) i perioden fra februar-juni 2023. Prosjektet ble igangsatt på bakgrunn av grunneiers ønske om å oppføre et nytt kunsthus (Posten Moderne) på tomten.

Riksantikvaren ga dispensasjon etter kulturminneloven § 8 andre ledd. Prosjektet ble finansiert av tiltakshaver, E. C. Dahls Eiendom AS. Utgravingen besto av ett forprosjekt uten vedtak, og to delprosjekter med vedtak (NIKU prosjektnummer 1022567 og 1022614), men med tanke på dokumentasjon og den arkeologiske kildeverdien er undersøkelsene å betrakte som ett prosjekt. Både praktiske og faglige forhold ligger til grunn for at disse tre prosjektene er samlet i en felles rapport.

Feltarbeidets hensikt har vært å sikre kildeverdien i det arkeologiske materialet gjennom arkeologisk utgraving og dokumentasjon. Målet for denne rapporten er å gjøre rede for den arkeologiske stratigrafien og historiske utviklingen innenfor tiltaksområdet, gjøre rede for dokumentasjon og metode, samt å legge til rette for videre arbeid og forskning.

1.1 Saksgang og administrativ bakgrunn

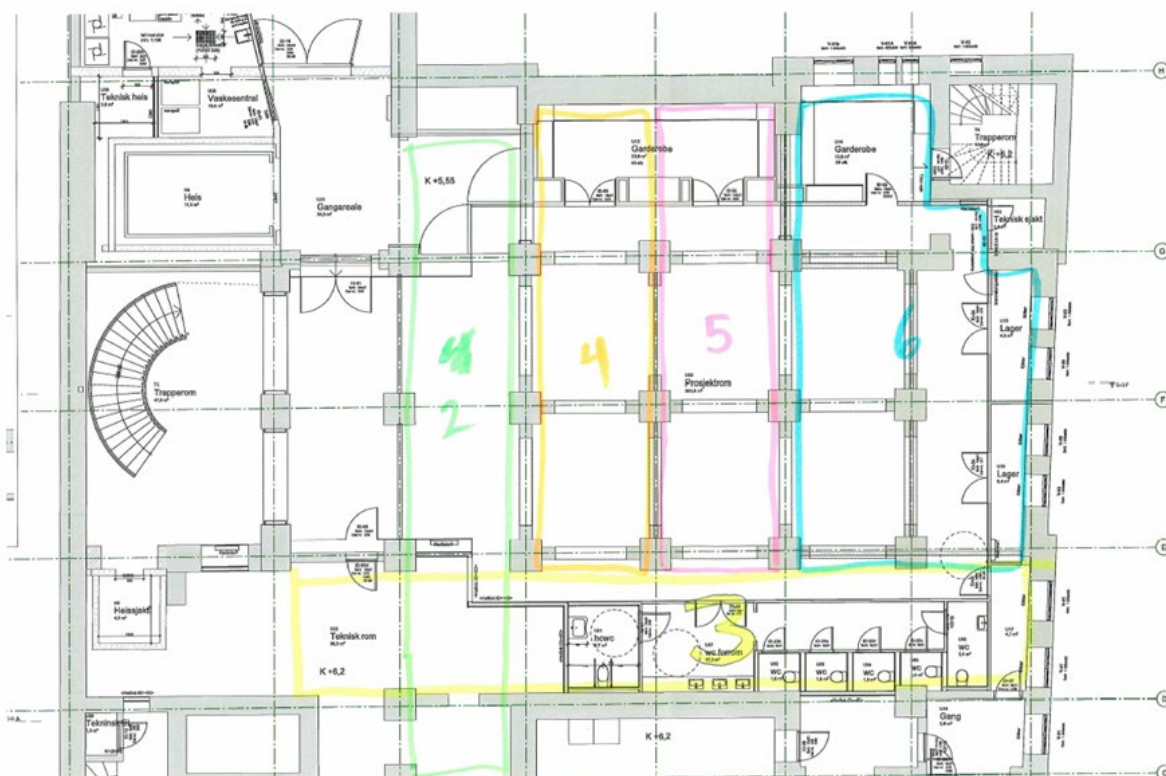
I Riksantikvarens vedtak av d. 04.04.2022 (RA ref. 21/00516-25), vedrørende reguleringsplan for Dronningens gate 10, Thomas Angells gate 3 og 5 og deler av Apotekerveita, ble det fastslått at tiltak som skulle gjennomføres på stedet etter at NIKUs arkeologiske undersøkelser i bakgården til Dronningens gate 10 og deler av Apotekerveita var ferdigstilt ikke skulle fremkalle fare for skade på automatisk fredete kulturminner. Dette omfattet blant annet senkning av kjellergulv under Dronningens gate 10. Mandag d. 13.02.2023 ble NIKU v. Silje S. Rullestad kontaktet av representant for Skanska AB angående funn av en hodeskalle ved maskinell sjakting under kjellernivå i Dronningens gate 10. NIKU v. Silje S. Rullestad og Ingeborg Sæhle gjennomførte en befarings på stedet samme dag, hvor det kunne konstateres at det dreide seg om en nesten komplett hodeskalle med både over- og underkjeve samt øvre halsvirvler bevart. Ved samme befarings kunne det også konstateres intakte strukturer som antas å være fra middelalderen i profilveggene til den eksponerte grøften. Samme dag sendte Riksantikvaren v. Sissel R. Skoglund en e-post til entreprenør og tiltakshaver med beskjed om å stoppe gravearbeidet på stedet jf. kulturminneloven § 8 andre ledd.

Torsdag d. 16.02.2023 ble det gjennomført en befarings på stedet med representanter fra Riksantikvaren, NIKU, E. C. Dahls (v. Byggherrerådgiveren) og Skanska til stede. Formålet for befaringsen var å avklare omfanget av gravearbeid på stedet som potensielt kunne komme i konflikt med automatisk fredete kulturlag, samt å vurdere på hvilke vilkår gravearbeidene kunne fortsette. Det ble i forbindelse med denne befaringsen klart at det skulle graves fem ca. 14 m lange og ca. 2 m brede N-S gående grøfter med dybder av ca. 1 m (Figur 1). I tillegg skulle det graves én ca. 26 m lang og ca. 2,5 m bred Ø-V gående grøft langs den sørlige delen av bygget parallelt med Dronningens gate.

I e-post av d. 16.02.2023 ga Riksantikvaren foreløpig tillatelse til at de N-S gående grøftene kunne eksponeres ned til ca. 20 cm, hvilket ville avdekke eventuelle intakte topp av naturlig undergrunn og eventuelle kulturlag på stedet. Fjerningen av de øverste 20 cm skulle foregå under overvåking av arkeolog. Videre vilkår for utgraving av grøftene skulle først vurderes etter at alle grøftene var eksponert til 20 cm og omfanget av intakte kulturlag på stedet kunne fastslås. Riksantikvaren fastslo i samme e-post at det arkeologiske arbeidet forbundet med befarings og overvåking av grøftegravingen skulle beregnes etter medgått tid og innlemmes i fremtidig vedtak. Tiltakshaver sendte en skriftlig aksept for dette via e-post d. 16.02.2023.

Ved oppstart av den arkeologiske overvåkingen av grøftene ble det klart at det var problemer med massehåndteringen på stedet, da det ikke fantes egnede steder å deponere den oppgravde massen fra grøftene, og det var vanskelig å frakte masser ut av kjelleren. Et koordineringsmøte med arkeolog fra NIKU, prosjektleder fra Skanska og ansvarlige entreprenører som skulle gjennomføre grave- og rørleggingsarbeid på stedet ble derfor gjennomført d. 21.02.2023 med henblikk på å koordinere den

videre fremdriften og sikre at den arkeologiske overvåkingen av grøftene kunne gjennomføres. En ny fremdriftsplan og utvidede tiltak ble foreslått på bakgrunn av koordineringsmøtet.

Figur 1: Plantegning som viser det planlagte tiltaket, vedlagt tiltakshavers søknad. Kart: Skanska AS.

I e-post av d. 22.02.2023 ga Riksantikvaren foreløpig tillatelse til den nye fremdriftsplanen foreslått i koordineringsmøtet d. 21.02.2023. Tillatelsen innebar blant annet en sørlig forlengelse av den allerede utgravde grøften under overvåking av arkeolog, samt dokumentasjon av de eksponerte kulturlagene i profilen til denne grøften. Dokumentasjon av kulturlag og strukturer synlige i grøftens profiler ble gjennomført i løpet av uke 8, hvor også arkeologisk overvåking av de øverste 20 cm av to av de N-S gående grøftene ble gjennomført. Den sørlige forlengelsen av den allerede utgravde grøften kunne ikke gjennomføres grunnet tungt anleggsmateriale som var plassert på stedet.

NIKU orienterte Riksantikvaren om fremdriften på stedet i e-post av d. 24.02.2023 (NIKU ref. 77/23/554.31/IS), hvor NIKU også ba om et møte med Riksantikvaren for å avklare den videre fremdriften, da gravearbeidet på daværende tidspunkt ikke kunne fortsette før de eksponerte grøftene var fristilt. Riksantikvaren ba i e-post av d. 27.02.2023 tiltakshaver om å foreslå en videre fremgangsmåte og rekkefølge på den videre gravingen som ivaretar de praktiske utfordringene på stedet, og samtidig tar høyde for arkeologiske undersøkelser i alle de eksponerte grøftene. I forlengelse av dette ba tiltakshaver NIKU v. Ingeborg Sæhle om en befaring på stedet tirsdag d. 28.02.2023, hvor alle med relevant arbeid i kjelleren var til stede for å legge en fremdriftsplan som tok høyde for alle aspekter av gravingen. Etter befaringen sendte tiltakshaver samme dag et referat med foreslått fremdriftsplan til Riksantikvaren, i tillegg til en oppdatert planskisse hvor alle tiltakene var markert.

1.1.1 NIKU prosjekt 1022567

NIKU mottok d. 01.03.2023 anmodning fra Riksantikvaren om å utarbeide prosjektplan og budsjett for tiltakene som beskrevet av tiltakshaver i e-post d. 28.02.2023. NIKU oversendte prosjektplan og budsjett til Riksantikvaren d. 03.03.2023 (NIKU ref. 84/23/554.31/IS). Riksantikvaren fattet vedtak om

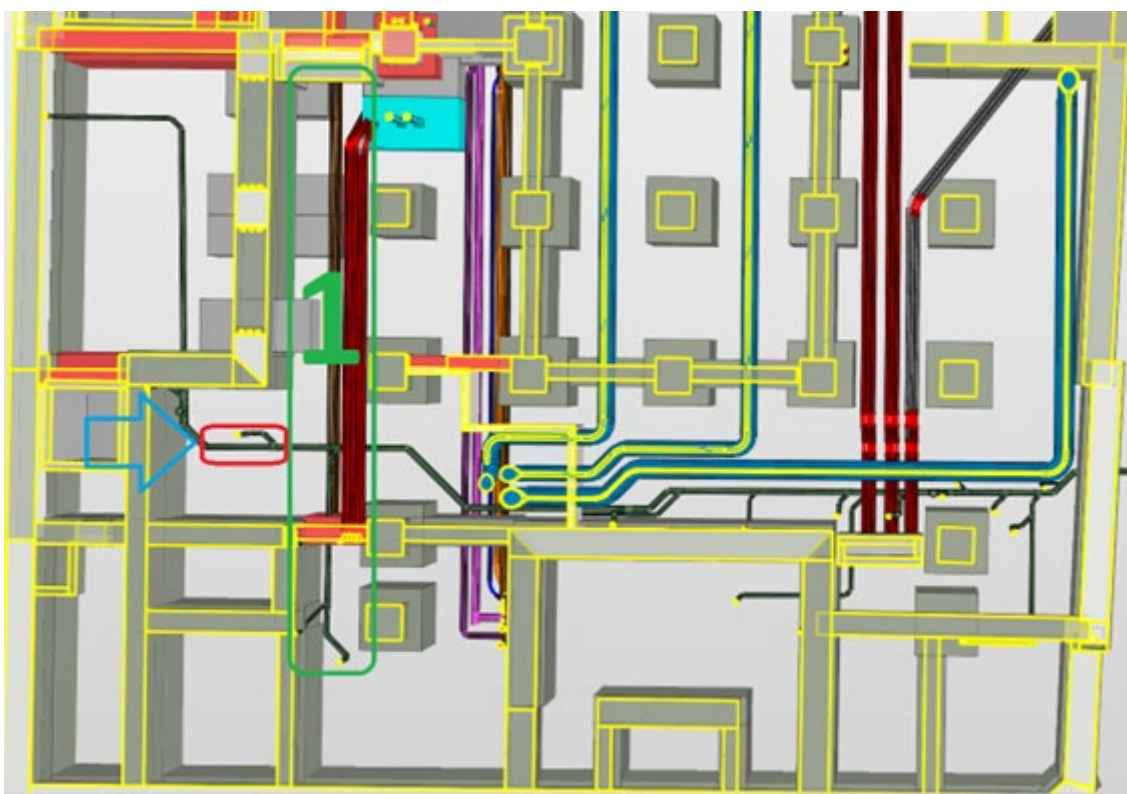
arkeologisk overvåking og utgraving av tiltaket d. 06.03.2023 (RA ref. 21/00516-56). Eventuelle funn av intakte graver fra middelalderen var ikke omfattet av vedtaket.

Feltarbeidet ble gjennomført i over flere omganger i perioden 08.03.2023-26.04.2023. Ved maskinell sjakting i den sørlige delen av sjakt 2 d. 14.03.2023 ble det avdekket 5 graver fra middelalderen. NIKU orienterte Riksantikvaren v. Sissel Ramstad Skoglund muntlig om funnet, og det ble avtalt at gravene skulle utgraves innenfor eksisterende budsjett for å sikre fremdrift og logistikk på stedet. Gravene ble derfor utgravd innenfor kostnadsrammen av det eksisterende vedtaket, men uten budsjettmidler til etterfølgende osteologisk analyse og katalogisering, merking og pakking av materialet (NIKU ref. 102/23/554.31/IS).

Ved maskinell sjakting i den sørlige delen av sjakt 4 d. 28.03.2023 ble det avdekket 3 graver fra middelalderen. Etter avtale med Riksantikvaren ble disse gravene liggende på stedet til omfanget av middelalderiske graver i alle grøftene var etablert (NIKU ref. 116/23/554.31/IS). Ingen graver ble påtruffet i sjakt 5 og 6. Ved maskinell sjakting i sjakt 3 d. 25.04.2023 ble det avdekket 14 graver fra middelalderen. Riksantikvaren ved Sissel Ramstad Skoglund ble orientert om funnet per telefon samme dag.

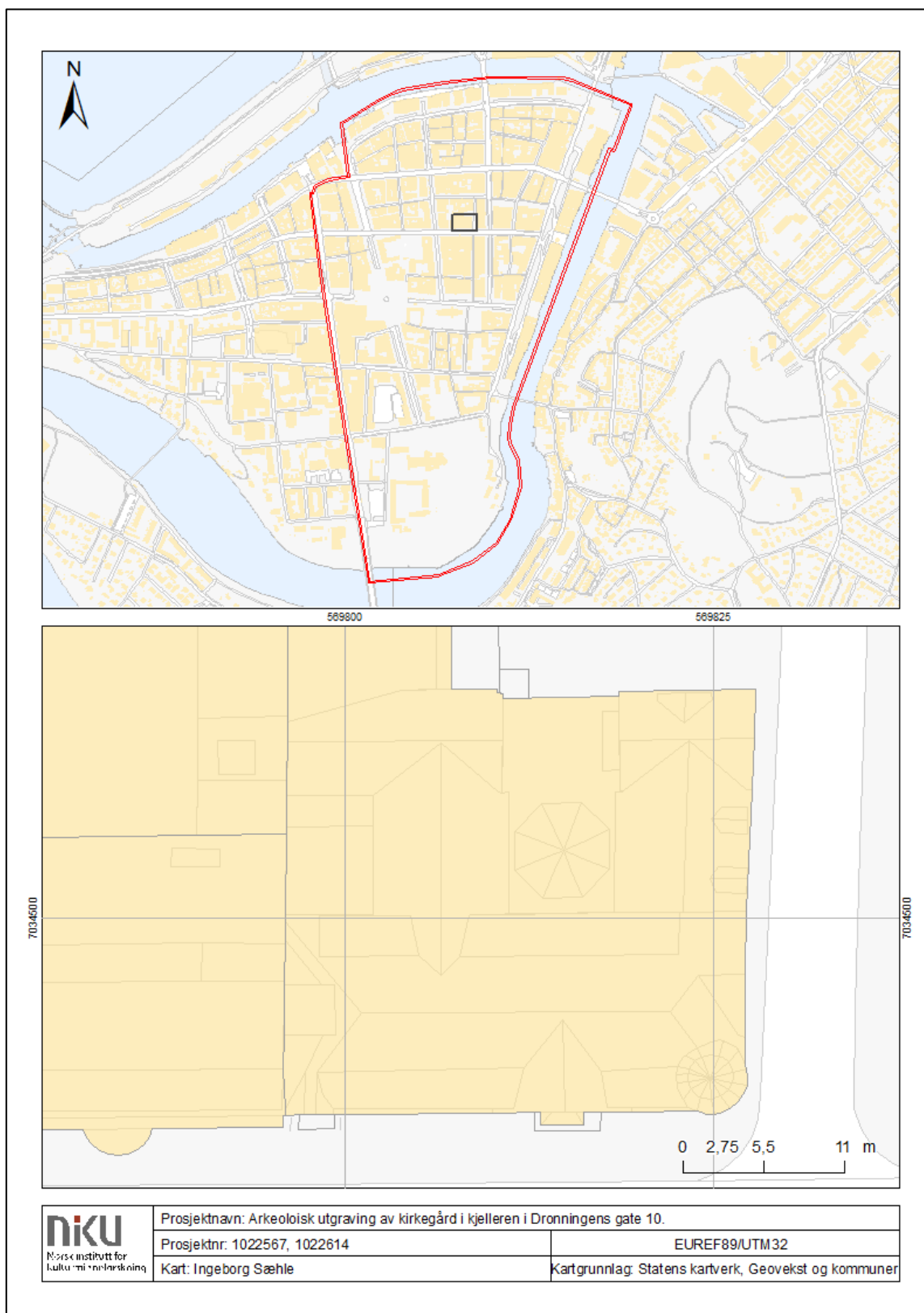
1.1.2 Tilleggsvedtak ifb. m. funn av intakte graver (NIKU prosjekt 1022614)

NIKU sendte en orientering om omfanget av graver i sjakt 3 og 4 til Riksantikvaren i e-post d. 26.04.2023 (NIKU ref. 159/23/554.31/IS). NIKU mottok anmodning om tilrådning, prosjektplan og budsjett samme dag (RA ref. 21/00516). Anmodningen innebar også en tilrådning av det faglige potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner i området vest for sjakt 1. I dette området skulle eksisterende avløpsrør byttes, og det var i den forbindelse nødvendig å frigjøre noe av arealet omkring avløpsrøret (Figur 2). Rørgrøften skulle ha en bredde i bunn på ca. 0,5 m (tilsvarende eksisterende grøftbredde), og en bredde på maks 1,5 m i topp.

Figur 2: Plantegning som viser det planlagte arbeidet vest for sjakt 3, vedlagt tiltakshavers søknad. Kart: Skanska AS.

NIKU oversendte tilrådning, prosjektplan og budsjett d. 08.05.2023. Riksantikvaren fattet vedtak om arkeologisk overvåking og utgraving av tiltaket samme dag (RA ref. 21/00516-67). Feltarbeidet ble gjennomført i perioden 12.05.23-01.06.23.

Figur 3: Kart som viser tiltaksområdets plassering innenfor det automatisk fredede kulturminnet Middeltalderbyen Trondheim (kulturminne-id 90288).

1.2 Kulturhistorisk bakgrunn og arkeologiske opplysninger fra tidligere gjennomførte undersøkelser i nærområdet

Det følgende kapittelet er i stor grad hentet fra prosjektplanene til prosjekt 1022301, 1022567 og 1022614, og tar kun for seg de opplysninger som er relevante for de aktuelle tiltakene. For utfyllende beskrivelser av alle undersøkelser i nærområdet, se NIKU Rapport for TA 2022/06 (Sæhle og Oftedal 2024).

Tiltaksområdet ligger i sin helhet innenfor det automatisk fredede kulturminnet Middelalderbyen Trondheim, kulturminne-ID 90288, som er fredet bygrunn iht. Lov om kulturminner av 9. juni 1978 (Figur 3). Tidligere funn og observasjoner tyder på at området tilsynelatende ligger utenfor kjerneområdet for bosetting i middelalderbyen, men at Dronningens gate 10 og det nærliggende området er viktig i arkeologisk og kulturhistorisk sammenheng. Området har tidligere i liten grad vært arkeologisk undersøkt, men flere undersøkelser de siste årene (bl.a. TA 2019/08 og TA 2022/06) har gitt ny og utfyllende kunnskap.

Figur 4: Utvalgte deler av den såkalte «Posthus skatten». Øverst til venstre og til høyre ses de to sølvkrusifiksene, og nederst til venstre en av de 936 sølvmyntene. Foto: NTNU Vitenskapsmuseet.

Et viktig funn fra eiendommen er den store sølvskatten fra midten av 1000-tallet som ble funnet i forbindelse med gravearbeid for en stor koksbinge på gårdsplassen i 1950 (TA 29). Skattefunnet besto av «2 brystkors av sølv, 5 små sølvblikkplater, fragmentet av en sølvspenne, små sølvfragmenter, en samling tener og snodde tråder, neverstykker, og 936 sølvmynter med en samlet

vekt på 1180 gr. (Figur 4). Det er tidligere beskrevet at skattefunnet var nedgravd «i en slags neverkont», eller sylindrisk neverrull, men nyere analyser av materialet ved NTNU Vitenskapsmuseet viser at det i virkeligheten var et oksehorn som skatten ble nedlagt i. Ifølge de tilgjengelige opplysninger ble funnet gjort i en dybde på ca. 2,15 m under overflaten «på overgangen mellom det gule sandlaget i elveavleiringen - og det svarte tette kulturlaget som på dette stedet var over 2 m tykt». Sammensetningen av ulike mynter i skattefunnet gir en TPQ-datering til omkring 1035 AD. Ved de arkeologiske utgravingene i bakgården til Dronningens gate 10 i 2022 (TA 2022/06) ble det i den helt vestlige delen av bakgården funnet en sølvmynt i den nedre delen av dyrkningslaget på stedet. Preliminære studier av Terje Hellan ved NTNU Vitenskapsmuseet indikerer at det dreier seg om en sølvmynt fra siste del av 900-tallet, og at den derfor kan representere en utpløyd del av sølvskatten som ble funnet i 1951.

Kirkegård

Det er i flere omganger funnet skjeletter på tomta til Dronningens gate 10, på naboeiendommen nummer 12, samt i selve gateløpet til Dronningens gate mellom nummer 10 og 12. Disse skjelettfunnene representerer en del av en middelalderkirkegård. Keramikkskår funnet i omrotaede kulturlag yngre enn kirkegården i gateløpet mellom Dronningens gate 10 og 12 er datert til 1100-1300-talet (Nordeide 1990: 11). Disse keramikkskårene ble funnet i etterreformatoriske kulturlag, og representerer derfor ikke in situ aktivitet på stedet, og kan ikke bidra til en relativ datering av gravene (ibid.).

Figur 5: Foto fra etableringen av Posthuset på eiendommen Dronningens gate 10 tidlig på 1900-tallet. Fotoet er tatt mot nordøst, og det er Apotekerveita man ser til høyre i bildet. I nord er profilene med bevarte kulturlag eksponert, og den lyse sanden i bunnen representerer trolig den naturlige undergrunnssanden på stedet. Foto fra Lunde 1977: 35, fig. 16.

Den eldste opplysningen om mulige in situ graver på stedet stammer fra Henrik Mathiesen fra ca. 1895, hvor han beskriver funn av «en del hierneskiller og ben i regelmessige rekker vest til øst» i området til det senere Posthuset (Lunde 1977: 53). Ved utgravingene til Posthuset i Dronningens gate 10 i 1909 ble det beskrevet at skjeletter ble funnet «på sydkanten» av eiendommen (ibid.). Ved etableringen av Posthuset i 1909 ble hele området utgravd helt ned til naturlig undergrunn i

forbindelse med anleggelsen av bygningens kjeller (Figur 5). Det har derfor tidligere vært akseptert at alle kulturlag og graver i dette området ble fjernet i forbindelse med etableringen av bygget.

Ved utgravinger i Dronningens gate 12 (Handelsstandens Hus) i 1932 beskrives det at det ble funnet skjelettdeler «i tomtens sydøstre hjørne mot naboeiendommen» (Lunde 1977: 53). Ved arkeologisk overvåking i Dronningens gate i forbindelse med utskiftning av en vannledning i 1983 ble det observert in situ graver i gateløpet i området utenfor Dronningens gate 10 og den aller østligste delen av Dronningens gate 12 (Reed 1983: 2 og fig. 2).

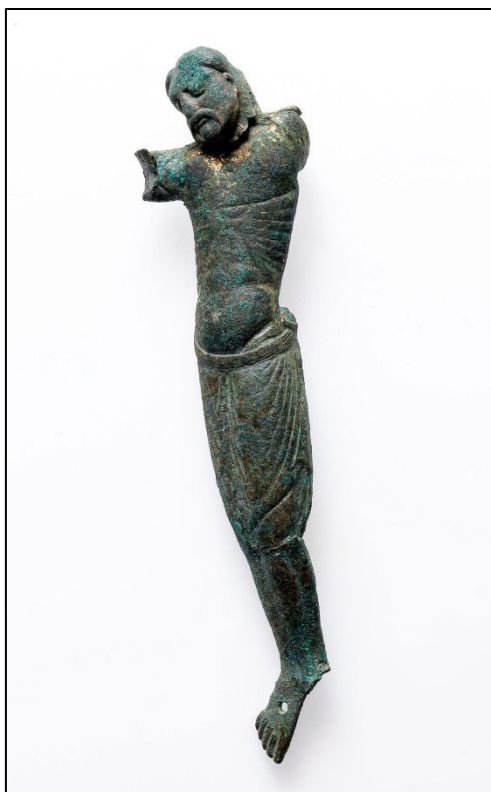

Figur 6: In situ graver fra utgravingen mellom Dronningens gate 10 og 12 (TA 1990/9-a). På fotoet ses skjelett 57 og 45. Fotoet er tatt mot vest. Foto: Nordeide 1990, vedlegg 8.

Figur 7: Profil gjennom kirkegården fra utgravingen mellom Dronningens gate 10 og 12 (TA 1990/9-a). Fotoet viser østprofilen sett mot øst. Foto: Nordeide 1990, vedlegg 8.

I 1990 ble det også gjennomført arkeologisk overvåking og undersøkelse av deler av Dronningens gate (TA 1990/9). I området mellom Dronningens gate 10 og 12 ble det under fortauet og inntil husfasadene funnet flere in situ graver (Figur 6) (Nordeide 1990: 8ff). Gravene lå enkelte steder i opptil fire nivåer, og flere var gravd ned i den naturlige undergrunnen (ibid.: 12). Enkelte graver ble påtruffet så dypt som over 2 m under dagens bakkenivå (Figur 7). Skjelettene fra denne undersøkelsen ble innlemmet i Vitenskapsmuseets samlinger under N114142:2 og N114192-N114203. Ved utgraving av bakgården til Dronningens gate 12 i 2006 ble det funnet in situ skjeletter i den sørøstlige delen av bakgården inn mot Dronningens gate 10 (TA 2006/02). Dette er det nordligste funnet av in situ graver tilhørende denne kirkegården. Skjelettene var meget fragmentariske og ble ikke oppdaget før de var gravd opp av gravemaskinen (Reed 2006: 2). Skjelettrestene ble ikke innlemmet i Vitenskapsmuseets samlinger grunnet bevaringsgrad.

Figur 8: Kristus figuren i Limoges imitasjon funnet ved undersøkelser i bakgården til Dronningens gate 10 i 2019 (2019/08). Foto: Åge Hojem, NTNU Vitenskapsmuseet.

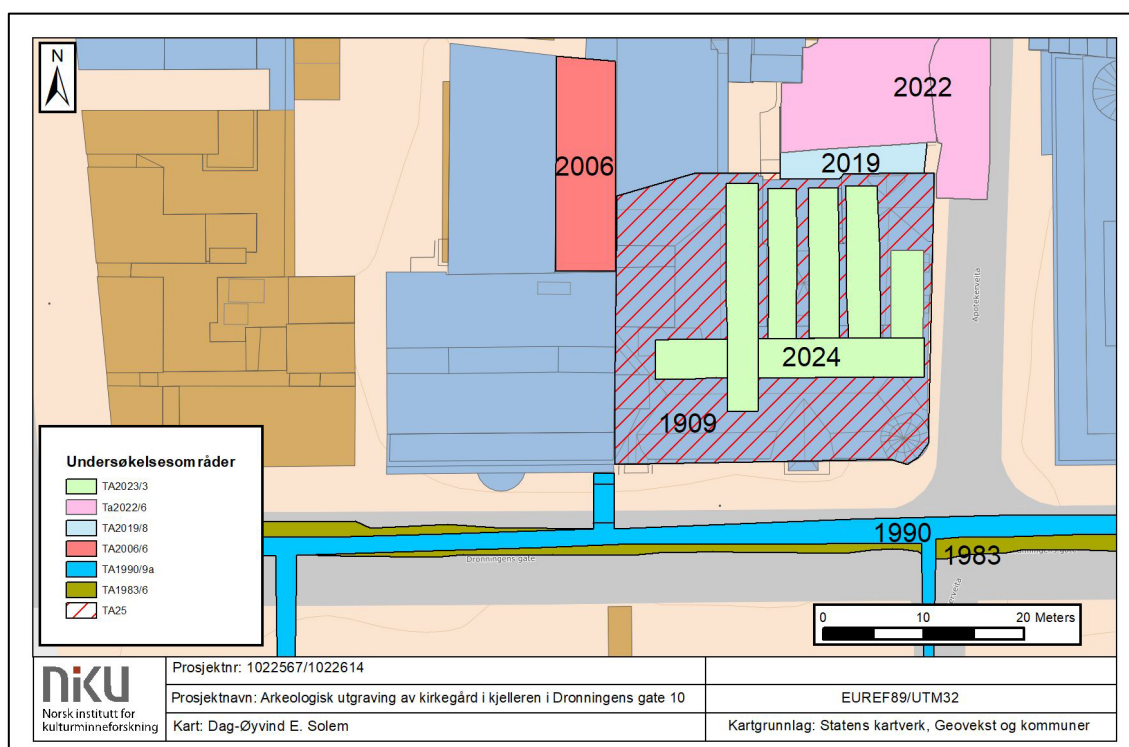
I tillegg til de ovenfor beskrevne funnene av in situ graver er det også funnet en rekke omrotede skjelettresten i nærområdet. Det er blant annet gjort løsfunn av et kranium og lårbein av menneske i bakgården til Dronningens gate 10 (TA 28, TA 2019/8, TA 2022/6). Ellers er det ingen strukturer eller gjenstandsfunn hverken i bakgården til Dronningens gate 10 eller i Apotekerveita som har kunnet knyttes til en kirkegård på stedet. Det er i det hele tatt et fravær av bygningsstein tilhørende en kirke i området, og en hypotese er derfor at det kan ha vært en trekirke. Kirken kan også ha stått utenfor de undersøkte områdene, eller ikke ha blitt observert ved utgravingene i Dronningens gate 10 i 1909. En middelaldersk emaljert Kristus-figur i Limoges imitasjon ble funnet i en etterreformatorisk avfallsgrop i den sørlige delen av bakgården til Dronningens gate 10 i 2019 (Figur 8) (TA 2019/08). Figuren kan understreke det kirkelige nærværet i området.

1.2.1 Undersøkelser i nyere tid

Bakgården til Dronningens gate 10 er undersøkt ved flere anledninger i nyere tid (Figur 9).

I 2003 ble det foretatt en prøveundersøkelse i den sørlige delen av bakgården, hvor en 9 m lang grøft ble lagt langs nordsiden av Posthuset (TA 2003/1). Grøften inneholdt store etterreformatoriske forstyrrelser i form av en kjeller og et mulig kjellergulv.

I 2007 ble det nordvestre hjørnet av bakgården undersøkt i forbindelse med etablering av en heissjakt (TA 2007/28). Undersøkelsen avdekket store etterreformatoriske avfallsgroper, men ingen in situ middelalderse kulturlag.

Figur 9: Kart over undersøkelser i nyere tid. Området som ble sjaktet ut i 1909 er skravert.

I 2019 ble det søndre delen av bakgården undersøkt i forbindelse med etablering av en ny kum og en rampe til kjelleren i Dronningens gate 10 (TA 2019/8). Et område på ca. 14,5 x 6 m ble åpnet opp til en dybde av 2 m. Den vestre delen av området inneholdt intakte middelalderse kulturlag, og her ble det observert dyrkningslag i en tykkelse av ca. 0,3 m. Under dyrkningslagene ble det observert ardspor, staur- og stolpehull. 14C-dateringer indikerer at området har vært i bruk fra 1000-tallet og opp i høymiddelalderen. Trekull fra et stort stolpehull/grop 14C-datert til AD 885–983 (2 sigma), og trekull fra et annet stolpehull er datert til AD 674–862 (2 sigma) (Øianger 2019: 25, 32). Begge disse strukturene var gravd gjennom den naturlige undergrunnen på stedet, og indikerer at det også har foregått sporadisk aktivitet på stedet før 1000-tallet. I en etterreformatorisk grop med 1600-talls keramikk ble det funnet en middelalderse kristusfigur i Limoges kopi som opprinnelig har vært festet på et trekors (N207347:1).

I 2022 ble hele bakgården arkeologisk undersøkt i forbindelse med oppføringen av Nye Hjorten Teater (TA 2022/06). Det ble registrert middelalderse dyrkningslag i en tykkelse av 0,2–0,4 m, og under disse ble det observert en rekke ardspor og mer enn 150 staur- og stolpehull som kuttet den naturlige undergrunnen på stedet. Flere av stolpehullene i bakgården var fylt utelukkende med redeponert undergrunn uten tegn til dyrkingsjord. Dette indikerer aktivitet på stedet forut for dyrkingen. Samme undersøkelse inkluderte deler av den vestre delen av Apotekerveita, og her ble det registrert flere middelalderse groper som kuttet den naturlige undergrunnen. Groperne var delt i to typer; groper med

ukjent funksjon som inneholdt redeponert undergrunn, og rene avfallsgroper fylt med dyrebein og keramikk. Keramikken i avfallsgropene indikerer at de trolig er anlagt i høymiddelalderen.

1.3 Tiltakets omfang

I forbindelse med etablering av ventilasjons- og kloakkrør i kjelleren i eksisterende bygg i Dronningens gate 10 var det nødvendig å grave én øst-vestgående og seks nord-sørgående sjakter til en dybde av 0,8–1 m under eksisterende kjellergulv (Figur 1).

De nord-sørgående sjaktene var ca. 14 m lange og hadde en bredde av ca. 1,6 m. Den øst-vestgående grøften hadde en lengde av ca. 26 m, og en bredde av ca. 2,5 m. I tillegg skulle et lite område vest for den øst-vestgående sjakten undersøkes i forbindelse med utskifting av et avløpsrør. Tiltaksområdets areal utgjorde til sammen ca. 177 m².

1.4 Undersøkelsens faglige problemstillinger

Det følgende avsnittet er hentet direkte fra NIKUs prosjektplan (NIKU ref. 179/23/554.31/IS).

Det er ved flere tilfeller på 1800- og 1900-tallet dokumentert intakte graver i områdene direkte sør og vest for tiltaksområdet. Sporene er imidlertid svært mangelfullt dokumentert, og det fysiske skjelettmaterialet er kun i ett tilfelle innlemmet i Vitenskapsmuseets samlinger (ti individer fra TA 1990/9; N114142:2 og N114192-N114203). De påviste gravene i kjelleren representerer derfor noe av det eneste og eldste materialet vi har fra denne middelalderske kirkegården, hvilket gir funnet spesielt stor vitenskapelig og kulturhistorisk verdi. Ved gjennomføring av Riksantikvarens vedtak med referanse 21/00516-56 ble det observert intakte graver kun i de sørlige delene av de N-S orienterte sjaktene. Dette innebærer at de eksponerte gravene trolig representerer de aller siste restene av den nordlige delen av denne delen av kirkegården. Problemstillinger som blant annet omhandler kirkegårdens brukstid, avgrensning og karakter er aktuelle, og faller inn under Riksantikvarens satsingsområder under 9.2 Sakrale steder i *Faglig program for middelalderarkeologi* (Johannesen og Eriksson 2015:179-180). Dette er den eneste bevarte delen av kirkegården som hittil har kunnet undersøkes arkeologisk med moderne metoder, og de humane levningene utgjør slik sett et unikt materiale som kan belyse en rekke ulike aspekter ved middelaldersamfunnet.

Aktuelle problemstillinger for området er:

- Når ble denne delen av kirkegården tatt i bruk?
- Hvordan er denne delen av kirkegården organisert?
- Hvilken indre og ytre utforming har gravene? Hvilke spor etter gravskikk og ritualer kan knyttes til begravelsen slik som liksvøp, underlag, foring av kisten, nedlegging av blomster/urter etc.? Kan analyse av makrofossilprøver bidra til å svare på dette?
- Er det forskjell i bevaringsgrad av de menneskelige levningene innad på kirkegården?

Aktuelle problemstillinger for den osteologiske analysen er:

- Hvilken demografisk sammensetting viser skjelettmaterialet?
- Hvilke helsemessige forhold kan spores i skjelettmaterialet? Er innvollparasitter representert i prøver fra mage/tarm?

2 Metode og gjennomføring

Det arkeologiske feltarbeidet ble gjennomført i flere etapper. Overvåking og utgraving av de nord-sør orienterte grøftene, samt overvåking av den øst-vest orienterte grøften, ble gjennomført i perioden

08.03.2023-26.04.2023 (RA ref. 21/00516-56). NIKUs arkeologer fulgte anleggsaktiviteten på stedet, og det foregikk derfor kun periodevis overvåking. Utgraving av intakte graver ble gjennomført i perioden 12.05.23-01.06.23. Overvåking av den vestre delen av sjakt 4 ble gjennomført d. 01.08.23.

Strukturer i de nord-sør orienterte sjaktene ble dokumentert ved foto og tegnede skisser, samt beskrivelse i feltdagbok. Dette gjelder også fem graver i sjakt 2, som ble utgravd på prosjekt 1022567. For disse strukturene og gravene ble det opprettet en egen strukturliste, som finnes som vedlegg til denne rapporten. Gravene fra dette prosjektet har i ettertid fått nye gravnumre som følger nummereringen fra prosjekt 1022614.

Det ble tatt ut både 14C og makrofossil prøver fra relevante strukturer.

Alle in situ graver fra prosjekt 1022614 ble målt inn med totalstasjon, og utgravd ved hjelp av single-context metoden. Hver enkelt bestanddel av graven (eks. gravfyll, kiste, skjelett, gravkutt) ble utgravd, beskrevet og innmålt separat. Det ble tatt 14C- og makrofossil prøver fra alle relevante graver. Alle graver ble fotografert, og feltdokumentasjon ble innført i et eget Intrasis prosjekt. Geodatabasen er levert sammen med øvrig geodata til NTNU Vitenskapsmuseet.

Alle makrofossilprøver er analysert av Quaternary Scientific (heretter QUEST) ved University of Reading. Alle 14C prøver er analysert av Barnas UAB (Vilnius Radiocarbon). Vedartsanalyse av aktuelle trekullsprøver er foretatt av QUEST, og informasjon om disse kan derfor finnes i den vedlagte rapporten fra QUEST.

Samlet ble det tatt omkring 450 foto i løpet av feltarbeidet, hvorav litt over 140 foto er innlemmet i NTNU Vitenskapsmuseets fotobase etter prosjektets avslutning. Kassasjon av fotografier ble foretatt på bakgrunn av dokumentasjonsverdi og representasjon. Dubletter og uskarpe bilder ble automatisk kassert. Foto er levert til Universitetsmuseenes samlinger (MUSIT) under **Da64609**, hvor alle fotografiene har egne undernumre.

Koordinatsystemet som brukes i rapporten, og som den innmålte dataen er registrert i, er i EUREF UTM Zone 32N og høydene i NN2000. Ved sammenligning av høyder fra denne utgravningen med høydemålinger fra tidligere utgravninger i Trondheim er det svært viktig å transformere høydesystemet slik at sammenligningen blir korrekt. Det er i hovedsak to andre høydesystem som har vært og er i bruk i Trondheim: NN1954, som var gjeldende for NIKUs prosjekter frem til 2018, og Trondheim lokal, som er det høydesystem som eldre utgravninger og undersøkelser er dokumentert i. Å regne om høyder fra NN1954 til NN2000 skjer via en formel som varierer avhengig av hvor i Norge man befinner seg. Å regne om høyder fra NN1954 til Trondheim lokal skjer med en konstant på 0,871 m. Denne verdien skal legges til høyden i NN1954 for å få høyden i Trondheim lokal.

Prosjektet er registrert i Askeladden under prosjekt 707.

2.1 Funn og humanosteologisk materiale

Funnansvarlig for prosjektet var Heidi Tangen Eriksen ved NIKUs Trondheimskontor. Alle innkomne funn ble vasket og lagt i poser i felt, og ingen kassasjon av funn ble foretatt før i etterarbeidet. Funn ble løpende registrert i et egnet Excel-skjema i felt, og alt innkommet funnmateriale ble derfor katalogisert i felt uavhengig om det senere ble vurdert til kassasjon eller katalogisering.

Alle funn og alt humanosteologisk materiale som er automatisk fredet (eldre enn 1537), eller som på annen måte har stor arkeologisk informasjonsverdi, skal i prinsippet samles inn og overleveres det respektive universitetsmuseet. I praksis er det likevel enkelte unntak, både i form av en mer problemstillingsbasert innsamlingsstrategi hos NIKU og NTNU Vitenskapsmuseet enn tidligere, så vel som en mer aktiv kassasjon både i felt og ved katalogisering.

I etterarbeidet ble det utarbeidet interne strategier for prioritering av funn til inntak i museenes samlinger. Etter de interne prioriteringene var foretatt ble gjenstandsmaterialet videre vurdert til inntak

av NTNU Vitenskapsmuseets magasinforvaltere. Inntaksvurderingene ble gjennomført på bakgrunn av museets samlingsforvaltning og relevans for fremtidig forskning. Prosjektet fikk tildelt 16 N-numre (N207437–N207452) til katalogisering av gjenstandsmateriale, hvorav 15 av disse (N207437–N207451) representerer humanosteologisk materiale fra graver og beingroper. Det siste (N207452) inneholder gjenstandsmateriale og prøveresultater fra graver uten osteologisk materiale.

Skjelettet materialet som inngår i denne rapporten, er de gjenværende fysiske restene av mennesker som levde i Trondheim før reformasjonen. Det er ikke mulig å personidentifisere eller spore slektskap/tilhørighet til disse individene, men det er likevel tatt etiske hensyn ved all håndtering av materialet. Det har vært en målsetning å behandle materialet så respektfullt som mulig, og samtidig ivareta materialets kildeverdi så langt som mulig ettersom gravmaterialet og de humanosteologiske levningene er en svært viktig kilde til den kulturhistoriske forståelsen av Trondheim i middelalderen. Arkeolog og osteolog Nina Elisabeth Valstrand har i etterarbeidet foretatt en osteologisk analyse av det humanosteologiske materialet. Resultatene fra denne analysen finnes som et eget kapittel i denne rapporten, og rådataen finnes som vedlegg.

Alt humanosteologisk materiale fra før 1537 som ble vurdert som kvalifisert til inntak i Vitenskapsmuseets samlinger er pakket etter gjeldende museumsstandard og avlevert museet ved prosjektets avslutning. Det innsamlede materialet ble pakket i syrefritt silkepapir, merket og lagt i syrefrie esker for avlevering. Materialet er katalogisert i Universitetsmuseenes felles IT-system for gjenstandskatalogisering (MUSIT). Graver som inneholdt skjelett eller gjenstandsmateriale som skulle innlemmes i museets samlinger er katalogisert med egne museumsnumre (N-numre) for hver enkelt grav, hvor hovedindividet i graven alltid har undernummer 1, og tilknyttede funn, ikke-artikulerte bein i graven og prøver har egne undernummer.

Humanosteologisk materiale som ikke ble innlemmet i Vitenskapsmuseets samlinger er dokumentert og deretter behørig gjenbegravd på stedet, under kjellergulvet i Dronningens gate 10.

3 Resultater

Dette kapittelet gir en gjennomgang av utgravningens arkeologiske resultater. Kapittelet tar for seg graver og strukturer som ble avdekket under utgravingen, og i de tilfeller hvor det er mulig er det forsøkt å sette de ulike strukturene i en stratigrafisk sammenheng.

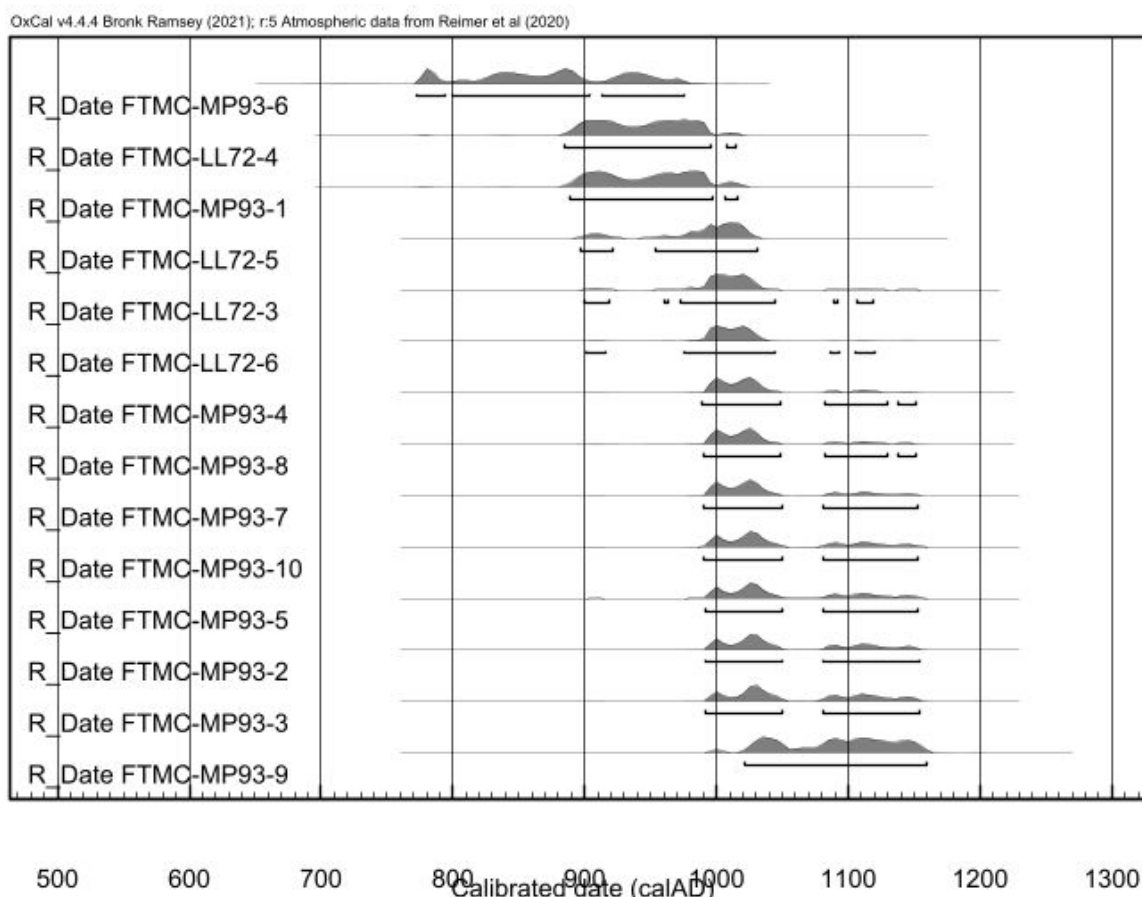
Resultatdelen inkorporerer både dateringer, gjenstandsfunn og resultater fra de naturvitenskapelige undersøkelsene, som alle er viktige utgangspunkt for å kunne tolke funksjonen av strukturer og for eventuelt å kunne faseinndeles lokaliteten. Alle naturvitenskapelige rapporter finnes som vedlegg, hvilket inkluderer 14C-rapporter. En enkel tabell over alle 14C-dateringer finnes også som vedlegg. I rapporten oppgis kalibrerte 14C-dateringer konsekvent med 2 sigma, som utgjør et konfidensintervall på 95,4 %. Alle 14C-dateringer henvises til i teksten med det pågjeldende laboratorienummeret (FTMC-KJ nr.), hvilket gjør dem lette å finne igjen i de pågjeldende naturvitenskapelige rapportene. Lister over funn (både bevarte og kasserte), foto og kontekster finnes alle som vedlegg.

3.1 Datering

Det ble analysert totalt 14 14C dateringer fra utgravingen (Tabell 1). Alle foruten én av disse er fra in situ graver. Det ble hentet ut materiale både direkte fra det humane skjelettmaterialet, og fra trekull og kortlevd plantemateriale i makrofossilprøver fra gravfyll. Med ett unntak ligger dateringene fra gravene i Dronningens gate 10 perioden sen vikingtid – tidlig middelalder (Figur 10). Ingen av gravene har dateringsspenn yngre enn 1160 AD, og det kan se ut til at denne delen av kirkegården er tatt i bruk allerede tidlig på 1000-tallet. Basert på gravenes dybde, og at flere av dem ser ut til å være gravd direkte gjennom den naturlige undergrunnen på stedet, er det grunn å anta at gravene representerer den eldste aktiviteten i denne delen av kirkegården. Det ble ikke funnet gjenstandsfunn som kunne bidra til datering av gravene.

Leverandørs prøyvenr.	Kontekst	Grav	C14 verdi	Datering (95,4%)	Datering (68,3%)	Materiale	Materiale undertype
FTMC-MP93-1	1009	200	1098±29	888-1016	896-992	Trekull	Furu
FTMC-MP93-2	1057	201	1003±29	991-1153	994-1118	Trekull	Poppel/Vier slekten
FTMC-MP93-4	1321	201	1017±28	988-1151	995-1032	Nøtteskall	Hassel
FTMC-LL72-5	1185	201	1054±28	897-1031	979-1025	Bein	Humant skjelettmateriale
FTMC-MP93-3	1162	201	998±29	992-1154	995-1121	Trekull	Hassel
FTMC-MP93-6	1264	205	1164±29	772-976	776-950	Trekull	Furu
FTMC-MP93-5	1264	205	1005±29	991-1153	993-1116	Korn	Bygg
FTMC-MP93-7	1469	212	1012±29	990-1152	993-1038	Trekull	Poppel/Vier slekten
FTMC-MP93-8	1525	215	1016±28	990-1151	994-1033	Korn	Byggslekten
FTMC-MP93-9	1606	217	970±30	1022-1159	1029-1150	Trekull	Kirsebærslekten
FTMC-LL72-6		219	1030±27	901-1120	995-1025	Bein	Humant skjelettmateriale
FTMC-LL72-3		222	1033±28	899-1118	995-1024	Bein	Humant skjelettmateriale
FTMC-LL72-4		223	1105±28	885-1015	896-991	Bein	Humant skjelettmateriale
FTMC-MP93-10	1605		1006±29	991-1153	993-1115	Trekull	Furu

Tabell 1: Oversikt over prosjektets 14C dateringer. En mer detaljert tabell er å finne som vedlegg. Alle 14C rapporter finnes også som vedlegg.

Figur 10: Oxcal-plot med prosjektets 14C dateringer, arrangert kronologisk. OxCal v. 4.4.4 Bronk Ramsey (2021); r5 Atmospheric data from Reimer et al. (2020).

Potensielle feilkilder

Dateringene av det humane skjelettmaterialet kan være påvirket av den såkalte *marin reservoir* effekten, og disse dateringene kan derfor fremstå eldre enn de reelt er. Ingen av dateringene fra Dronningens gate 10 er korrigert for mulig marin reservoir påvirkning, men informasjon om både ^{15}N og ^{13}C verdier finnes som vedlegg.

Datering av trekull kan også gi et misvisende resultat, både fordi enkelte trær kan oppnå en høy egenalder, og fordi treverk kan være gjenbrukt over lengre perioder. Blant annet furu er en tresort som kan oppnå en høy egenalder, og om man daterer en trekullsbit fra de indre delene av treet vil denne dateringen derfor ikke gi et representativt bilde av tidspunktet treet er felt. Dette kan være tilfellet for prøve FTMC-MP93-6, trekull av furu, som ga en noe eldre datering enn de øvrige i settet (Tabell 1). Kortlevd plantemateriale vil som regel gi den mest pålitelige dateringen, men i en urban middelalderkontekst må man være oppmerksom på at materiale flyttes rundt og redeponeres.

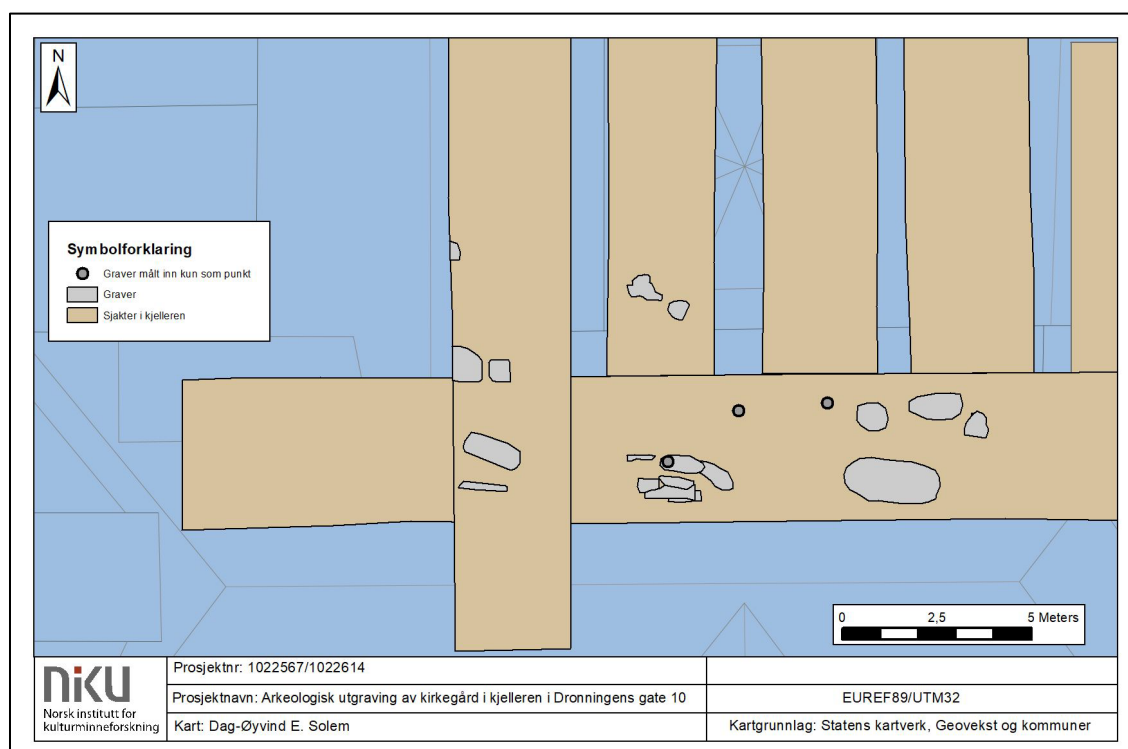
3.2 Naturlig undergrunn

Toppen av bevart naturlig undergrunn i den øst-vestgående sjakt 4 ble målt til omkring kote +5,3 moh. Arkeologiske utgravinger i bakgården til Dronningens gate 10 i 2019 (TA 2019/08) og 2022 (TA 2022/06) viser at naturlig undergrunn i dette området ligger på omkring kote +5,9—+6,0 moh. Arkeologiske utgravinger i Apotekerveita langs den østlige fasaden av Dronningens gate 10 i 2022 (TA 2022/06) viser at naturlig undergrunn i dette området ligger på omkring +6,0—+6,3 moh. Dette innebærer at det trolig er fjernet mellom 0,6—1 m med naturlig undergrunn i kjelleren før man har lagt ned kjellergulvet. Alle intakte in-situ kulturlag både i bakgården til Dronningens gate 10 og i

Apotekerveita ble påtruffet over kote +5,9 moh., og det ble ikke påtruffet intakte in-situ kulturlag (foruten gravfyll) i kjellersjaktene.

3.3 Graver og kirkegårdsjord

Det ble avdekket til sammen 23 in situ graver innenfor undersøkelsesområdet (Figur 11). Ettersom alle kulturlag og deler av den naturlige undergrunnen på stedet var fjernet i forbindelse med etableringen av Posthuset i 1909 var det i de fleste tilfellene kun bunnen av gravene som var bevart. Alle 14C dateringer i dette kapittelet oppgis konsekvent med 2 sigma, hvilket utgjør et konfidensintervall på 95,4 %.

Figur 11: Kart som viser plasseringen av alle in situ gravene i kjelleren.

3.3.1 Grav 200

Består av: SL1009, ST1067, SK1085.

Grav 200 lå i den nordlige delen av sjakt 3, og var orientert Ø-V (Figur 14). Graven bestod av et gravkutt (SK1085), et gravfyll (SL1009), og en mulig kiste (ST1067). Kun bunnen av graven var igjen, resten er fjernet ved anleggelsen av Posthuset i 1909. Skjelettrestene i graven var for dårlig bevart til å kunne anslå type av bein, kjønn eller alder. Levningene ble gjenbegravd på stedet. Trekull fra bunnen av gravfyllet ble 14C datert til **AD 888–1016** (2 sigma, FTMC-MP93-1).

Figur 12: Grav 200 sett i plan. 1 m målestokk. Da64609_002.tiff.

Gravkuttet hadde en oval form i plan, med en lengde av ca. 1,5 m og en bredde i topp på ca. 0,7 m. Gravkuttet var ca. 0,35 m dyp, men har opprinnelig vært dypere. I bunn var gravkuttet ca. 0,3 m bredt.

Gravfyllet bestod av lys, finkornet gråbrun sand med enkelte kullspetter og lommer av ren undergrunnsand (Figur 12). I gravens østre del ble det funnet skjelettrest, men disse ble ikke gitt et eget skjelettnummer, da det var usikkert om de lå in-situ i graven. Ved den osteologiske gjennomgangen i etterarbeidet kunne det ikke slås fast hva slags skjelettdeler det dreide seg om, men det er trolig restene av en ryggvirvel. Bevaringsgraden av disse skjelettrestene var for dårlig for inntak i Vitenskapsmuseets samlinger, og de ble derfor gjenbegravd på stedet.

Mot bunnen av gravkuttet ble fyllet mer sandholdig og likt den omkringliggende undergrunnen. I dette fyllet ble det funnet en kistespike, og langs den nordlige kanten av det nedre fyllet ble det observert restene av en mulig kiste (ST1067). Kisten ble kun observert som en mørk stripe i jorden, i en lengde av ca. 1 m. Det var ikke noe bevart treverk igjen.

3.3.2 Grav 201 (N207437)

Består av: SL1039, SL1057, SY1147, SL1162, SZ1185, SZ1230, SL1321, SK1342.

Grav 201 lå i den sørlige delen av sjakt 3, og var orientert VNV-ØSØ (Figur 13, Figur 14). Graven bestod av kollapsede ovenforliggende kulturlagsmasser (SL1039, SL1057), gravfyll (SL1162), en rektangulær kiste (SY1147), rester av et kranie i vest (SZ1185 og SZ1230), en kistebunn med et mulig kullag (SL1321), og et gravkutt (SK1342).

Figur 13: Grav 201. Fotoet er tatt etter at gravfyllet er fjernet. I bunnen ses omrisset av kisten med kollapset lokk. 1 m målestokk. Da64609_069.tiff.

Gravkuttet hadde en oval form i plan og målte 1,4 x 1 m, med en dybde av ca. 0,7 m. Den opprinnelige dybden av graven er ukjent, da man ved utsjaktning av området i forbindelse med byggingen av Posthuset i 1909 har fjernet de ovenforliggende kulturlagene på stedet.

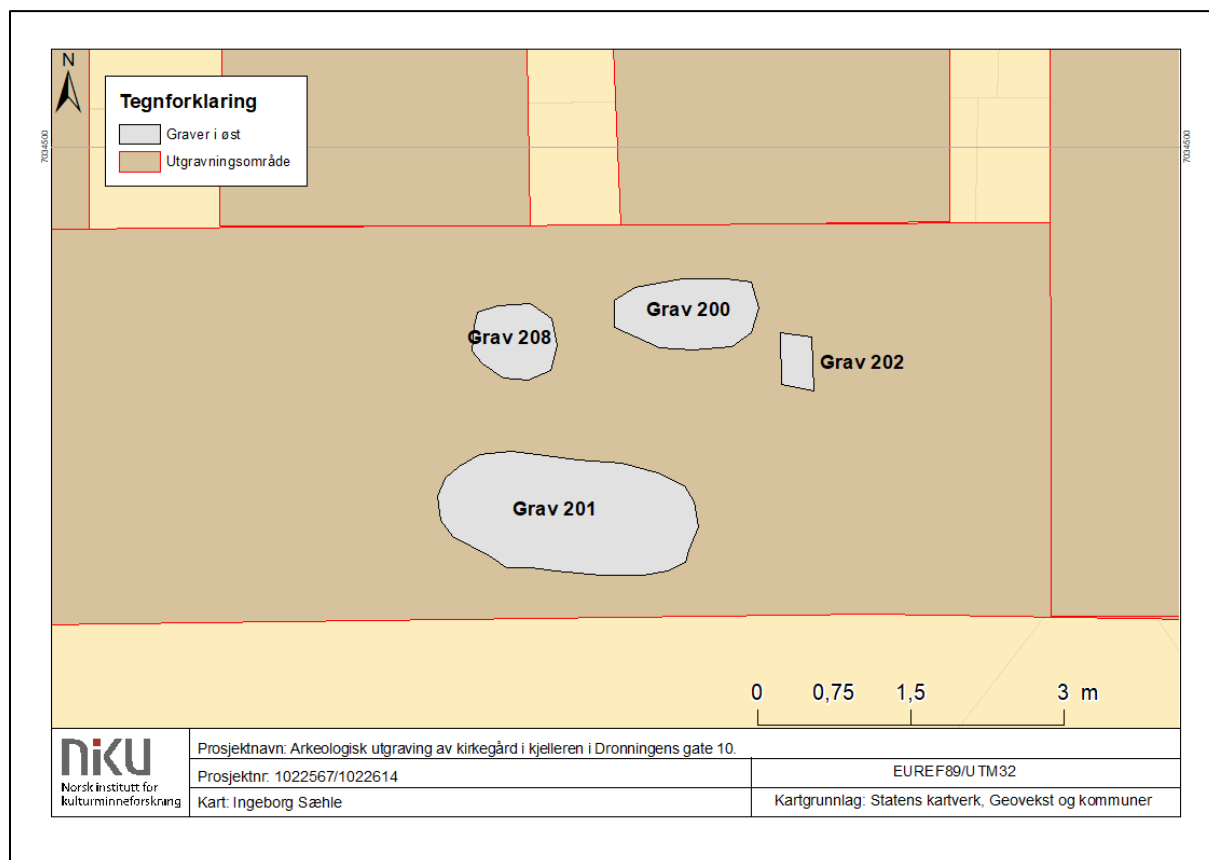
I den øvre delen av graven var et mørkt, brunt, kompakt lag (SL1057) som skilte seg ut fra den omkringliggende grågule undergrunnssanden. Det var linser med leire og kull gjennom laget, og konsistensen og den mørke fargen indikerer at det er iblandet forvitret organisk materiale. Laget lå hovedsakelig langs sidene av gravkuttet, spesielt langs nordsiden. Plasseringen og karakteren av laget indikerer at dette er kulturlag som har sunket ned i gravkuttet i forbindelse med kollaps av graven og press fra ovenforliggende masser og bygninger. Trekull fra dette laget ble 14C datert til **AD 991–1153** (2 sigma, FTMC-MP93-2).

Delvis iblandet og under SL1057 var SL1039, et lag bestående hovedsakelig av redeponert undergrunn. Dette er tolket som selve gravfyllet. Bunnivået av dette gravfyllet ble målt inn som SL1162, og trekull fra dette bunnivået, tatt fra direkte under kraniet, ble 14C datert til **AD 992–1154** (2 sigma, FTMC-MP93-3).

Kisten (SY1147, ST1321) ble påtruffet ca. 0,6 m ned i gravkuttet. Den var rektangulær, med bevart lokk, sider og bunn, samt hodeende. Lokket hadde kollapset og sunket betraktelig innover mot midten langs hele kistens lengde. Treverket var fullstendig forvitret og det gjenstod ingenting av den opprinnelige strukturen i treverket. Det ble funnet og målt inn kistenagler i hjørnene og langsiden av kisten. I hjørnene var det opptil 3 nivåer med nagler. Deler av kistebunnen var så forvitret enkelte steder at den hovedsakelig bestod av en blanding av gravfyll og råtnende organisk materiale. Nøtteskall fra dette laget ble 14C datert til **AD 988–1151** (2 sigma, FTMC-MP93-4).

Helt vest i kisten, under lokket, ble det funnet kranierester i form av en over- og underkjeve (SZ1185, SZ1230). Basert på graden av tannslitasje på de bevarte tennene er den vurderte alderen for dette

individet ble vurdert til 30–50+ år i den osteologiske analysen. Det ble observert en del plakk på noen av de bevarte tennene. Vurdering av biologisk kjønn var ikke mulig. En bit av overkjeven ble 14C datert til **AD 897–1031** (2 sigma, FTMC-LL72-5). Dateringen er ikke korrigert for marin reservoir effekt.

Figur 14: Gravene i den østlige delen av utgravningsområdet.

3.3.3 Grav 202 (N207438)

Består av: SL1046, SK1109.

Grav 202 lå i den østlige delen av sjakt 3, og så ut til å være orientert N-S (Figur 14). Graven var kuttet av en moderne, Ø-V orientert rørgrøft i sør (Figur 15). Graven var bevart i en lengde av ca. 0,67 m, og en bredde av ca. 0,3 m. Kun bunnen av graven var bevart, i en dybde av ca. 0,07 m. Gravkuttet ser ut til å ha vært rektangulært.

Figur 15: Grav 202 sett i plan. Grøftekuttet ses til venstre i bildet. 0,4 m målestokk. Da64609_021.tiff

Graven var kraftig forstyrret både av rørgrøften i sør, men også av anleggelsen av kjelleren i 1909, som hadde fjernet de øvre delene av graven. Gravfyllet bestod av naturlig undergrunn blandet med kirkegårdsjord eller andre kulturlag. I toppen av gravfyller ble det funnet skjelettrestene som så ut til å være forstyrret i forbindelse med eldre gravearbeider på stedet. Disse skjelettrestene ble ikke gitt et eget kontekstnummer. Den osteologiske analysen viser at skjelettrestene bestod av fragmenterte ribbein og et lårbein. Det dreier seg trolig om et voksent individ, men det er vanskelig å komme nærmere en alder basert på det fragmentariske skjelettmaterialet.

3.3.4 Grav 203 (N207439)

Består av: SZ1141.

Grav 203 lå i den østlige delen av sjakt 3. Graven bestod utelukkende av fragmenterte skjelettrestene (SZ1141). Ingen gravfyll eller gravkutt var synlig. Graven var meget forstyrret.

Graven inneholdt fragmenter av underkjeve, flere nakkevirkler og nesten komplett sett med tenner. Basert på tannutvikling og slitasje ble individet vurdert til å være 17–25 år.

3.3.5 Grav 204 (N207440)

Grav 204 lå i den sørvestlige delen av sjakt 3, i nærheten av grav 205 og 207. Graven bestod utelukkende av fragmenterte skjelettrestene, som ikke ble gitt et eget skjelettnummer. Ingen gravfyll eller gravkutt var synlig. Graven var meget forstyrret.

Skjelettrestene bestod av fragmenter; en tannkrone og et fragment av rørbein, og det kunne ikke bekreftes at disse stammer fra ett og samme individ eller om det er snakk om to individer. Basert på den osteologiske gjennomgangen er individets alder tentativt vurdert til 5–10+ år.

3.3.6 Grav 205 (N207441)

Består av: SL1264, SZ1144, SZ1313.

Grav 205 lå i den sørlige delen av sjakt 3, ved siden av grav 207. Graven var orientert tilnærmet Ø-V, med en lengde av ca. 1,2 m og en bredde av ca. 0,44 m i topp (Figur 16). Kun bunnen av graven var bevart i form av gravfyll og skjelettrestes. Forstyrret i nord av Ø-V orientert rørgrøft.

Figur 16: Grav 205 sett i plan. 1 m målestokk. Da64609_067.tiff.

Gravfyllet (SL1264) var bevart i en lengde av ca. 1,2 m og en bredde av ca. 0,48 m. Graven har opprinnelig vært lengre, da den var forstyrret i øst av grav 207. Graven hadde en oval form i plan, ingen spor av kiste. Gravfyllet bestod av lys gråbrun sand, trolig en blanding av redeponert naturlig undergrunn og kirkegårdsjord. Trekull fra dette laget ble 14C datert til **AD 772–976** (2 sigma, FTMC-MP93-6). Et nøtteskall fra dette laget ble 14C datert til **AD 991–1153** (2 sigma, FTMC-MP93-5). Trolig er dateringen av nøtteskallet mest representativ for gravens alder.

Skjelettrestene i graven bestod av noen omrotede kranierester som ble funnet i toppen av gravfyllet, samt deler av et lårbein som så ut til å ligge in-situ. Den nedre delen av lårbeinet var forstyrret av grav 207. Det var svært dårlige bevaringsforhold, spesielt av lårbeinet. Det ble i tillegg observert avtrykk av resten av skjelettet, men meget vagt. Det var ikke mulig å gjøre en vurdering av biologisk kjønn for dette individet, men en vurdering av alder plasserer levningene mellom 1–10 år basert på hjørnetannen.

3.3.7 Grav 206

Består av: SZ1145.

Grav 206 lå i den nordre delen av sjakt 3. Graven bestod utelukkende av fragmenterte skjelettrestes. Graven var meget forstyrret, og ingen gravfyll eller gravkutt var synlig. Bevaringsgraden av skjelettrestene var så dårlig at det ikke var mulig å fastslå hvilke deler av skjelettet som var bevart. Bevaringsgraden var for dårlig for inntak i Vitenskapsmuseets samlinger, og skjelettrestene ble derfor gjenbegravd på stedet.

3.3.8 Grav 207 (N207442)

Består av: SL1234, SZ1250.

Grav 207 lå i den sørlige delen av sjakt 3, orientert NV-SØ. Graven bestod av et gravfyll (SL1234) og skjelettresten (SZ1250). Kun bunnen av graven var bevart. Graven forstyrret den østlige enden av grav 205.

Gravfyllet var bevart i en lengde av ca. 1,4 m og en bredde av ca. 0,5 m, med maks 0,1 m tykkelse. Graven hadde en oval form i plan, ingen spor av kiste. Gravfyllet bestod av lys gråbrun sand, trolig en blanding av redeponert naturlig undergrunn og kirkegårdsjord.

Skjelettrestene i graven bestod av flere større, mellomstore og små fragmenter av kranium (inkludert fragmenter av kjeve og tinningbein), samt fem løse tenner. Det var ikke mulig å gjøre en sikker vurdering av biologisk kjønn, men de elementene som var til stede hadde relativt feminine trekk. Levningene stammer fra et voksent individ.

3.3.9 Grav 208 (N207443)

Består av: SL1219, SZ1232.

Grav 208 lå i den nordlige delen av sjakt 3. Graven var kraftig forstyrret, og bestod av restene av et gravfyll (SL1219) og et skjelett (SZ1232).

Kun bunnen av gravfyllet var bevart, i form av en flekk med lys brungrå sand bestående av redeponert naturlig undergrunn og kirkegårdsjord. Fyllet var bevart i mindre enn 0,04 m tykkelse.

Skjelettrestene bestod av deler av hodeskallefragmenter, deriblant et større fragment av bakhodebeinet (*os occipitale*). Den osteologiske vurderingen av fragmentene peker mot et voksent individ, kanskje en ung voksen.

3.3.10 Grav 209 (N207444)

Består av: SL1390, SZ1402.

Grav 209 lå i den sørlige delen av sjakt 3, orientert tilnærmet Ø-V. Graven bestod av de nedre delene av et gravfyll (SL1390), og rester av et skjelett (SZ1402). Graven var bevart i en lengde av ca. 0,75 m og en bredde av ca. 0,22 m, men var kraftig forstyrret til alle kanter.

Gravfyllet bestod av lys, brungrå sand bestående av redeponert naturlig undergrunn og kirkegårdsjord. I vest ble det funnet kraniefragmenter, og restene av et rørbein, mulig venstre overarm ble funnet lenger mot øst. Skjelettdelene, særlig rørbeinet, var ekstremt dårlig bevart, og mye smuldret opp ved optak. Ved den osteologiske gjennomgangen i etterarbeidet bestod de bevarte skjelettdelene av minst to fragmenter av hodeskalle og to fragmenter av ryggvirvler. Ingen av skjelettdelene kunne brukes til definitiv alders- eller kjønnsvurdering.

3.3.11 Grav 210

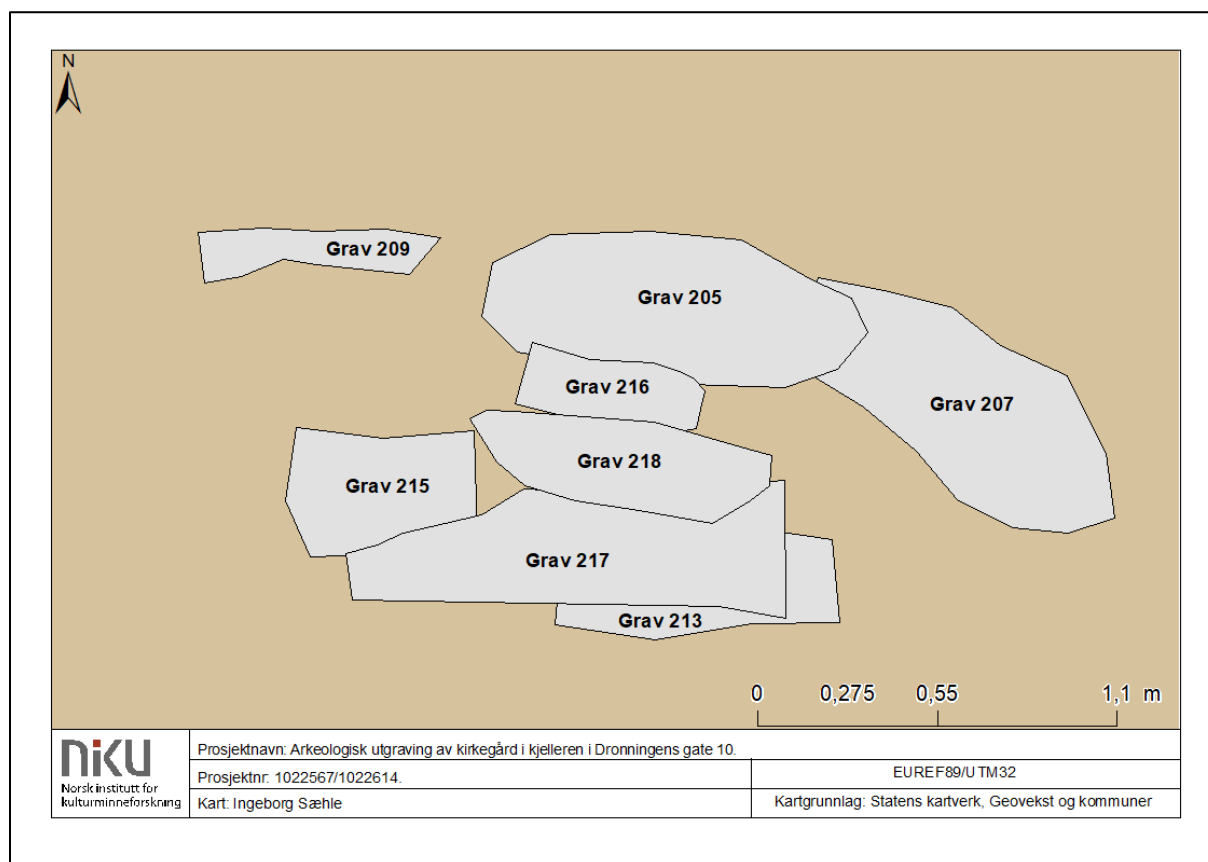
Består av: SL1417, SK1437

Grav 210 lå i den sørlige enden av sjakt 4, orientert ca. NV-SØ. Graven bestod av et gravfyll (SL1417) og et gravkutt (SK1437).

Gravkuttet var bevart i en lengde av 0,7 m, med en bredde av ca. 0,35 m. Kuttet fortsatte inn i profilen i øst og graven var derfor ikke bevart i sin fulle lengde. Gravkuttet var ca. 0,3 m dypt, med skrånende sider og avrundet bunn.

Gravfyllet bestod av den samme brungrå sandmassen som er observert i flere av gravene i tiltaksområdet. Trolig representerer denne massen redeponert kirkegårdsjord, som igjen trolig delvis

består av gjennomgravde kulturlag. Fyllet var relativt kompakt, og bestod av finkornet sand, småstein, forvitret organisk materiale og innslag av trekull. Ingen spor av skjelett ble observert.

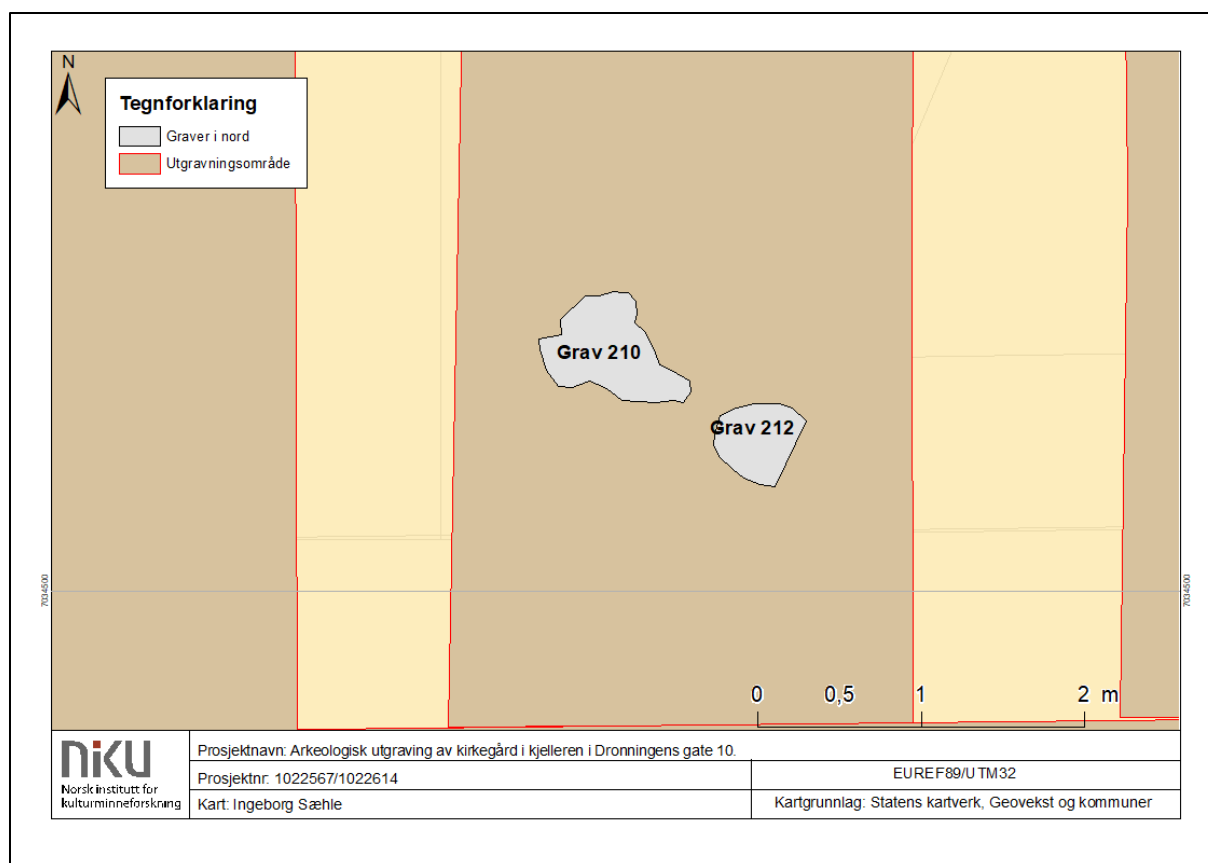
Figur 17: Detaljkart over gravene i den sørvestre delen av utgravningsområdet.

3.3.12 Grav 211

Består av: SL1457, SZ1466.

Grav 211 lå i den sørvestlige delen av sjakt 3, i en klynge med flere andre graver. Graven var meget forstyrret, men ser ut til å ha vært orientert ca. Ø-V. Kun bunnen av graven var bevart, bestående av restene av et gravfyll (SL1457), og de forvitrede restene av et skjelett (SZ1466).

Gravfyllet bestod av den samme brungrå sandmassen som ble observert i flere av gravene i tiltaksområdet. Trolig representerer denne massen redeponert kirkegårdsjord, som igjen trolig delvis består av gjennomgravde kulturlag. Det ble funnet en mulig kistespike i fyllet, samt en klump med udefinerbart humanosteologisk materiale. Skjelettrestene kunne ikke identifiseres i den osteologiske analysen, og grunnet ekstremt dårlige bevaringsforhold er materialet gjenbegravd på stedet.

Figur 18: Gravene i den nordlige delen av utgravningsområdet.

3.3.13 Grav 212 (N207445)

Består av: SL1469, SZ1498.

Grav 212 lå i den sørlige delen av sjakt 4, orientert NV-SØ (Figur 18). Kun bunnen av graven var bevart, tilsvarende noe av gravfyllet (SL1469) samt restene av et skjelett (SZ1498). Graven var ikke bevart i sin fulle lengde, men fortsatte inn i profilveggen i vest. I øst var graven meget forstyrret og fremstod ikke intakt. Graven var bevart i en samlet lengde av ca. 0,9 m, med en bredde av ca. 0,7 m i vest og ca. 0,26 m i øst.

Kun bunnen av gravfyllet (SL1469) var bevart, med en maks tykkelse av ca. 0,04 m. Gravfyllet bestod av den samme brungrå sanden som er observert i flere av gravene i tiltaksområdet, blant annet den nærliggende grav 210. Trolig representerer denne fyllmassen redeponert kirkegårdsjord fra den overliggende kirkegården på stedet som ble fjernet i 1909. Består hovedsakelig av finkornet sand, enkelte småstein, noe forvitret organisk materiale og innslag av trekull. Trekull fra gravfyllet ble 14C datert til **AD 990–1152** (2 sigma, FTMC-MP93-7).

Skjelettet var bevart fra nedre del av hoften, delvis som et avtrykk, og delvis som meget forvitret skjelettrest (Figur 19). Skjelettet var bevart. Bevaringsgraden ble bedre mot vest, men stadig så dårlig at beina ikke kunne tas opp. Kun et lite stykke av venstre lårbein ble tatt inn. Det var kun den nedre halvdel av individet, fra hoftene/øvre del av lårbein, som ble eksponert innenfor tiltaksområdet. Resten av kroppen fortsatte inn i den vestlige profilveggen. Deler av lårbeina i vest var delvis bevart, men fra kneleddet og ned var skjelettet kun bevart som et avtrykk. Individet har ligget med hodet i vest, orientert ca. NV-SØ. Personen har ligget utstrakt på ryggen, med tilnærmet rette bein og føttene samlet. Beina var bevart i en samlet lengde av ca. 0,82 m, og avtrykk av venstre lårbein var bevart i en lengde av ca. 0,36 m. Basert på lengdemålene var det mulig å utelukke at levningene tilhørte et barn, men det var ikke mulig å sette en øvre grense for alder.

Figur 19: Grav 212 sett i plan. 1 m målestokk. Da64609_108.tiff

3.3.14 Grav 213 (N207446)

Består av: SL1547, SZ1523.

Grav 213 lå i den sørlige delen av sjakt 3, orientert tilnærmet Ø-V. Graven bestod av restene av et in situ skjelett som var kraftig forstyrret av både yngre graver samt en moderne byggegrop. Kun kraniet og deler av ryggraden var bevart, mens enkelte ribbein kunne skimtes som avtrykk i jorden (Figur 20). Det var ikke mulig å observere eller skille ut et tilhørende gravfyll, men jorden omkring skjelettet ble gitt et nummer (SL1547) for å ta ut prøver.

Mye av skjelettmaterialet smuldret opp ved opptak, og i den osteologiske analysen var det kun fragmenter av hodeskallen med underkjeve, overkjeve, ørebein og tenner bevart, i tillegg til noen fragmentert nakkehvirvler. Det er foreslått en aldre på 14–17 år for disse levningene.

Figur 20: Grav 213 sett i plan. 0,3 m målestokk. Da64609_120.tiff

3.3.15 Grav 215 (N207447)

Består av: SL1525, SZ1532, SK1534.

Grav 215 lå i den sørvestlige delen av sjakt 3, i en klynge med flere andre graver. Graven var orientert Ø-V, og var forstyrret av en yngre grav i øst. Graven bestod av et gravfyll (SL1525), restene av et skjelett (SZ1532) og et gravkutt (SK1534). Kun den alle vestre delen av graven var bevart, den østre delen var fjernet av yngre graver.

Graven var bevart i en lengde av ca. 0,58 m og en bredde av ca. 0,38 m. Gravkuttet var ca. 0,1 m dypt, med tilnærmet rette sider og flat bunn. Gravfyllet (SL1525) bestod av den samme brungrå sanden som er observert i flere av gravene i tiltaksområdet. Trolig representerer denne fyllmassen redeponert kirkegårdsjord fra den overliggende kirkegården på stedet som ble fjernet i 1909. Består hovedsakelig av finkornet sand, enkelte småstein, noe forvitret organisk materiale og innslag av trekull. Et byggkorn fra gravfyllet ble 14C datert til **AD 990–1151** (2 sigma, FTMC-MP93-8).

Avtrykk av kraniet var synlig, men store deler var ikke mulig å ta opp grunnet dårlige bevaringsforhold. Resten av skjelettet var fjernet av yngre graver. Deler av overkjeven med tenner, samt enkelte deler av ansiktsskjelettet kunne tas opp. Basert på observert graden av tannslitasje foreslåes en alder for dette individet på 30–50+ år.

3.3.16 Grav 216 (N207448)

Består av: SL1594, SZ1582.

Grav 216 lå i den sørvestlige delen av sjakt 3, i en klynge med flere andre graver. Graven var orientert VNV-ØSØ, og var plassert delvis over den mulige brønnen ST1584. Graven var bevart i en lengde av ca. 0,57 m og en bredde av ca. 0,22 m, men har opprinnelig vært lengre.

In situ gravfyll kunne kun observeres under skjelettet, men har opprinnelig fylt graven. Av skjelettet var det kun tenner bevart. Det ble registrert minst 27 tenner og tannfragmenter fra et yngre individ. Basert på tannutvikling og slitasje foreslåes det en alder på 5–13 år for det gravlagte individet.

3.3.17 Grav 217

Består av: SL1606, SY1560, SZ1617.

Grav 217 lå i den sørvestlige delen av sjakt 3, i en klynge med flere andre graver. Graven var orientert tilnærmet Ø-V, og var forstyrret av yngre graver mot nord og nordvest. Graven bestod av bunnen av et gravfyll (SL1606), den sørlige langsiden av en kiste (SY1560), og restene av et skjelett (SZ1617). Trekull fra gravfyllet ble 14C datert til **AD 1022–1159** (2 sigma, FTMC-MP93-9).

Figur 21: Grav 217 sett i plan. 1 m målestokk. Da64609_134.tiff

Kisten var meget forvitret og var kun bevart som en mørk stripe langs gravens sørlige del. Skjelettet var bevart som et avtrykk fra hoftene til ca. midt på leggbeinene (Figur 21). Lårbeina var best bevart, her kunne noe av den opprinnelige beinstrukturen skimtes. Bekkenet var helt formuldet og nesten ikke mulig å avgrense. Venstre side av skjelettet lå betydelig dypere enn den høyre, trolig grunnet forstyrrelser og kollaps av gravene lenger nord. Ingen deler av skjelettmaterialet overlevde optak.

3.3.18 Grav 218

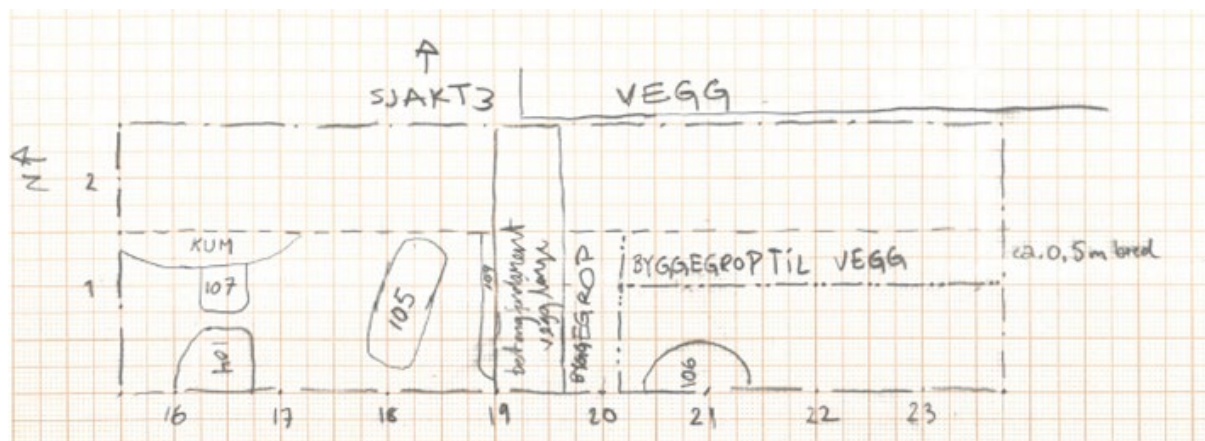
Består av: SL1624.

Grav 218 lå i den sørlige delen av sjakt 3, orientert tilnærmet VNV-ØSØ. Graven bestod av bunnen av et gravfyll, bevart i en lengde av ca. 0,9 m og en bredde av ca. 0,27 m (Figur 22). Fyllet var bevart i en dybde av ca. 0,03 m, og var skarpt avgrenset mot den omkringliggende lyse undergrunnen.

Gravfyllet bestod av mørk, gråbrun sand med innslag av trekull. Fyllet bestod hovedsakelig av kulturlag blandet med redeponert undergrunn, likt de resterende gravfyllene i området. Ingen skjelettresten ble funnet. Graven var forstyrret av mulig brønn ST1584 i nord.

Figur 22: Grav 218 sett i plan. Direkte til høyre ses mulig brønn ST1584, som har forstyrret graven. Da64609_137.tiff

Figur 23: Planskisse fra utgraving av sjakt 2, gjennomført på prosjekt 1022567. Denne delen av utgravingen ble gjennomført uten digital dokumentasjon, men den nøyaktige plasseringen av gravene er også angitt på figur 11. Struktur 107 tilsvarer grav 222, struktur 104 tilsvarer grav 220, struktur 105 tilsvarer grav 221, og struktur 109 tilsvarer grav 223. Alle planskisser fra gjennomføringen av prosjekt 1022567 finnes som vedlegg.

3.3.19 Grav 219 (N207449)

Består av: Gravkutt, gravfyll og skjelett. Ingen av kontekstene har Intrasisnummer. Beskrevet som «Grop 2» i originaldokumentasjonen.

Grav 219 lå i den sørlige delen av sjakt 2, direkte nord for den Ø-V orienterte sjakt 3. Graven ble oppdaget ved et tilfelle da maskinfører André Bergsmyr fra SGE Entreprenør sjaktet i området d.

13.02.2023. En intakt hodeskalle dukket opp i jordmassene, og Riksantikvaren og NIKU ble kontaktet. Se detaljert informasjon om dette hendelsesforløpet i innledningen, kap. 1.1.

Deler av graven ble fjernet i forbindelse med sjaktning på stedet, og trolig er det kun den aller vestligste delen av graven som var bevart i den vestlige profilveggen i sjakt 2 (Figur 23). Graven ble dokumentert utelukkende ved skissetegning og beskrivelse i feltdagbok, og det finnes derfor ikke Intrasis informasjon om graven. I originaldokumentasjonen er graven kalt «Grop 2».

Graven kunne utelukkende observeres i profil. Den var ca. 0,45 m dyp, med en bredde av ca. 0,4 m. Den lå direkte under enten en forsenking med kirkegårdsjord, eller en grop av annen funksjon (se foto). Gravfyllet bestod hovedsakelig av redeponert undergrunn sammenblandet med humøst materiale. Skjelettet bestod av et delvis bevart kranium med tilhørende under- og overkjeve med jeksler, flere nakkehvirvler, samt fragmenter av rørbein. Det er meget sannsynlig at alle eller de fleste av beina stammer fra ett og samme individ. Den osteologiske analysen indikerer at det dreier seg om et individ på 17–25 år, og vurderingen av biologisk kjønn foreslår mulig mann (M?). Et rørbeinsfragment ble 14C datert til **AD 901–1120** (2 sigma, FTMC-LL72-6).

Figur 24: Grav 219 sett i profil. Da64609_229.tiff

Gropen over graven var ca. 0,6 m dyp, med en bredde av ca. 1,4 m i topp. Den var fylt med jordmasser som ligner den funnet i omkringliggende graver – referert til i rapporten som kirkegårdsjord.

3.3.20 Grav 220

Består av: Gravkutt, gravfyll og kiste. Ingen av kontekstene har Intrasisnummer. Beskrevet som «Struktur 104» i originaldokumentasjonen.

Graven lå i krysningspunktet mellom sjakt 2 og 3, men ble utgravd som en del av sjakt 2 i februar 2023 (Figur 23). Kun de østligste ca. 0,5 m av graven ble eksponert under utgravingen – resten fortsatte inn i profilveggen i vest (Figur 25). Resten av graven ble ikke avdekket da sjakt 3 ble forlenget vestover

senere samme år, da graven her viste seg her å være fjernet av en yngre forstyrrelse. Den eksponerte delen av graven målte ca. 0,5 x 0,45 m, med en dybde av ca. 0,6 m. Graven hadde en avrundet form, og var orientert ca. Ø-V. Avgrensningen av fyllet var meget svak, og ble svakere jo lenger ned i fyllet man kom, men fargeforskjellene ble tydeligere når jorden fikk tørke litt inn. I bunnen av graven dukket det opp restene av en kiste (Figur 26). De bevarte kisterestene hadde form av en avsmalnet trapes med dimensjoner 0,25 x 0,19/0,13 m. Kisten så ikke ut til å passe i gravkuttet, da orienteringen så ut til å være NV-SØ, men den brede enden (hodeenden) i øst. Basert på størrelsen dreier dette seg trolig om en spedbarnskiste, og det er mulig at den er sekundært nedlagt i graven. Det ble funnet flere kistespike tilhørende kisten. Ingen andre rester av skjelett eller annen kiste ble observert.

Figur 25: Grav 220 sett i plan før utgraving. Bildet er tatt mot sør. Da64609_156.tiff

Figur 26: Grav 220 etter at gravfyllet er fjernet. I bunnen er restene av kisten synlig. Bildet er tatt mot sør. 1 m målestokk. Da64609_164.tiff

3.3.21 Grav 221

Består av: gravkutt og gravfyll. Ingen av kontekstene har Intrasisnummer. Beskrevet som «Struktur 105» i originaldokumentasjonen.

Figur 27: Grav 221 sett i plan etter at store deler av gravfyllet er fjernet. Bildet er tatt mot nord. 1 m målestokk. Da64609_165.tiff

Graven lå i krysningpunktet mellom sjakt 2 og 3, men ble utgravd som en del av sjakt 2 i februar 2023. Graven ble avdekket i sin helhet innenfor sjakten, og hadde en avrundet oval/rektangulær form i plan. Graven målte ca. 1,13 x 0,48 m, og var ca. 0,4 m dyp (Figur 27). Gravfyllet var tydelig avgrenset mot den omkringliggende undergrunnen, og bestod av brun humus blandet med redeponert undergrunn. Av karakter var fyllet likt de resterende gravfyllene i sjakt 3. Ingen rester av skjelettmateriale eller kiste ble observert, men en spiker med bevart treverk funnet i bunnen av graven indikerer at graven trolig har inneholdt en kiste.

3.3.22 Grav 222 (N207450)

Består av: Gravfyll og skjelett. Ingen av kontekstene har Intrasisnummer. Beskrevet som «Struktur 107» i originaldokumentasjonen.

Graven lå i krysningpunktet mellom sjakt 2 og 3, men ble utgravd som en del av sjakt 2 i februar 2023. Kun de østligste ca. 0,38 m av graven ble eksponert under utgravingen – resten var fjernet av en moderne kum. Graven var kun observerbar i form av bunnen av et gravfyll og et dårlig bevart kranie (Figur 28).

Gravfyllet var ekstremt vanskelig å erkjenne i plan, og graven ble først oppdaget ved at kraniet dukket opp. Ved nøye rensing var det mulig å erkjenne en meget svak forskjell mellom den omkringliggende undergrunnen og sanden direkte omkring kraniet. Gravfyllet, som kun var bevart i en makstykkelse av >0,04 m, bestod utelukkende av redeponert undergrunn, og det var ingen spor av oppspadde kulturlag eller kirkegårdsjord.

Figur 28: Skjelettrestene i grav 222. Deler av kraniet og deler av underkjeven er synlig på bildet. 0,3 m målestokk. Da64609_174.tiff

Skjelettrestene bestod av et lite kranie hvor underkjeven lå flatt mot øst, hvilket indikerer at avdøde har ligget med hodet vendt rett frem i kisten, kanskje i svøp. Fragmenter av både kraniet, over- og underkjeven var bevart. Den osteologiske analysen indikerer at det dreier seg om et barn på 1–4 år. En bit av kraniet ble 14C datert til **AD 899–1118** (2 sigma, FTMC-LL72-3).

3.3.23 Grav 223 (N207451)

Består av: Skjelett og kiste. Ingen av kontekstene har Intrasisnummer. Beskrevet som «Struktur 109» i originaldokumentasjonen.

Graven lå i krysningspunktet mellom sjakt 2 og 3, men ble utgravd som en del av sjakt 2 i februar 2023. Graven lå i byggegropen til en Ø-V orientert skillevegg i den sørlige grensen mellom sjakt 2 og 3 (kart). Graven var derfor veldig forstyrret, og ble kun observert i form av skjelettrestes og svake spor av en kiste. Skjelettmaterialer bestod av kraniumsfragmenter, fragmenter av over- og underkjeve med enkelte tenner, fragment av skulderblad, og ett ribbeinfragment. Den osteologiske analysen indikerer en alder på 25 -35 + år for dette individet. Et ribbeinsfragment ble 14C datert til **AD 885–1015** (2 sigma, FTMC-LL72-4).

3.3.24 Kirkegårdsjord

Består av: SL1562, SL1404, SL1505

Det ble funnet rester av kirkegårdsjord i et område på ca. 2 x 1 m. Området var preget av mange gravleggelser på samme sted, og det var vanskelig å skille gravfyllene her fra hverandre. Samlet var kirkegårdsjorden her ca. 0, 3 m dyp, men bestod hovedsakelig av graver. Det er tydelig at gravfyllene i flere av gravene bestod av redeponert kirkegårdsjord, som i karakter lignet gravfyll i nærliggende graver utenfor klyngen (eks. grav 212).

Selve kirkegårdsjorden bestod mørk, gråbrun sand med innslag av trekull, småstein og forvitret organisk materiale (humus). Fyllet er tolket som en blanding av oppgravde kulturlag og redeponert undergrunn.

3.4 Andre strukturer

3.4.1 Mulig brønn/cisterne

Består av: SL1605, ST1584

I direkte forbindelse med grav 211 og grav 216 ble det observert en tilnærmet kvadratisk trekledning tolket som en mulig brønn- eller cisternekasse (Figur 22). Strukturen har kuttet grav 218. Trekull fra fyllet i brønnen ble 14C datert til **AD 991–1153** (2 sigma, FTMC-MP93-10).

Figur 29: Den mulige brønnen ST1584 sett i profil etter snitting. 1 m målestokk. Da64609_141.tiff

Trekassen målte ca. 0,4 x 0,56 m, men avgrensningen mot øst var svak. Strukturen ble snittet og tømt til en dybde av ca. 0,8 m, men grunnet tidspress og ustabile omkringliggende sandmasser var det ikke mulig å grave dypere (Figur 29). Brønnkassen fortsatte dypere enn de eksponerte 0,8 meterne. Treet var helt nedbrutt, og ingen opprinnelig struktur kunne observeres. Presset fra de omkringliggende sandmassene hadde skjøvet trekassen innover flere steder, slik at den fikk en uregelmessig form i plan.

Fyllet i trekassen var meget løst, og bestod hovedsakelig av humusholdig sand iblandet flere mellomstore steiner. Steinene var i flere tilfeller plassert loddrett i fyllet, hvilket indikerer at de har falt eller blitt kastet inn.

3.4.2 Bunn av grop eller stolpehull

Består av: SL1032, SL1114.

Tilnærmet sirkulær struktur plassert mellom grav 202 og grav 200. Strukturen var forstyrret i nord av byggegrop til vegg/søylefundamenter, og målte ca. 0,54 m i diameter i plan. Strukturen var bevart i en dybde av ca. 0,07 m.

Fyllet bestod i toppen av fin sand, gulere og litt mørkere enn den omkringliggende undergrunnen, men uten organiske inklusjoner. Det ble ikke målt inn noe tilhørende kutt, da dette var meget vagt og vanskelig å erkjenne. Strukturen er tolket som bunnen av et stolpehull eller en grop.

3.4.3 Etterreformatorisk grop eller brønn

En 1,5 m bred nedgraving ble observert i den østlige profilen av sjakt 2, direkte nord for sjakt 3 (Figur 30). Nedgravningen ble snittet til en dybde av ca. 1 m, men bunnen ble ikke nådd. Fyllet bestod av humusholdig sand og grus, med inklusjoner av dyrebein og etterreformatorisk keramikk. Tolket som en stor avfallsgrop eller toppen av en gjenfylt brønn.

Figur 30: Etterreformatorisk grop i sjakt 2 sett i profil. Da64609_144.tiff

3.4.4 Ukjent struktur

Består av: SL1288

Ukjent struktur bestående av kompakt, kullholdig grå sand i et område på ca. 0,28 x 0,14 m. Rektangulær form i plan, med en mulig brent treverk langs østkanten. Strukturen har forstyrret den vestlige delen av grav 205.

3.4.5 Moderne

Flere moderne strukturer og lag ble avdekket i sjakt 1–6. Blant annet bunnen av en kum, flere moderne nedgravninger samt et stort etterreformatorisk avfallslag i sjakt 4. Disse vil ikke beskrives nærmere, men kan ses på foto innlevert til Vitenskapsmuseets fotobase under **Da64609**, og på de originale planskissene som finnes som vedlegg.

4 Den osteologiske analysen

De menneskelige levningene i denne analysen ble påtruffet i forbindelse med arkeologisk utgraving under kjellernivå i den eksisterende bygningsmassen i Dronningens gate 10, Trondheim. Det ble til sammen registrert 23 graver in-situ og ett løsfunn, til sammen utgjør dette 24 mulige graver. Den osteologiske analysen og dokumentasjonen har til formål å dokumentere de menneskelige levningene før eventuell gjenbegraving eller innlemming i den antropologiske samlingen ved NTNU Vitenskapsmuseet.

Det er ikke observert duplikatbein i noen av gravene, og skjelettelementene er faglig vurdert til å stamme fra minst 19 individer. Det er mulighet for at funnet kan representere flere individer, og dermed presenteres kun minste mulige antall individer (MNI) basert på den samlede mengden levninger innad i sine kontekster. Se kap. 4.4.3 for videre diskusjon av denne vurderingen.

4.1 Bevaring og tilstand

Bevaringsgraden på menneskelige levninger i arkeologiske kontekster kan variere fra komplett bevarte skjeletter til kun avtrykk i jorden av det som en gang har vært et skjelett. Det er flere faktorer som påvirker bevaringsgraden på bein og man kan dele disse inn i to hovedkategorier; (1) ytre (*extrinsic*) og (2) iboende (*intrinsic*) (Bello 2005). Helt åpenbare ytre faktorer som vil påvirke ethvert skjelett er bevaringsforholdene i jorden, forstyrrelser fra mennesker eller dyr og eventuelle gravleggingsritualer. Det kan også være iboende faktorer som påvirker bevaringen av skjelettet, herunder for eksempel sykdom, skade og slitasje som inntraff mens individet fortsatt var i live, og disse kan ha svekket bevaringsintegriteten etter gravlegging. Herunder vil for eksempel et aggressivt tilfelle av den patologiske tilstanden osteoporose kunne ha svekket beinmatrisen til et nivå hvor skjelettet ikke har gode prognoser i utfordrende bevaringsforhold.

Figur 31: Øverst: De menneskelige levningene i grav 212 in situ. Da64609_108.tiff. Nederst: Det som faktisk er bevart av de menneskelige levningene i grav 212 etter opptak. Foto: NIKU.

Resultatene av hittil utgravde kirkegårder fra middelalderen i Trondheim har vist at det er store variasjoner i bevaring (eks. Sæhle et. al 2021, Rostad et al. 2022), og bevaringsgraden observert fra levningene under Dronningens gate 10 i 2023 skiller seg på ingen måte fra de øvrige.

Bevaringsforholdene kan variere også innad i kirkegårdene, og da denne utgravingen kun avdekket et lite område av kirkegården er det godt mulig at det ligger komplett bevarte skjeletter lenger sør.

Gjennom dokumentasjonsarbeidet av de menneskelige levningene ble det identifisert minst 19 individer, samt noen levninger fra dyrebein. Bevaringen på de menneskelige levningene varierer i noe grad, men fellesnevneren for samtlige er at levningene har meget dårlig bevaring og ingen av skjelettene er komplette (Figur 31). Foruten grav 219 og 223, havner samtlige individer inn under den laveste verdien av bevaring både i kvantitet og kvalitet.

Det finnes ulike metoder for å vurdere bevaringskvalitet- og kvantitet, og for dette prosjektet ble det vurdert som hensiktsmessig å foreta en inndeling i ganske brede grupper. For bevaringskvantitet (altså hvor mye av det opprinnelige skjelettet som er bevart ved dokumentasjonsarbeidet) ble individene vurdert ut fra fire kategorier: (1) 0-25% bevart, (2) 25-50% bevart, (3) 50-75% bevart, og (4) 75-100% bevart. Ingen av individene kunne plasseres i kategorier 3 og 4. Grav 219 var det eneste individet som kunne vurderes opp mot kategori 2 (25-50%), men det ble vurdert at det ikke var tilstrekkelig skjelettelementer til stede for at levningen kunne plasseres i denne kategorien. Samtlige graver og individer faller derfor alle inn under kategori 1 (0-25%) bevaringskvantitet.

Bevaringskvaliteten er vurdert ut fra tre kategorier; 1 (meget god bevaring), 2 (middels bevaring) og 3 (dårlig bevaring). Ingen av individene kunne plasseres i kategori 1 (god bevaring). Grav 219, grav 222 og 'løsfunn bakhodebein' kunne derimot plasseres i kategori 2 med middels god bevaring. Individene i de øvrige gravene måtte plasseres i kategori 3 (dårlig bevaring), selv om flere av disse fremviste god bevaring av tenner og til dels sporadisk god bevaring av enkelte elementer av skjelettet. Det er den helhetlige vurderingen av det samlede funnet innad i hver kontekst som har vært avgjørende for plasseringen i kategori av bevaringskvalitet.

4.2 Rengjøring, katalogisering og pakking av de menneskelige levningene

For å unngå å påføre levningene skade under rengjøringen ble så skånsomme redskaper som mulig foretrukket. Skjelettelementene ble forsiktig frigjort fra jord og leire med mindre treredskaper og til slutt børstet med en myk kost. Det var ikke ønskelig å eksponere levningene for vann da den overordnede bevaringskvaliteten på levningene var dårlig, og integriteten av beinstrukturen hos individene kunne ha blitt forverret gjennom eksponering av vann, samt endring fra tørt til fuktig klima. Brå temperaturforandringer og generelt endringer i fukt/tørke vil ofte medføre negative konsekvenser på osteologisk levninger, særlig det humanosteologiske, og særlig når bevaringstilstanden er såpass dårlig som observert på levningene fra Dronningens gate 10.

Etter rengjøring ble levningene dokumentert og forsvarlig pakket i esker med syrefritt silkepapir, og til slutt avlevert til innlemming i den antropologiske samlingen ved NTNU Vitenskapsmuseet. Gravene er katalogisert under N207437-N207451 i MUSIT, hvor hver enkelt grav har et eget N-nr. Graver som var for dårlig bevart til inntak, eller som av andre grunner ikke var ønsket til inntak av NTNU Vitenskapsmuseet, ble behørig gjenbegravd på stedet.

4.3 Arbeid med menneskelige levninger og etikk

Alt av arbeid med de menneskelige levningene omtalt i denne rapporten er utført etter nasjonale retningslinjer ([FEK: Veileder forskning på menneskelige levninger](#)) og et noe mer detaljert rammeverk publisert av BABAQ, med retningslinjer for håndtering, rensing og dokumentasjon av menneskelige levninger i *Code of Ethics* (2019) og *Code of Practice* (2019), samt *Guidelines to the Standards for Recording Human Skeletal Remains* (Brickley & McKinley 2004) og *Updated Guidelines to the Standards for Recording Human Skeletal Remains* (Brickley & Mitchell 2017).

Ved arbeid med menneskelige levninger skal det vektlegges at dette er levninger av mennesker som en gang har levd og ikke kan gi sitt samtykke til hva som skjer med sin grav eller sine levninger etter døden. Derfor skal menneskelige levninger alltid behandles med respekt og forsiktighet både under utgraving, i rensing- og dokumentasjonsprosessen, forskningsarbeid, samt under den tiden levningene

befinner seg i en antropologisk eller arkeologisk samling. På det tidspunkt hvor den vitenskapelige verdien i levningene ikke lenger er til stede, bør levningene repatrieres i tråd med den tradisjon og skikk de er funnet i.

4.4 Metode

Å lese den osteobiografiske historien av menneskelige levninger kan være en utfordrende prosess, til dels grunnet bevaringsforhold som ofte fører til at beinelementer med viktig vitenskapelig informasjon kanskje ikke lengre er til stede. Når man foretar en osteologisk analyse av et skjelett forsøker man å hente ut det som er mulig av informasjon rundt livshistorien hos det individet man studerer. I denne prosessen lager man en osteobiografi – man forsøker å sette sammen en livshistorie ut fra den osteologiske og den biologiske informasjonen.

Ved dårlig bevaring – eller god bevaring, men med manglende relevante elementer – kan det være utfordrende å vurdere biologisk kjønn og alder på menneskelige levninger med særlig nøyaktighet. Dermed foreslår man gjerne større aldersspenn og et *sannsynlig* biologisk kjønn i en slik makroskopisk analyse, heller enn å risikere å indikere feil alder eller feil biologisk kjønn da dette kan ha større konsekvenser for fremtidige forskningsprosjekter der disse resultatene innlemmes.

Målet med denne osteologiske analysen var å dokumentere tilstand og inventar, samt måle og beskrive osteobiografiske data for de menneskelige levningene. De osteobiografiske dataene vil være nyttig dokumentasjon i forkant av fremtidig forskningsprosjekt. Resultatene viser også hvilket potensiale det ligger i forskning på menneskelige levninger, og at ethvert individ har sin egen livshistorie, her illustrert gjennom osteobiografiske data.

Hvert individ ble makroskopisk vurdert. Ingen destruktive inngrep ble gjort på noen av levningene under denne delen av analysen. Gjennom den osteologiske analysen ble hvert element av skjelettet dokumentert. Mål av bein ble kun tatt der dette ble oppfattet som hensiktsmessig. Tenner og tilstander av patologi ble fotografert. En osteobiografi ble opprettet for hvert individ, selv om det ikke var mulig å foreslå biologisk kjønn og/eller alder på alle individene. Det vil være mer informasjon å hente ut fra disse levningene for fremtidige forskningsprosjekter enn hva som blir presentert i denne rapporten, men analysen fremhever potensialet.

Grunnet dokumentasjonsformålet med rapporten er så mye informasjon som mulig innlemmet i osteobiografiene ved hjelp av tilgjengelige, tidsbesparende og økonomiske metoder. De fleste metodene benyttet for den osteologiske analysen er hentet fra etablerte samleverk som *Buikstra & Ubelaker (1994)*, *White, Black & Folkens (2012)*, *Christensen, Passalacqua, & Bartelink (2014)*, *Cunningham, Scheuer, & Black (2016)* og *Christensen & Passalacqua (2018)*. Metoder benyttet i den osteologiske analysen er videre beskrevet under.

4.4.1 Aldersvurdering

Hvert individ ble vurdert for mest sannsynlig alder beroende på antall elementer til stede og tilstanden på disse. Både bevaringsgraden og individets alder er avgjørende for hvilke metoder som kan benyttes for å kunne foreslå et resultat med akseptabel nøyaktighet. Fra et osteologisk perspektiv er det ikke mulig å vurdere et individs alder med 100% nøyaktighet, da det er mange faktorer som påvirker skjelettets tilsynelatende alder og dette vil sjelden gjenspeile individets faktiske alder nøyaktig på året. Derimot kan man basere seg på tidligere forskning, individets historiske eller arkeologiske kontekst og foreta en faglig vurdering basert på de indre og ytre faktorer som kan påvirke skjelettalderen. Man plasserer dermed individer inn i aldersgrupper basert på laveste og høyeste sannsynlig alder for å redusere misvisende data (eks. potensiell feiltolking av gjennomsnittsalderen i en befolkning).

Beroende på bevaringsgrad og individets alder (juvenilis/adultus) ble flere metoder benyttet for et best mulig resultat. For de yngre individene ble metoder som er basert på tann- og beinvekst benyttet. For de eldre individene ble slitasje på tannoverflaten, tykkelse og lengde på bein, samt

sammenvoksningsgrad av ledd benyttet. Foruten kranieelement og kjever (med tenner) ble det ikke observert kragebein, hoftebein eller tilstrekkelig mengde av rørbein og ribbein til å kunne indikere alder etter de mest nøyaktig dokumenterte metodene for aldersvurdering, og vurderingene støtter seg derfor i stor grad på tannslitasje hos de eldre individene.

Etter en nøye vurdering av alder ble hvert individ plassert i en alderskategori der det var mulig. Mange av individene måtte gis et nokså vidt aldersspenn grunnet utfordringer relatert til bevaringsgrad, der det ikke var mulig å avgrense laveste eller høyeste alder med sikkerhet. Det var likevel hensiktsmessig å vise denne kategoriseringen for å kunne forme et representativt bilde av aldersspredningen blant individene.

De yngre individene (klassifisert som juvenilis) ble aldersvurdert etter tanndannelse og vekst (etter AlQahtani et. al 2010, Baker et. al 2014 og Cunningham, Black & Scheuer 2016), samt fusjonering og vekst av skjelettet (vurdert fra standard i Cunningham, Black & Scheuer 2016, Christensen & Passalacqua 2018 og Baker et. al 2014).

De eldre individene (klassifisert som adultus) ble aldersvurdert på tannslitasje (etter Brothwell 1981), grad av fusjonering på kranieledd (etter Meindl & Lovejoy 1985, Walker i Buikstra & Ubelaker 1994, Manral et. al 2021), samt størrelse på bevarte skjelettelement basert på normal vekst.

4.4.2 Vurdering av biologisk kjønn

Makroskopisk vurdering av biologisk kjønn på de menneskelige levningene er kun utført på de individene hvor avsluttet pubertet kan bekreftes. Dette er grunnet usikkerheten i estimat av biologisk kjønn på skjelett uten ferdig utviklede kjønnsdimorfiske trekk.

Også hos voksne individer kan de osteologiske kjønnsdimorfiske trekkene være misvisende eller havne i en kategori midt mellom de to biologiske motpartene de vurderes mot. Særlig gjelder dette for kraniet, og en vurdering av biologisk kjønn bør alltid vektlegge de kjønnsdimorfiske trekkene på hoftebeinet fremfor kraniet, da de kjønnsdimorfiske trekkene ved hoftebeina ofte er mer pålitelige ettersom de muliggjør den biologiske evnen til å bære frem og føde barn.

Grunnet bevaringsforholdene på de menneskelige levningene i denne analysen var det ikke mulig å benytte hoftebein for vurdering av biologisk kjønn på noen av de voksne individene, og individene ble dermed kun vurdert ut fra kjønnsdimorfiske trekk observert på calvarium og mandibula der det fantes tilstrekkelig informasjon om individets alder bevart. Estimert biologisk kjønn på de voksne individene (adultus) ble vurdert fra kjønnsdimorfiske trekk ved calvarium og mandibula (etter Walker i Buikstra & Ubelaker 1994).

4.4.3 MNI

I omrotet eller forstyrret kirkegårdsjord uten komplett bevarte skjeletter er det ikke mulig å anslå antall individer med sikkerhet. Derimot kan man anslå minste sannsynlige antall individer til stede, MNI (*Minimum Number of Individuals*), blant annet basert på observasjoner av duplikatbein, dvs., flere enn ett identisk element fra samme side av skjelettet, innenfor hver avgrensede grav /eller funnkontekst. Anslaget ekskluderer ikke muligheten for at det kan være sammenblanding mellom gravene /funnene etter mange år med forstyrrelser i kirkegårdsmassen og dårlig bevaring. Uten at det kan påvises duplikatbein kan det heller ikke avgrenses med sikkerhet hvor mange individer som er til stede, eller hvorvidt noen av gravene kanskje inneholder doble gravleggelser. Derfor baserer man seg heller på minste observerte antall individer i en slik undersøkelse heller enn å forsøke å avgrense maks antall individer. Man kan her som et eksempel basere seg på et spesifikt element, plukke ut høyre eller venstre side av dette elementet og regne på hvor mange observasjoner kan gjøres i det samlede funnet og derfra trekke en konklusjon hvorav f.eks., 13 venstre hoftebein tilsvarer 13 individer. Denne metoden vil ikke inkludere eventuelle andre levninger som er til stede i funnet som mangler venstre hoftebein.

For denne undersøkelsen ble det ikke estimert antall levninger ut fra et spesifikt element, men hvert enkelt funn ble isolert identifisert og vurdert, og siden sammenlignet med fotodokumentasjon og GIS innmålinger i felt for å avverge at noen av gravene hadde blitt blandet sammen i dokumentasjonsprosessen. Etter en faglig vurdering av de bevarte levningene og beskrivelser og fotodokumentasjon fra felt ble det foreslått et minste mulige antall individer til stede.

4.4.4 Øvrig informasjon fra osteobiografiske data

Ved en osteologisk gjennomgang av skjelettmaterialet er viktig å dokumentere patologi. Både fordi dette er en signifikant del av en osteobiografi, og fordi sykdom og skade på skjelettet kan påvirke aldersvurderingen. Skader kan gjøre det utfordrende å bedømme alder på skjelettelementer dersom skaden inntreffer på et element som benyttes i aldersvurdering, og sykdom kan være med å påvirke degenerasjon/slitasje på elementet slik at man får inntrykk av at individet ble eldre enn hva det i realiteten var.

Rengjøring av bein med patologi er også noe som bør vurderes ut fra hvert enkelt tilfelle. Vasking av bein med patologi kan ha negativ effekt i forhold til fremtidig bevaring, likeså kan børsting og annen type rensing. Derfor bør patologi dokumenteres med bilder og beskrivelse, særlig i tilfeller hvor beinstrukturen er svekket, slik at man fortsatt kan inkludere observasjonen i en fremtidig analyse. Ved å dokumentere disse observasjonene blir de innlemmet som en relevant del av det samlede bildet og om de aktuelle levningene av ulike årsaker ikke skulle være bevart i fremtiden vil man kunne rådføre seg med tidligere dokumentert informasjon.

På lik linje bør også skader på levningene dokumenteres. I denne prosessen skiller man mellom *ante-*, *peri-* og *post-mortem* skader. Særlig for slike analyser som denne er det viktig å dokumentere *post-mortem* skader f.eks., fra utgraving- og rengjøringsprosessen, slik at man reduserer muligheten for at disse blir tolket som *ante-* eller *peri-mortem* skader i fremtiden. De fleste tilfeller av *post-mortem* skader (som har skjedd i nyere tid) er ganske markant forskjellige fra *peri-mortem* skader, eller *post-mortem* skader langt tilbake i tid. Dette har å gjøre med tilstanden skjelettet er i når skaden inntreffer. Om skaden påføres lenge etter at individet døde, vil skjelettet være tørt og frakturere på en annen måte enn hos et levende eller nylig avgått individ. Aktive lesjoner tyder på at individet var sykt eller skadet når hen døde, og kan også vise til mulig dødsårsak i enkelte tilfeller. På lik linje med sykdomsspor er det viktig å dokumentere skader slik at denne informasjonen ikke går tapt der det fysiske skjelettelementet ikke lenger er tilgjengelig for analyse, for eksempel ved repatriering eller destruktive inngrep.

Høydeanalyse er et viktig grep i kartlegging av folkehelse, og er en integrert del av osteobiografien. Det er viktig å få dokumentert mål av menneskelige levninger i *in situ* graver der det er mulig, og likeså mål av diverse rørbein (evt., også ryggrad og ankel) når man har muligheten. Høyden på enkeltindivider, isolert sett, vil kun gi begrenset informasjon om akkurat det individet man studerer. Derimot har høydeestimat mye verdi når man skal studere større demografiske data. Endringer i gjennomsnittshøyde innen en befolkning kan si noe om levevilkår, men det krever store mengder data for å kunne skille ut verdifull informasjon.

I denne analysen er det dokumentert mål for høydevurdering i alle tilfeller det lot seg gjøre. Alle høydemål i denne analysen er utregnet basert på formel etter Sjøvold (2000:442 - $2.63 * (\text{maksimal lengde femur}) + 49.96 \pm 4.52$ | $r=0.9682$).

4.5 Resultater

For den osteologiske analysen har bevaringsgraden på levningene vært en utfordring, både i kvalitet og kvantitet. Mange av de metodene man ville ha benyttet for mer nøyaktig vurdering av biologisk kjønn og alder har ikke vært mulig å benytte for disse levningene da det hverken er bevarte kragebein, hoftebein, ribbein, eller epifyser av rørbein. Nedenfor er resultatene fra den osteologiske analysen presentert, og en samlet oversikt er gitt i Tabell 2.

Grav ID	MNI	Biologisk kjønn	Estimert alder	Bevaring – kvantitet %	Bevaring - kvalitet	Estimert kroppshøyde	Patologi/ traumer
200	1	-	-	0-25	3	-	-
201	1	-	30 – 50+	0-25	3	-	Calculus Dentalis
202	1	-	20 – 80+	0-25	3	-	-
203	1	M?	17 – 25	0-25	3	-	-
204	1	-	5 – 10+	0-25	3	-	-
205	1	-	1 – 10	0-25	3	-	-
206	1	-	-	0-25	3	-	-
207	1	F?	30 – 50+	0-25	3	-	-
208	1	-	17 – 25	0-25	3	-	-
209	1	-	25 – 65	0-25	3	-	-
211	1	-	-	0-25	3	-	-
212	1	-	15 – 80+	0-25	3	140.12 – 149.16	-
213	1	-	14 – 17	0-25	3	-	Linjeformasjon rot
215	1	-	30 – 50+	0-25	3	-	Calculus Dentalis
216	1	-	5 – 13	0-25	3	-	-
219	1	M?	17 – 25	0-25	2	-	-
222	1	-	1 – 4	0-25	3	-	-
223	1	M?	25 – 35+	0-25	2	-	Påført traume/ slitasje m1/m2
Løsfunn	1	-	15 – 44	0-25	2	-	-

Tabell 2: Oversikt over observasjoner fra den osteologiske analysen av gravene.

4.5.1 Gravene oppsummert

Grav 200 kunne ikke vurderes for alder eller biologisk kjønn. De bevarte levningene bestod kun av noen små fragmenter som kan stamme fra en ryggvirvel. Det var ikke mulig å foreslå en osteobiografi for dette individet. Levningene ble behørig gjenbegravd i Dronningens gate 10 etter at den osteologiske analysen var ferdigstilt.

Grav 201 inneholdt flere bevarte fragmenter av over- og underkjeve samt flere løse tenner tilknyttet individet. Det var ikke mulig å gjøre en vurdering av biologisk kjønn grunnet manglende elementer av skjelettet, men det ble gjort en vurdering av alder basert på graden av tannslitasje på de bevarte tennene. Den vurderte alderen for dette individet ble satt til 30–50+ år. Det ble observert en del plakk på noen av de bevarte tennene.

Grav 202 var kun fragmentarisk bevart med flere mindre fragment av ribbein og fragment av nedre del av lårbein. Aldersvurdering av dette individet ble gjort på bakgrunn av estimat for sammenvoksing av nedre del av lårbein etter (Baker et. al 2014) og dette individet plasseres innenfor en aldersavgrensning på 20–80 + år. Tilstanden på skjelettelementet var ikke god nok til at det kunne gjøres sikre observasjoner av fusjoneringsgraden på elementet, og laveste alder kan dermed ikke bekreftes med sikkerhet. Det er ikke mulig å sette en øvre grense basert på et fusjonert lårbein.

Grav 203 inneholdt fragmenter av underkjeve, flere nakkevirvler og nesten komplett sett med tenner. Aldersvurdering basert på tannutvikling og slitasje ble 17–25 år. Vurdering av biologisk kjønn basert på to elementer av underkjeve foreslås som mulig biologisk mann (M?).

Grav 204 inneholdt kun to fragmenter, en tannkrone og et fragment av rørbein, og det kunne ikke bekreftes at disse stammer fra ett og samme individ eller om det er snakk om to individer. Tannkronen er det eneste av de to elementene som kan indikere en alder, og det er derfor lagt mest vekt på dette resultatet. Da det ikke er mulig å si (på nåværende tidspunkt) om rørbeinet stammer fra det samme

individet som tannen eller ikke, strekkes individets alder oppover grunnet rørbeinets størrelse. Den endelige vurdering av alder settes til 5–10+ år.

Grav 205 bestod av et fragment av mulig rørbein, mulig nedre del av et mindre rørbein, en krone fra en hjørnetann og flere fragmenter av emalje. Det var ikke mulig å gjøre en vurdering av biologisk kjønn for dette individet, men en vurdering av alder plasserer levningene mellom 1–10 år basert på hjørnetannen.

Grav 206 inneholdt flere små fragmenter av det ytre beinlaget (kortikalt bein), ikke identifisert til side eller element. Grunnet dårlig og lite bevaring var det ikke mulig å gjøre en sikker vurdering av biologisk kjønn eller alder for dette individet. Det ble ikke foreslått en osteobiografi for dette individet. Levningene ble behørig gjenbegravd i Dronningens gate 10 etter at den osteologiske analysen var ferdigstilt.

Grav 207 inneholdt flere større, mellomstore og små fragment av kranium (inkludert fragment av kjeve og tinningbein). Fem løse tenner, hvorav tre er jeksler og to sannsynligvis er fortann, hjørnetann eller forjeksler. Det var ikke mulig å gjøre en sikker vurdering av biologisk kjønn, men de elementene som var til stede hadde relativt feminine trekk. Dette kan dermed vurderes til mulig kvinne, F?. Levningene stammer fra et voksent individ, og det anslås etter vurdering at individet har hatt en alder mellom 35 og 80+ år. Det er nok mindre sannsynlig at dette individet har hatt såpass høy alder som 80+ år, men ut fra de bevarte elementene er det ikke mulig å avgrense den øvre alderen på nåværende tidspunkt.

Grav 208 inneholdt kun deler av hodeskalle i fragmenter, deriblant et større fragment av bakhodebeinet (*os occipitale*). Vurderingen av fragmentene peker mot et voksent individ og mindre sannsynlig at det representerer et barn. *Spheno-occipital synchondrosis* ved normal fusjonering er rundt 15 år hos kvinner og 17 år hos menn, og observeres delvis fusjonert for dette individet og det vurderes at dette funnet kan representere en ung voksen. Det foreslås en alder på 17–25 år.

Grav 209 bestod av minst to fragmenter av hodeskalle og to fragmenter av ryggvirvler. Et fusjonert kranieledd er observert, men ikke identifisert til side eller element. Basert på tilgjengelig litteratur kan det antas at samtlige ovennevnte ledd kan ha oppnådd observert grad av fusjonering ved laveste alder ca. 25 år og høyeste alder ca. 65 år. Da fusjonering av kranieledd i stor grad kan variere interindividuell er aldersvurderingen for dette individet kun et estimat basert på én observasjon av ett fragmentert kranieledd. Det fragmenterte kranieleddet er ikke identifisert til element og aldersvurderingen bør dermed ikke vektlegges for høyt.

Grav 211 inneholdt kun et uidentifisert fragment i veldig skjør tilstand. Den opprinnelige beinstrukturen er meget svekket, og det var ikke mulig å hente noen informasjon ut av fragmentet. Det ble dermed ikke foreslått en osteobiografi for dette individet. Levningene ble behørig gjenbegravd i Dronningens gate 10 etter at den osteologiske analysen var ferdigstilt.

Grav 212 hadde tilsynelatende god bevaring da graven ble rensert og fotografert i felt, men ved opptak viste det seg at skjelettet mer eller mindre ble holdt på plass av jorden, og det eneste som er bevart fra dette individet er en del av venstre lårbein. Det ble tatt mål av beinets lengde i felt og skjelettet ble fotodokumentert før opptak. Dette individet var det eneste blant alle de 19 hvor det var mulig å foreslå en vurdering på høydeestimat på bakgrunn av mål gjort før utgraving av individet. Basert på lengdemålene var det mulig å utelukke at levningene tilhørte et barn, men det var ikke mulig å sette en øvre grense for alder. Det foreslås dermed en alder på 15–80+ år.

Grav 213 inneholdt fragmenter av hodeskalle med underkjeve, overkjeve, ørebein og tenner (3 tenner i høyre underkjeve og 13 løse tenner tilhørende under- og overkjeve). Til stede var også nakkevrvler og flere mindre fragmenter av skjelettet. Basert på de tilgjengelige elementene foreslås en alder på 14–17 år. Grunnet individets unge alder ble biologisk kjønn ikke vurdert.

Grav 215 bestod av fragment av venstre ansiktsskjelett og overkjeve (*os zygomaticus* og *maxilla*) og flere små fragmenter av ansiktsskjelettet/kranium. Flere løse tenner fra både over- og underkjeve. Basert på observert grad av tannslitasje foreslåes en alder på 30–50+ år.

Grav 216 bestod eksklusivt av tenner. Det ble registrert minst 27 tenner og tannfragmenter fra et yngre individ. Basert på tannutvikling og slitasje foreslåes det en alder på 5–13 år. Den foreslåtte alderen kan muligens presiseres nøyere, men grunnet manglende kjevebein ble det ikke gjort noe forsøk på å innsnevre alder på nåværende tidspunkt.

Grav 219 inneholdt delvis bevart kranium med tilhørende under- og overkjeve med jeksler, flere løse fragmenter av kranium (tinningbein, bakhodebein og issebein), første og andre nakkevirvel (C1, C2), flere fragmenter av rørbein (*ossa longa*), og flere løse tenner (forjeksler). Levningene ble påtruffet under graving med gravemaskin og ble dermed noe omrotet. Det er meget sannsynlig at alle eller de fleste av beina stammer fra ett og samme individ. Om det skulle være snakk om flere individer må disse ha vært gravlagt samtidig med lignende alder/ skjelettramme. Det ble ikke observert duplikatbein. Tannslitasje i overkjeve samsvarer med slitasje observert i underkjeve, og tilstedeværelsen av de første nakkevirvlene (c1, c2) og bakhodebein (*os occipitale*) tyder på at det er fra samme individ da disse ville ha vært artikulert ved gravlegging. Dette tyder også på at levningene ikke har vært flyttet etter nedbryting av bløtvevet. Basert på vekst og tannslitasje foreslåes en alder på 17–25 år og vurderingen av biologisk kjønn foreslår mulig mann (M?) basert på flere observasjoner av maskuline trekk enn det er observert feminine. Det er et relativt ungt individ og det bør derfor ikke legges for mye vekt på de kjønnsdimorfiske trekkene ved kraniet.

Grav 222 bestod av fragmenter av kranium (bakhodebein, tinningbein og over- og underkjeve), større fragment av venstre underkjeve, flere løse tenner og flere fragmenter av nakkevirvler. Basert på grad av fusjonering og tannutvikling foreslåes en alder på 1–4 år. Det foreslås ikke vurdering av biologisk kjønn grunnet individets unge alder.

Grav 223 inneholdt større fragment av kranium med bakhodebein, tinningbein og kilebein, fragmenter av over- og underkjeve, fire tenner fortsatt sittende i fragment av høyre overkjeve, tre løse tenner og en hjørnetann i et mindre kjevefragment. Et fragment av skulderblad og ett ribbeinfragment. På første og andre jeksler i høyre overkjeve er det et påfallende slitasjemønster som kan minne om slitasje etter hyppig bruk av krittpipe. Basert på tannslitasje og grad av fusjonering observert i kranieledd foreslåes en alder på 25–35 + år for dette individet. Biologisk kjønn er kun vurdert fra ett element på kraniet og det foreslås at dette kan være mulig mann (M?).

Løsfunn (bakhodebein) bestod kun av ett kraniefragment, bakhodebein (*os occipitale*). Beinets tykkelse utelukker de yngste, men det er ikke mulig å avgrense alderen hverken opp eller ned med sikkerhet basert på denne observasjonen. Basert på observasjon av ett ufusjonert kranieledd, som normalt har fusjon mellom 26 og 40-års alderen, foreslås en alder på 15–44 år for dette individet, men individet kan ha vært både yngre eller eldre enn den foreslåtte alderen. Det var ikke mulig å gjøre en vurdering av biologisk kjønn. Levningene ble behørig gjenbegravd i Dronningens gate 10 etter at den osteologiske analysen var ferdigstilt.

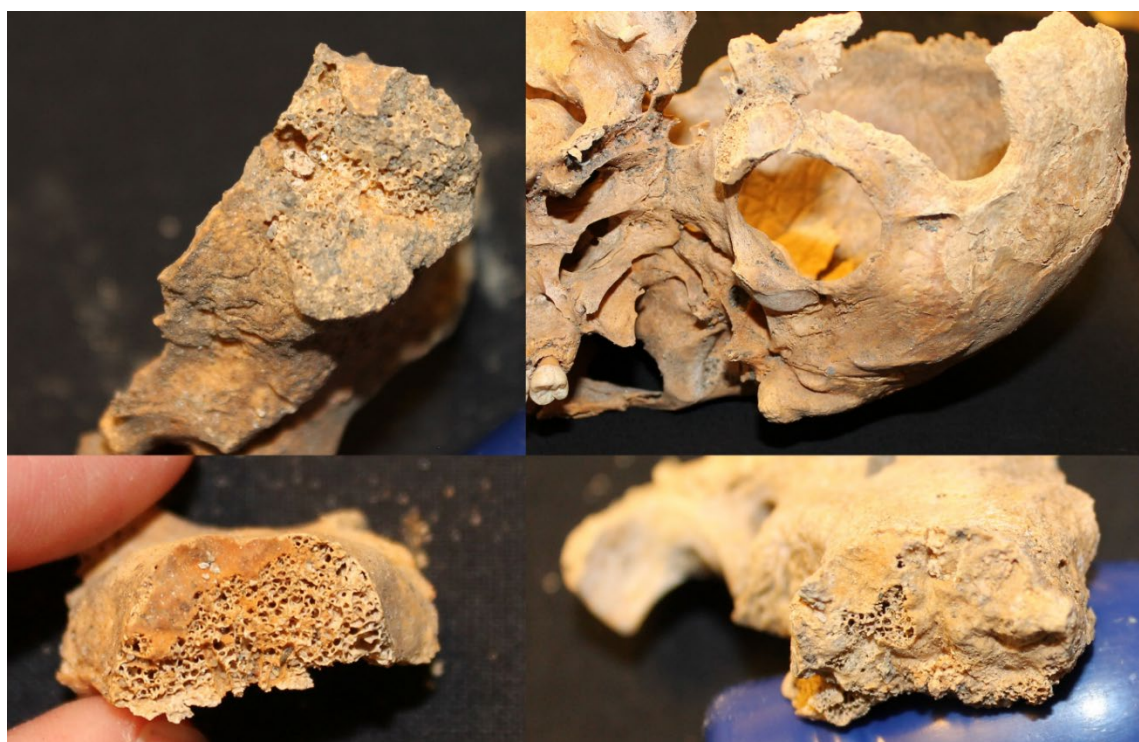
4.5.2 Aldersvurdering

Aldersvurderingene av de 19 individene er ganske vide, hvilket skal forklares med bakgrunn i de utfordrende bevaringsforholdene. Om man tar utgangspunkt i midtpunktet av alderskategoriseringen for hvert individ og deler den sammenlagte summen på antall individer med registrert alder, vil man få en gjennomsnittsalder på 31.7 år (Tabell 3). Det er ingen garanti for at akkurat denne gjennomsnittsalderen er riktig da det for de aller fleste individene i denne rapporten ikke er mulig å bedømme øvre eller nedre (eller begge) grense for aldersvurderingen. Det må også vurderes om man skal inkludere både juvenilis og adultus i denne avregningen, da innlemmelse av juvenilis vil trekke den gjennomsnittlige alderen kraftig ned. Dette kan være med på å bidra til et skjevt bilde av aldrene

på de voksne individene, som kan ha vært både eldre og yngre enn hva vurderingen i denne rapporten foreslår.

<i>Grav ID</i>	<i>Mulig alder</i>	<i>Antall element vurdert</i>	<i>Element vurdert</i>
Grav 201	30 – 50+	1	Dentes
Grav 202	20 – 80+	1	Femur
Grav 203	17 – 25	1	Dentes
Grav 204	5 – 10+	1	Dentes
Grav 205	1 – 10	1	Dentes
Grav 207	30 – 50+	1	Dentes
Grav 208	17 – 25	2	Sutura, Spheno-Occipital Synchondrosis
Grav 209	25 – 65	1	Sutura
Grav 212	15 – 80+	1	Sin/Dx Femora, Sin/Dx Tibiae
Grav 213	14 – 17	2	Dentes, Spheno-Occipital Synchondrosis
Grav 215	30 – 50+	1	Dentes
Grav 216	5 – 13	1	Dentes
Grav 219	17 – 25	1	Dentes
Grav 222	1 – 4	3	Occipitale, Vertebrae Cervicalis, Dentes
Grav 223	25 – 35+	1	Dentes
Løsfunn	15 – 44	1	Sutura Lambdoidea

Tabell 3: Oversikt over aldersvurdering av de aktuelle gravene i den osteologiske analysen.

Figur 32: Forskjellige stadier av fusjonering av spheno-occipital synchondrosis, dvs., leddet mellom os occipitale (bakhodebeinet) og os sphenoidale (kilebeinet). Øverst: Grav 208 (venstre), Grav 219 (høyre). Nederst: Grav 222 (venstre), Grav 213 (høyre). Foto: NIKU.

Aldersvurdering basert på kraniebein bør inkludere mye mer enn noen få fragmenter av suturer for å kunne oppnå et nøyaktig resultat, likevel er det veldig vanlig i arkeologiske kontekster, og særlig i Norge, at bevaringstilstandene ikke tillater dette. Det bør derfor ikke legges for mye vekt på aldersforslagene basert på observasjoner av kranieledd i denne rapporten, da levningene var veldig dårlig bevart og det ikke var mulig å basere vurderingen på ønsket antall elementer.

For det kontekstløse kraniefragmentet er det ikke mulig å foreslå alder på individet med sikkerhet, men ifølge Manral et. al 2021 vil den øvre delen av *sutura lambdoidea* begynne fusjonering i en alder av 34 og den nedre delen i en alder av 44 (Manral et. al 2021). Dette resultatet er basert på forskning på levninger med kjent alder. Likevel vil ikke denne forskningen kunne si noe om hvor mye yngre enn 34 dette individet var, da det eneste observerbare elementet i denne sammenheng er et fragment av *os occipitale* som viser ufusjonert *sutura lambdoidea* (kranieleddet mellom bakhode- og issebeina). Andre studier viser til at fusjoneringen kan starte så tidlig som 26-års alderen, men også mye senere.

Fusjonering av *spheno-occipital synchondrosis* kunne benyttes i aldersvurderingen av flere individer (Figur 32). Når denne først er fusjonert, eller når hodeskallen er intakt (som grav 219) vil det ikke være mulig å bedømme alderen ut fra fusjon på dette leddet. Flere av de yngre individene hadde bare fragmenter av cranium bevart, og dermed var det mulig å benytte grad av fusjonering på dette leddet som del av aldersvurderingen. Ifølge Cunningham et. al (2016) overestimeres aldersspennet for fusjonering (eller lukking) av *spheno-occipital synchondrosis* i de fleste anatomiske standardtekster, mellom 18–25 år. Store serier av tester har vært gjennomgått av flere forskere og de rapporterer samtlige at fusjoneringen finner sted i ungdomsårene, hvorav kvinner er minst to år foran menn. I disse studiene fremkommer det tidligste stadiet for kvinner fra 11 år, og det tidligste stadiet for menn fra 12,5 år (Cunningham et. al 2016: 66).

Cunningham et al. 2016 foreslår fusjonering fra mellom 11–16 år for kvinner og fra mellom 13–18 år for menn (Cunningham et. al 2016: 68). Christensen & Passalacqua skriver 11–18 år, men her skiller det ikke på biologiske kjønn (Christensen & Passalacqua 2018: 140). Ved ufusjonert ledd kan man ifølge ovennevnte litteratur anta at individet er under 13 år, ved ikke avsluttet fusjonering av leddet at individet er under 18 år, og ved fusjonert ledd at individet er over 16 år, gitt at man ikke har kunnskap om biologisk kjønn, f.eks. fra DNA analyse.

Slitasje på den okklusale flaten av jekslene ble vurdert etter Brothwell (1981). Denne metoden ble benyttet da den er utviklet fra en studie av en befolkning som ikke skiller seg så mye i arkeologisk tid eller geografisk rom fra middelalderbefolkningen i Trondheim. Selv om metoden er utviklet gjennom studie av en befolkning som ikke skiller seg så mye i tid og rom fra middelalderbyen Nidaros, kan den ikke direkte overføres til denne befolkningen, ei heller en annen befolkning, uten modifikasjoner.

Tannslitasje kan ikke studeres som et felles fenomen for alle mennesker annet enn på en meget generell basis (eks. når man tygger, skjærer tenner og konsumerer enkelte typer mat eller drikke, vil man oppleve slitasje på emaljen og etter hvert vil kronen slites ned). Det er mange faktorer som påvirker hvordan tenner slites og brytes ned, deriblant er diett en større bidragsyter til progresjonen i slitasjemønsteret. På bakgrunn av dette må man alltid ta høyde for at tannslitasjen observert i en spesifikk befolkning ikke er overførbart til en annen befolkning, hverken i tid eller rom. Det er tidligere observert relativt høy grad av tannslitasje i middelalderbefolkningen i Trondheim. Ved å sammenstille aldersvurderingen av skjelettet og slitasjegraden på tennene, har disse i flere studerte tilfeller ikke gitt likt resultat, og tannslitasjen kan indikere en høyere alder enn det i realiteten burde være (Valstrand in prep.). På bakgrunn av dette bør man, ved bruk av Brothwell's klassifisering (og andre tilsvarende metoder), nøye vurdere om det er mer riktig å senke den laveste aldersgrensen i noen tilfeller.

Alle voksne individer i denne rapporten med bevarte tenner ble vurdert etter Brothwell (1981), men hos individene som ble vurdert til å være over 25 år ble det lagt til et større aldersspenn for å ikke ekskludere at individene kunne være yngre enn hva denne metoden tillater. Dette ble gjort på

bakgrunn av resultat fra et større pågående forskningsarbeid på tannslitasje i middelalderbefolkningen i Trondheim (Valstrand in prep.).

Figur 33: Tannslitasje hos individ grav 219 (øverst) og grav 203 (nederst). Selv om disse to individene er plassert i samme kategori 17-25 fremviser individet i Grav 219 mer slitasje av den okklusale flaten enn individet i grav 203. Foto: NIKU.

Individene i grav 219 og grav 203 fremviste lite slitasje på jekslene, men begge hadde utviklet visdomstenner som sannsynliggjør at de har fylt 17 år (Figur 33). Visdomstenner kan dog vokse ut før fylte 17 og ofte mye senere enn 17. Disse individene kan også ha vært eldre enn 25, men hatt en helt annen diett som ikke sliter like mye på tennene. Sannsynligvis er det snakk om to yngre individer i dette tilfellet, men det understrekes at det må mer forskning til før man kan basere aldersvurderingen på tannslitasje i Trondheim. Individet fra grav 219 fremviser mer slitasje, særlig på første og andre jeksel, enn hva individet fra grav 203 fremviser. Det er sannsynlig at individet i grav 219 representerer den øvre delen av denne alderskategorien (rundt 25 år) og individet i grav 203 den nedre delen (rundt 17 år).

4.5.3 Vurderinger av biologisk kjønn

Kun fire av de 19 individene kunne vurderes for biologisk kjønn (Tabell 4). Ingen av disse individene har fått en vurdering som sannsynlig biologisk mann (M) eller biologisk kvinne (F), men mulig mann (M?) eller mulig kvinne (F?). Dette er på bakgrunn av utfordringer med bevaring som ikke lar denne vurderingen gjøres med tilstrekkelig nøyaktighet.

White & Folkens (2005) understreker at kjønnsdimorfiske trekk ved skjelettet først kan brukes til mer nøyaktig identifisering etter at individet når modenhet og at det er først da at skjelettelementene av forskjellige kjønn blir differensierbare i tilstrekkelig grad til å være nyttig i identifisering av biologisk kjønn (White & Folkens 2005:385). Christensen og Passalacqua (2018) skriver at estimering av kjønn hos mindreårige generelt anses som utilrådelig fordi de fleste kjønnsdimorfiske forskjellene i skjelettet ikke er synlige før puberteten (Christensen & Passalacqua 2018:113). Videre skriver Cunningham et. al (2016) at selv om skjelettmorfologiske forskjeller eksisterer mellom kjønnene fra et intrauterint stadium og fremover, ser det ut til at de ikke oppnår et tilstrekkelig høyt nivå for pålitelig estimering av kjønn før etter pubertetsendringer finner sted (Cunningham et. al 2016:17).

Det er mulig å identifisere det biologiske kjønn hos yngre individer med DNA prøver (se Stone et. al 1996; Stone 2000), gitt at nok DNA er bevart i skjelettet, men dette ble ikke utført i denne analysen.

Grav ID	Mulig biologisk kjønn	Antall element vurdert	Element vurdert
Grav 203	M?	2	Dx Ramus Mandibulae, Protuberantia mentalis
Grav 207	F?	1	Dx Processus Mastoideus
Grav 219	M?	4	Sin/Dx Margo Supraorbitalis, Sin/Dx Margo Orbitalis, Dx Processus Mastoideus, Dx Ramus Mandibulae
Grav 223	M?	1	Sin Processus Mastoideus

Tabell 4: Oversikt over de gravene hvor det var mulig å vurdere biologisk kjønn.

4.5.4 Helse og livsstil

Grunnet bevaringskvalitet og -kvantitet er det ikke mulig å se hele bildet av noen av individene begravet under Dronningens gate 10. Det er observert patologi på noen elementer hos noen av individene, men det kan ikke bedømmes hvilken helsetilstand de har befunnet seg i gjennom deres levetid (Tabell 5).

Figur 34: Linjeformasjon eller lagdannelse synlig på den ene tannroten av høyre forjeksler, Grav 213. Foto: NIKU

Blant annet er det observert linjemønster på roten av en tann i underkjeven på individet i grav 213 (Figur 34). Det er ikke bekreftet med nøyaktighet i denne rapporten hva disse linjene skyldes. Det kan ha vært forstyrrelser under dannelse av roten, eller at roten ikke er ferdig dannet. Hadde disse linjene blitt observert på kronen, altså i selve emaljen, ville det blitt klassifisert som emaljehypoplasi, eller lineær emaljehypoplasi (LEH). I motsetning til tannbeinet (dentin) regenererer emaljen ikke, hvilket innebærer at forstyrrelser på emaljen under dannelsesprosessen ikke vil forsvinne av seg selv. Dentin, som er under emaljen, har derimot regenerative egenskaper. LEH viser til forstyrrelser i emaljen som indikerer sykdom eller stress hos individet i den tiden hvor emaljen dannes. Da emalje ikke regenererer,

blir disse forstyrrelsene «låst i tid» og man kan få en ganske nøyaktig forståelse av individets alder når hen ble utsatt for enten et sykdomsforløp eller ernæringsmangel. Dette kan også forekomme før fødsel, f.eks., hvis mor utsettes for sykdom eller ernæringsmangel, da de første tannkronene dannes relativt tidlig i fosterstadiet.

Grav ID	Patologi	Traume	Variant
201	v	-	Calculus Dentalis
213	v	-	Linjemønster rot
215	v	-	Calculus Dentalis
223	-	v	Påført traume m1/m2

Tabell 5: Oversikt over observert traume/patologi på aktuelle graver i den osteologiske analysen.

Høydeberegning av levningene er kun utført på ett individ (grav 212). Et estimat av høyden er utregnet basert på lengden av femur. Beinnet var ikke mulig å bevare i komplett tilstand, og målene er dermed gjort etter beste evne i felt. Denne utregningen er ikke på noen måte sikker, da tilstanden på beinet var såpass dårlig. Selve formelen for utregningen er hentet fra Sjøvold (2000). Resultatene av høydeberegningen er kun estimater som viser en sannsynlig minimumshøyde og en sannsynlig maksimumshøyde. Den reelle høyden hos individene kan være større eller mindre, men formelen viser den mest sannsynlige høyden for individene basert på et større gjennomsnitt.

Figur 35: Slitasje på jeksler som muligens kan knyttes til traume i form av fremmedlegeme i kontakt med tenner, Grav 223. Foto: NIKU.

Den interessante slitasjen observert på jekslene hos individet i grav 223 minner tilsynelatende om traume observert ved hyppig bruk av krittpipe (Figur 35). Bevaringen av kjevebeina og tennene er ikke særlig god, og det er ikke mulig å studere tilsvarende tenner i motsatt kjevebein for å se om lignende spor av slitasje finnes der. Det er mye slitasje på forjekslene som kan tyde på at de har vært utsatt for samme type traume. Det kan ikke bekreftes hva denne påfallende slitasjen kommer av, men den minner om slitasje lik man ser på levninger hvor krittpipe eller lignende har vært hyppig brukt (Loktu 2009). Slitasjen observert hos dette individet sitter også relativt langt bak i kjeven, mellom første og andre jeksel, og om slitasjen skulle stamme fra evt., bruk av krittpipe, ville det nok være spor av samme slitasje lengre frem i bittet også.

4.6 Sammendrag

Til sammen ble det analysert levninger fra minimum 19 individer. Fire av disse hadde nok elementer bevart til å kunne vurderes for biologisk kjønn hvorav disse resultatene viser at ett individ kan ha vært kvinne (F?), og tre individer kan ha vært menn (M?).

16 av de 19 individene kunne vurderes for alder. Alderen på de dokumenterte individene representerer både barn, ungdommer og voksne. Mange av de beinelementene som kan avgrense vurderingen på alder i skjelettet var ikke bevart i noen særlig grad, og aldersvurdering ble basert på det som var tilgjengelig – ofte tannslitasje, fusjon av kranieledd, og fusjon og vekst av skjelett og tenner. De foreslåtte aldrene i tabellen (Tabell 3) er dermed ikke definitive på noen måte, men de er resultat av en faglig vurdering basert på de bevarte elementene og den kontekstuelle, bioarkeologiske analysen av deres tilhørighet, altså Trondheims middelalderbefolkning.

Det samlede resultatet viser til fire observasjoner av patologi eller traume, hvorav det er to tilfeller av *calculus dentalis*, ett individ med linjeformasjon på rot av forjeksel, samt påfallende hakk i første og andre jeksel hos et annet individ. De patologiske observasjonene må forstås ut fra de begrensede bevaringsforholdene, hvor det i samtlige tilfeller kun er en liten prosentandel av det opprinnelige skjelettet bevart. De dokumenterte levningene og den dårlige tilstanden av bevaring danner ikke et representativt bilde av middelalderbefolkningen i Trondheim, men det er heller ingen observasjoner gjennom arbeidet som tilsier at de skiller seg fra den generelle oppfatningen av denne befolkningen basert på tidligere analyser.

De menneskelige levningene funnet under Dronningens gate 10 i Trondheim har en meget dårlig bevaringsgrad, men har likevel stadig en høy vitenskapelig verdi. Disse levningene er en del av historien om middelalderbyen Trondheim, og skjelettene gir et unikt innblikk i folkehelse og kultur i byen. Interessant med nettopp dette utvalget er at det viser hvor mye vitenskapelig verdi som fortsatt er tilgjengelig selv om bevaring i kvantitet og kvalitet er overordnet dårlig. Dette viser at en osteologisk analyse, selv om det kan se ut til at det kun er rester og ubetydelige fragmenter bevart, faktisk vil gi et mer nyansert bilde av skjelettmaterialet. For eksempel gjennom at det er mulig å skille mellom biologisk kjønn, som indikerer at både menn og kvinner ble begravd akkurat på dette stedet av kirkegården, og at det er både barn og voksne representert på samme sted.

5 Oppsummering og kort diskusjon av faglige problemstillinger

I det følgende kapittelet vil resultatene fra undersøkelsen oppsummeres og belyses gjennom de faglige problemstillingene som er presentert i kapittel 1.4.

Det ble avdekket en mulig brønn og 23 in situ graver fra middelalderen innenfor undersøkelsesområdet. Alle strukturene var gravd ned i naturlig undergrunn, men grunnet forstyrrelser relatert til anleggelsen av kjelleren var kun enkelte graver bevart i sin fulle dybde. For de fleste gravene var det kun bunnen som var bevart, og bevaringsforholdene for skjelettmaterialet var for det meste svært dårlig. Både voksne, unge, og barn var representert i skjelettmaterialet. Det er også mulig

at begge kjønn er representert, men grunnet de dårlige bevaringsforholdene kan det ikke konkluderes biologisk kjønn for noen av gravene.

Kirkegårdens utstrekning

Gravene som ble avdekket i kjelleren i Dronningens gate 10 er en del av en større kirkegård som har strukket seg sørover inn i Dronningens gate, og vestover inn i naboeiendommen Dronningens gate 12 (Figur 36). Basert på observasjoner fra utgravninger i gateløpet i Dronningens gate i 1983 (TA 1983/3), og observasjoner fra undersøkelsen i kjelleren, ser det ut til at kirkegården ikke har strukket seg øst for grensen til Apotekerveita. Ved undersøkelser på hjørnet mellom Dronningens gate 10 og Apotekerveita i 2024 (TA 2024/5) ble det avdekket en stolpegrøft mulig orientert NV-SØ (se Figur 35). Det var kun en liten og fragmentert del av grøften som ble avdekket, og dens fulle utstrekning og funksjon er derfor ukjent. Det er likevel verdt å nevne at den nærliggende kirkegården i Kjøpmannsgata 36 (TA 2019/20) også hadde en stolpegrøft som avgrensning – i det tilfellet mot nord (Rostad et al. 2022). Det kan derfor være slik at stolpegrøften på hjørnet mellom Apotekerveita og Dronningens gate 10 markerer den østlige avgrensningen av kirkegården på stedet. I så tilfelle vil stolpegrøften ha markert skillet mellom kirkegården i vest og gateløpet *Langstretet* i øst.

Mot sør er avgrensningen noe uklar, men det ble ikke observert graver i den sørlige profilen av vannrørgrøften fra 1983 (Reed 1983: 2). Dette kan tyde på at den sørlige avgrensningen av kirkegården er å finne omkring midt i gateløpet av dagens Dronningens gate. Avgrensningen mot vest er også usikker, men det er tydelig at kirkegården har strukket seg videre innover i eiendommen Dronningens gate 12. Den nordlige avgrensningen er vanskelig å foreslå, da vi her har minst informasjon. Det er tidligere observert in situ graver i den sørøstlige delen av bakgården til Dronningens gate 12 (TA 2006/6), og dette markerer på nåværende tidspunkt den nordligste forekomsten av graver tilhørende denne kirkegården.

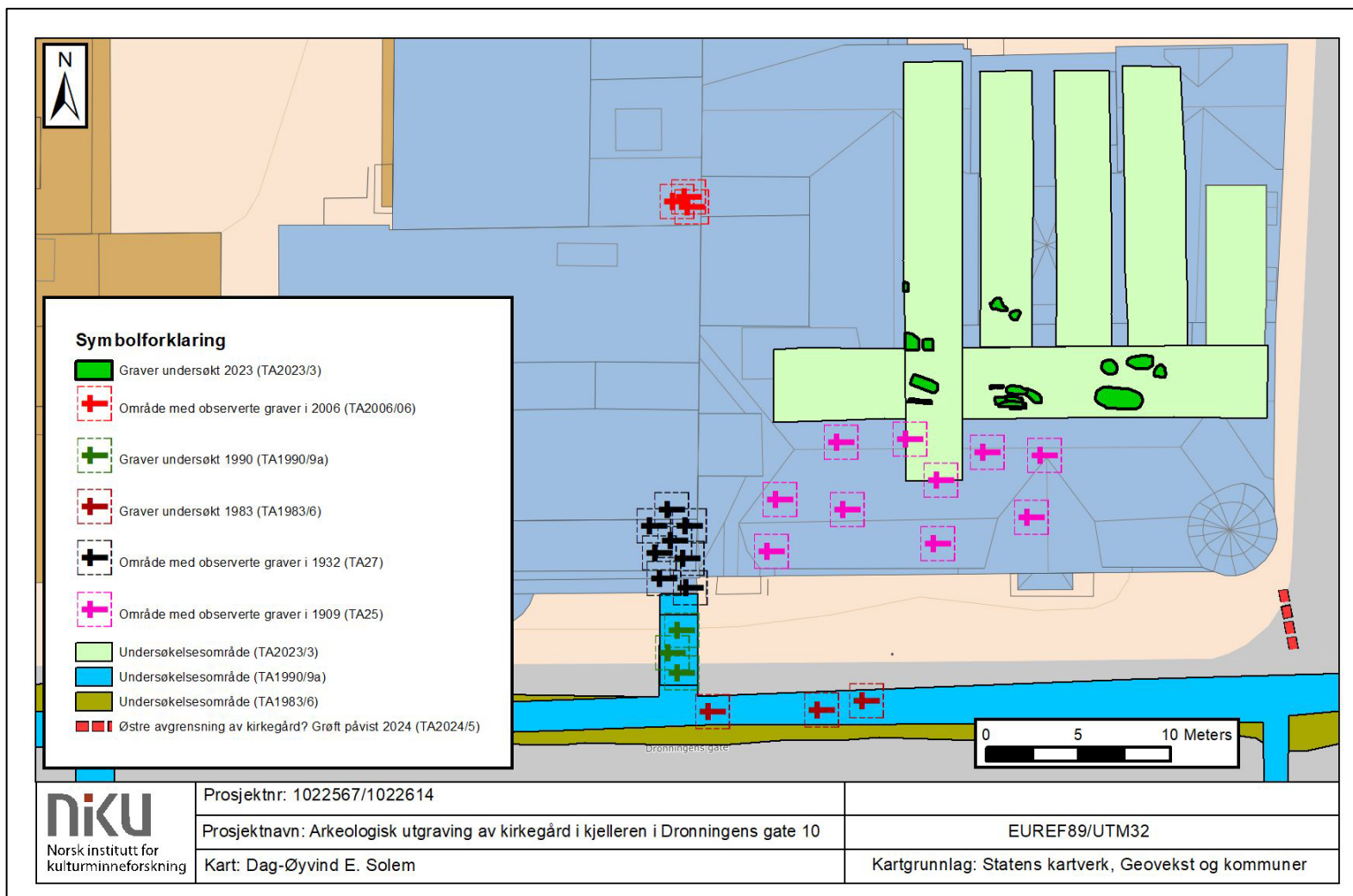
Når ble kirkegården tatt i bruk

14C dateringene fra undersøkelsen indikerer at kirkegården har vært i bruk fra tidlig middelalder (Tabell 1, Figur 10). 2 sigma dateringene har et gjennomsnittlig spenn fra slutten av 900-tallet til midten av 1100-tallet, og ingen av dateringene er yngre enn 1150. 1 sigma dateringene kan i flere tilfeller snevres til et intervall fra slutten av 900-tallet til første halvdel av 1000-tallet, men usikkerheten blir da større ettersom konfidensintervallet er lavere. Basert på 14C dateringene kommer vi derfor ikke på nåværende tidspunkt nærmere enn «tidlig middelalder» som starttidspunkt for bruken av denne delen av kirkegården.

Organisering og utforming av gravene

Etttersom kun et lite område av kirkegården med et fåtall graver ble avdekket er det ikke mulig å konkludere hvordan en eventuell organisering av kirkegården har sett ut. Ett område i vest skilte seg ut, hvor det lå graver i flere nivåer gravd ned i den naturlige undergrunnen. Situasjonen i resten av utgravningsområdet var spredte graver som lå enkeltvis. Det kan se ut til at barnegravene har vært konsentrert i det vestlige området, men grunnet det lave antallet graver er det ikke mulig å vurdere om dette er uttrykk for en mer overgripende tendens eller om det er tilfeldig.

Da det for det fleste gravene kun var bunnen som var bevart er det heller ikke så mye informasjon å hente om utformingen av gravene. Fem av gravene (grav 200, 201, 217, 220 og 223) hadde bevarte rester av kiste. I de tilfeller hvor det var mulig å observere ser det ut til at det dreier seg om fulle kister med bunn, sider og lokk. Kisten i grav 201 var sammensatt med spiker. I de andre gravene var det kun mulig å observere bunnen av gravfyllet og gravkuttet.

Figur 36: Plankart som viser in situ graver observert ved tidligere undersøkelser i området sammenstilt med gravene som ble utgravd i kjelleren i Dronningens gate 10 i 2023. På kartet er også markert en stolpegrøft som ble observert ved arkeologisk utgraving i Dronningens gate i 2024.

De eneste gravene med bevart dybde og utforming var grav 201 og 220. Grav 220 ble kun eksponert i sin aller østligste del, og bestod av et gravkutt med dybde av ca. 0,6 m. Gravfyllet bestod utelukkende av redeponert undergrunn og var vanskelig å skille fra den omkringliggende sanden. I bunn var en trapesformet mulig spedbarnskiste med en noe avvikende orientering fra gravkuttet.

Grav 201 bestod av et stort gravkutt på 1,4 x 1 m, med en dybde av 0,7 m. I toppen var kulturlag som hadde kollapset ned i graven og forseglet den. Selve gravfyllet bestod av redeponert naturlig undergrunn, og i bunnen lå en dårlig bevart rektangulær kiste. Kun kjevene var bevart av skjelettet.

Det ble gjennomført makrofossilanalyser av fem graver, parasitt analyse av tre graver, og pollenanalyse av én grav (se tabell i bilag). Planterester, trekull og pollen i prøvene var av en generell karakter forventelig fra urbane middelalderkontekster, og ingen spesifikke funn kunne knyttes direkte til gravskikk (Adams et al. 2024: 8).

De menneskelige levningene: Bevaringsforhold, demografi og helse

Det ble gjennomført en osteologisk analyse av alt bevart skjelettmateriale fra undersøkelsen. Bevaringsgraden av skjelettmaterialet var generelt svært dårlig. I de fleste tilfellene var det kun tenner, deler av kjevepartier og enkelte mer robuste fragmenter som overlevde opptak. Unntaket var hodeskallen (grav 219) som ble funnet av entreprenøren på stedet, som var relativt godt bevart.

Grunnet den dårlige bevaringsgraden og den fragmenterte tilstanden av materialet har det ikke vært mulig å konkludere kjønns- og alderssammensetningen i materialet, men de fleste individene med bevart skjelettmateriale er vurdert som voksne. Fem av gravene er vurdert som barnegraver, og disse var alle plassert i den vestlige delen av utgravningsområdet.

Det ble ikke funnet spor av innvollsparasitter i noen av prøvene som ble innsendt til analyse, men det ble observert patologi på enkelte av individene. I grav 201 ble det observert plakk på en av tennene, og i grav 213 ble det observert et meget karakteristisk linjemønster på roten av en tann. Grav 223 hadde tydelig slitasje/traume i tennene som ligner det man ser i etterreformatorsk tid i forbindelse med bruk av kritt Piper. Basert på ¹⁴C datering av skjelettmaterialet er det lite sannsynlig at individet stammer fra etterreformatorsk tid, og bakgrunnen for slitasjen/traumet er så langt ukjent.

6 Litteratur

- Adams, S., Morandi, L., & Batchelor, C. R. 2024. *Dronningens gate 10, Norway. Archaeobotanical and palaeoparasitological analysis report*. Quaternary Scientific (QUEST), upublisert rapport mars 2024, prosjektnummer 119/23.
- AlQahtani, S.J., Hector, M. & Liversidge, H.M. (2010). The London Atlas of Human Tooth Development and Eruption. *American Journal of Physical Anthropology* 142(3): 481-490
- Baker, B.J., Dupras, T. L., & Tocheri, M.W. (2014). *The Osteology of Infants and Children*. Texas A & M University Press.
- Bello, S. (2005). The reciprocal effects of taphonomy, funerary practices and anatomical features on the state of preservation of human remains. *BAR International Series*, 1383, 1–10.
- Brothwell, D. R. (1981). *Digging up Bones. The Excavation, treatment and study of human skeletal remains*. Cornell University Press
- Brickly, M., McKinley, J. I., (2004). *Guidelines to the Standards for Recording Human Remains*. IFA Paper No. 7. BABA0
- Brickley, M., Mitchell, P.D. (2017). *Updated Guideline to the Standards for Recording Human Remains*. IFA Paper
- Buikstra, J. E., Ubelaker, D. H., & Haas, J. (1994). *Standards for data collection from human skeletal remains: Proceedings of a seminar at The Field Museum of Natural History: Vol. no. 44*. Arkansas Archeological Survey.
- Christensen, A. M., & Passalacqua, N. V. (2018). *A Laboratory Manual for Forensic Anthropology* (1st ed.). Academic Press.
- Christensen, A. M., Passalacqua, N. V., & Bartelink, E. J. (2014). *Forensic anthropology: Current methods and practice*.
- Cunningham, C., Scheuer, L., & Black, S. (2016). *Developmental Juvenile Osteology* (2nd ed.). Academic Press.
- Loktu, L. (2009). *Krittpiper som Habitus. En historisk-arkeologisk studie med spesielt hensyn til 1600-tallets Trondheim*. Masteroppgave i Arkeologi. Institutt for Arkeologi og Religionsvitenskap, Vitenskapsmuseet, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, Mai 2009.
- Lunde, Ø. 1977. *Trondheims fortid i bygrunnen*. Riksantikvarens skrifter no. 2. Adresseavisens forlag, Trondheim.
- Manral, I., Khan, R.N., & Rudra, A. (2021). Study of pattern of fusion of lambdoid suture using skull radiography and its association with documented age. *Forensic Imaging, Volume 24, March 2021*.
- Meindl, R.S. & Lovejoy, C.O. (1985). Ectocranial suture closure. A revised method for the determination of skeletal age at death based on the lateral-anterior sutures. *American Journal of Physical Anthropology* 68:57-66.
- Nordeide, S. W. 1990. TA 1990/9. *Innberetning. Dronningens gate, strekningen Nordregate – Kjøpmannsgata, fjernvarmetrasé*.
- Reed, I. W. 2006. TA 2006/2. Dronningens gate 12. Arkeologisk undersøkelse i forbindelse med realisering av deler av reguleringsplan for brannkvartalet. *NIKU Rapport 12/2006*.

Reed, I. W. 1983. TA 1983/6. *Innberetning. Dronningens gate mellom Nordre- og Søndre gate, utskiftning av vannledning.*

Rostad, S. H., Sæhle, I. og Rullestad, S. S. 2022. Arkeologiske undersøkelser i Kjøpmannsgata 36-38 (TA 2019/10, TA 2019/20 og TA 2019/21) Trondheim kommune, Trøndelag. *NIKU Rapport 125.*

Sjøvold, T. (2000). ANTHROPOLOGY | Stature Estimation from the Skeleton. In *Encyclopedia of Forensic and Legal Medicine* (pp. 276–284).

Stone, A.C., Milner, G.R., Pääbo, S., & Stoneking, M. (1996). Sex Determination of ancient human skeletons using DNA. *American Journal of Physical Anthropology* 99:231-238

Stone, A.C. (2000). Ancient DNA from Skeletal Remains. In: M.A. Katzenberg and S. Saunders (eds.) *Biological Anthropology of the Human Skeleton*. pp.351-371. New York: Wiley-Liss.

Sæhle, I. og Oftedal, K. Ø. 2024. TA 2022/06. Arkeologiske undersøkelser i Dronningens gate 10 og deler av Apotekerveita. *NIKU Rapport 371.*

Sæhle, I., Petersen, A. H., Wood, P. N., Valstrand, N. E. Brink, K. & Lorvik, K. (2021). Arkeologiske undersøkelser i Søndre gate 7-11, Peter Egges Plass, Krabugata 2-4 m.fl., Trondheim, Trøndelag (TA 2016/21, TA 2017/03). Landskapsutvikling, tidlig urban aktivitet og middelaldersk kirkested. *NIKU Rapport 97.*

Valstrand, N.E. (in prep.). *Biographies of the Dead*. Doktorgradsavhandling ved NTNU, Institutt for Historiske og Klassiske Studier, Det Humanistiske Fakultet, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet.

White, T.D., Black, M.T., & Folkens P.A. (2012). *Human Osteology*. Third Edition. Elsevier Academic Press.

Øiangen, R. 2020. TA 2019/08. Dronningens gate 10, Trondheim. Arkeologisk undersøkelse i forbindelse med etablering av rampe til kjeller og ny kum i bakgården til Posthuset. *NIKU Oppdragsrapport 102/2020.*

6.1 Nettlinker:

Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger. De nasjonale forskningsetiske komiteene. Besøkt 08.03.2023 [URL:https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/menneskelige-levninger/forskningsetisk-veileder-for-forskning-pa-menneskelige-levninger/](https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/menneskelige-levninger/forskningsetisk-veileder-for-forskning-pa-menneskelige-levninger/)

BABAO Code of ethics (2019), Besøkt 08.03.2023

URL:<https://www.babao.org.uk/assets/Uploads/BABAO-Code-of-Ethics-2019.pdf>

BABAO Code of practice (2019), Besøkt 08.03.2023

URL:<https://www.babao.org.uk/assets/Uploads/BABAO-Code-of-Practice-2019.pdf>

7 Vedlegg

Tabell over ¹⁴C dateringer.

Tabell over kontekster med innsendte makrofossil-, pollen-, og parasittprøver.

Naturvitenskapelige rapporter

Vilnius Radiocarbon Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93.

Vilnius Radiocarbon Dating certificate No. 2023-09-20-FTMC-LL72, inkludert tabell med stabile isotoper.

Quaternary Scientific (QUEST), upublisert rapport mars 2024, prosjektnummer 119/23.

Osteologisk katalog

Feltdokumentasjon

Fotoliste

Matrise

Kontekstlister

Strukturliste for prosjekt 1022567

Tilveksttekster for N207437–N207452

Planskisser prosjekt 1022567

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 372

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00

OVERSIKT OVER 14C DATERINGER

Leverandørs prøvenr.	NIKU prøve nr.	Kontekst	Grav	N-nr	Type kulturlag/konstruksjon	C14 verdi	Datering (2 sigma)	Datering (1 sigma)	Materiale	Materiale undertype	Latinsk navn undertype	C14 Rapport
FTMC-MP93-1	1076	1009	200	N207452	Bunn av gravfyll i grav 200.	1098±29	888-1016	896-992	Trekull	Furu	Pinus sylvestris	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-MP93-2	1078	1057	201	N207437	Kollapset kulturlag i grav 201.	1003±29	991-1153	994-1118	Trekull	Poppel/Vier slekten	Populus/satix	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-MP93-4	1330	1321	201	N207437	Bunnen av grav 201.	1017±28	988-1151	995-1032	Nøtteskall	Hassel	Corylus avellana	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-LL72-5	400052	1185	201	N207437	Skjelett i grav 201.	1054±28	897-1031	979-1025	Bein	Humant skjelettmateriale		Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2023-09-20-FTMC-LL72.
FTMC-MP93-3	1233	1162	201	N207452	Gravfyll direkte under hode, grav 201.	998±29	992-1154	995-1121	Trekull	Hassel	Corylus avellana	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-MP93-6	1298	1264	205	N207452	Gravfyll i grav 205.	1164±29	772-976	776-950	Trekull	Furu	Pinus sylvestris	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-MP93-5	1334	1264	205	N207452	Gravfyll i grav 205.	1005±29	991-1153	993-1116	Korn	Bygg	Hordeum vulgare	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-MP93-7	1555	1469	212	N207445	Bunn av gravfyll i grav 212.	1012±29	990-1152	993-1038	Trekull	Poppel/Vier slekten	Populus/satix	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-MP93-8	1533	1525	215	N207447	Gravfyll i grav 215.	1016±28	990-1151	994-1033	Korn	Byggslekten	Hordeum	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-MP93-9	1623	1606	217	N207452	Gravfyll omkring pelvis i grav 217.	970±30	1022-1159	1029-1150	Trekull	Kirsebærslekten	Prunus	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93
FTMC-LL72-6	400053		219	N207449	Skjelett i grav 219.	1030±27	901-1120	995-1025	Bein	Humant skjelettmateriale		Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2023-09-20-FTMC-LL72.
FTMC-LL72-3	400050		222	N207450	Skjelett i grav 222.	1033±28	899-1118	995-1024	Bein	Humant skjelettmateriale		Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2023-09-20-FTMC-LL72.
FTMC-LL72-4	400048		223	N207451	Skjelett i grav 223.	1105±28	885-1015	896-991	Bein	Humant skjelettmateriale		Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2023-09-20-FTMC-LL72.
FTMC-MP93-10	400055	1605		N207452	Fyll i mulig brønn.	1006±29	991-1153	993-1115	Trekull	Furu	Pinus sylvestris	Vilnius Radiocarbon, Dating certificate No. 2024-04-11-FTMC-MP93

OVERSIKT OVER INNSENDTE MAKROFOSSIL-, POLLEN-, OG PARASITTPRØVER

NIKU prøve nr.	Kontekst	Grav	Beskrivelse	Makrofossil	Parasitt	Pollen
1078	1057	201	Kollapset kulturlag i grav 201.	X		
1233	1230	201	Materiale innsamlet fra direkte under kra	X		X
1330	1321	201	Bunn av gravfyll i grav 201.	X		
1555	1469	212	Bunn av gravfyll i grav 212.	X	X	
1076	1009	200	Bunn av gravfyll i grav 200.	X	X	
1334	1264	205	Gravfyll i grav 205.	X		
1623	1606	217	Gravfyll fra området omkring pelvis, grav 217.	X	X	

DATING CERTIFICATE

No. 2024-04-11-FTMC-MP93

02nd May 2024

1. Applicant for analysis: Ms Ingeborg Sæhle, Norsk institutt for kulturminneforskning NIKU, Storgata 2, 0155 Oslo, Norway
2. Material of sample: Charcoal, seed, wood
3. Date of sample receiving: 2024-04-18
4. Analysis date: 2024-05-02
5. Equipment used for analysis: Single stage accelerator mass spectrometer (SSAMS, NEC, USA), Automated Graphitization Equipment AGE-3 (Ionplus AG, Zürich).
6. Method of analysis: Samples were pretreated with a standard acid-base-acid protocol. IAEA C3, IAEA C9, and NIST-OXII were used as reference materials.
7. Results of analysis:

Sample designation	Lab. code	Radiocarbon age, BP	pMC
1076	FTMC-MP93-1	1098±29	87.22±0.31
1078	FTMC-MP93-2	1003±29	88.27±0.32
1233	FTMC-MP93-3	998±29	88.31±0.31
1330	FTMC-MP93-4	1017±28	88.11±0.31
1334	FTMC-MP93-5	1005±29	88.24±0.32
1298	FTMC-MP93-6	1164±29	86.51±0.31
1555	FTMC-MP93-7	1012±29	88.16±0.32
1533	FTMC-MP93-8	1016±28	88.12±0.31
1623	FTMC-MP93-9	970±30	88.62±0.33
400055	FTMC-MP93-10	1006±29	88.23±0.32

The results are given in years before 1950 (radiocarbon age BP). The uncertainty in the age determination is given +/- one standard deviation. All radiocarbon ages are corrected for isotopic fractionation using the measured $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ -ratio. The radiocarbon ages must be translated to calibrated radiocarbon years.

8. Calibrated radiocarbon dates:

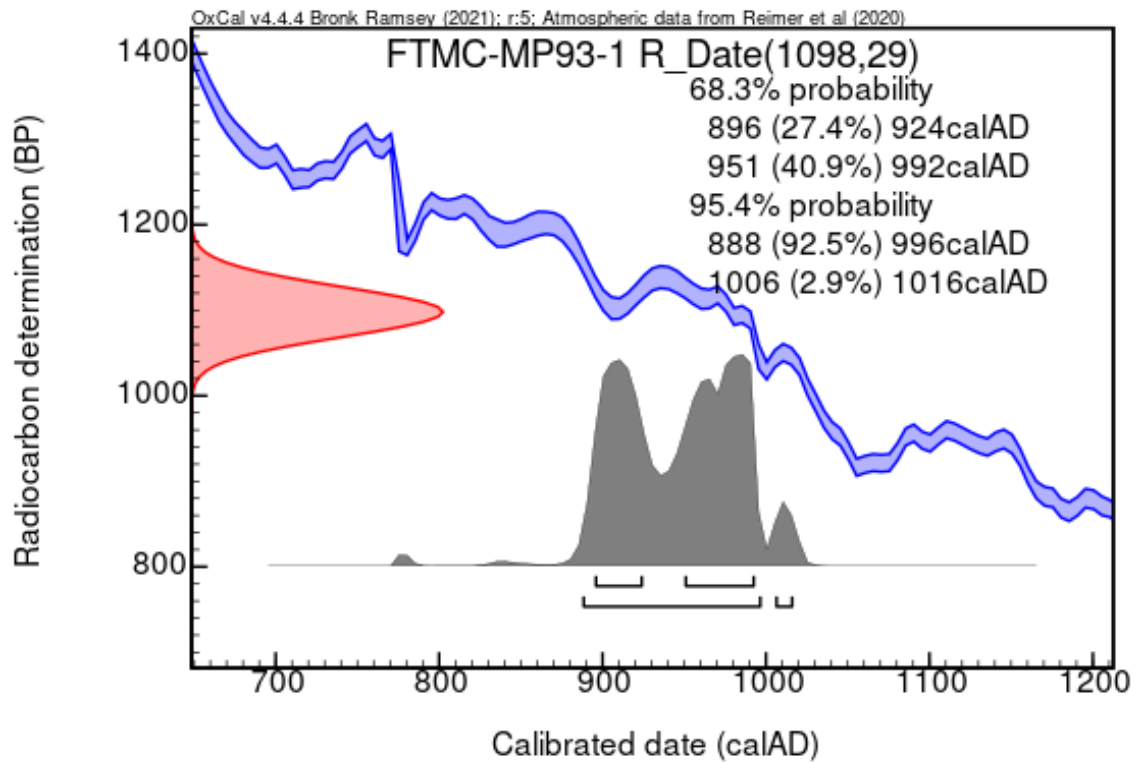

Fig. 1. Radiocarbon date 1098 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

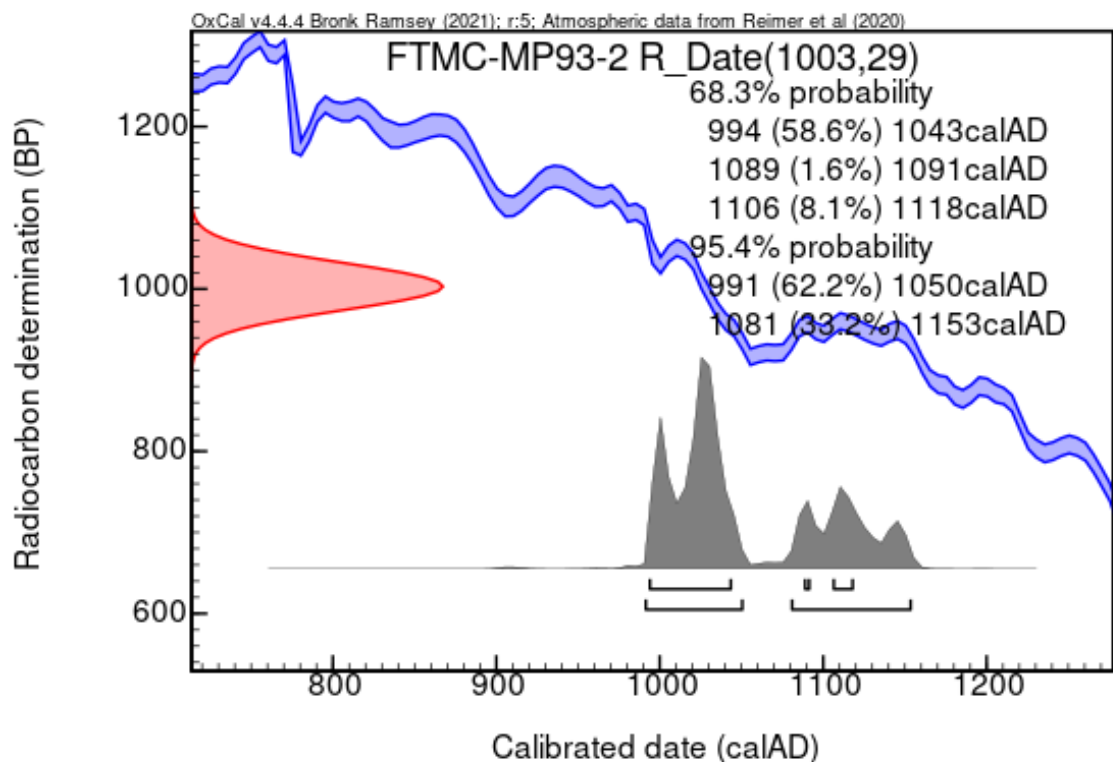

Fig. 2. Radiocarbon date 1003 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

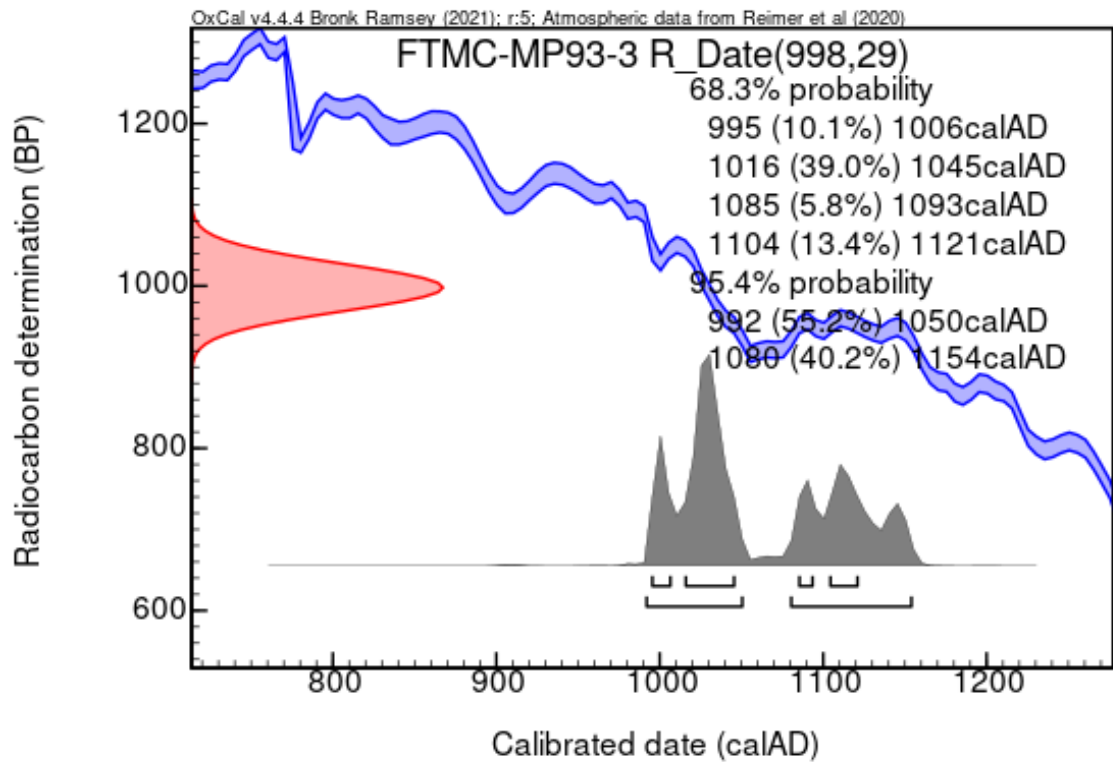

Fig. 3. Radiocarbon date 998 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

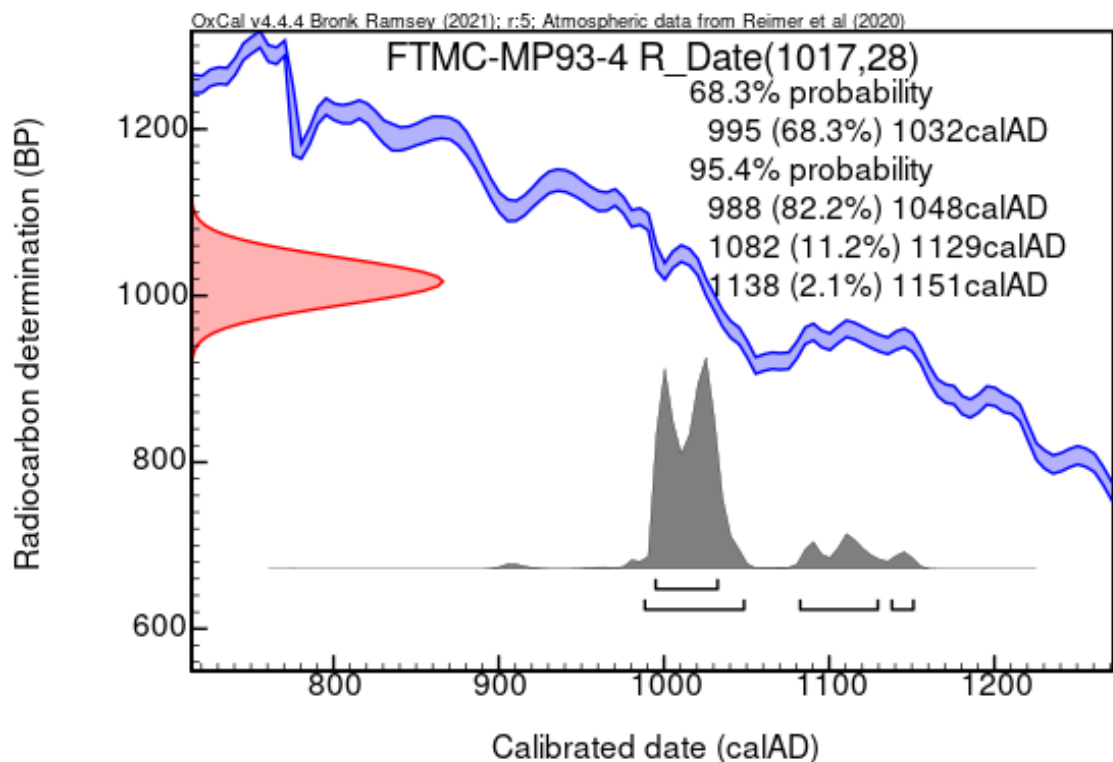

Fig. 4. Radiocarbon date 1017 ± 28 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

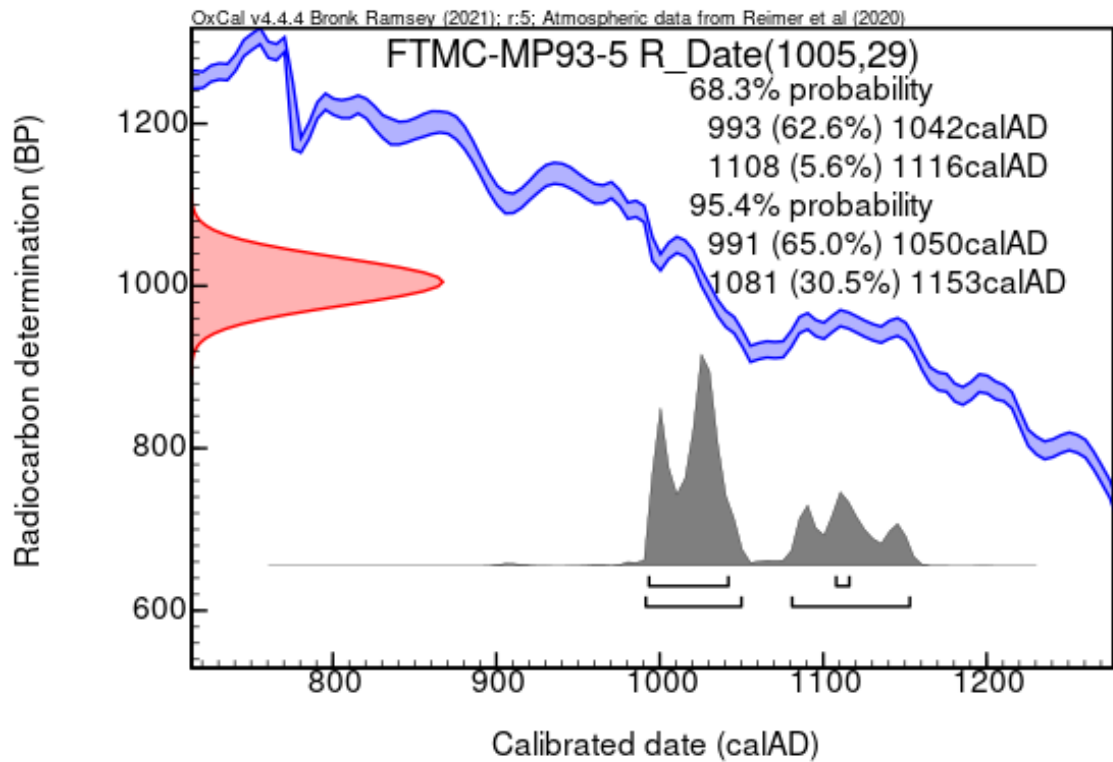

Fig. 5. Radiocarbon date 1005 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

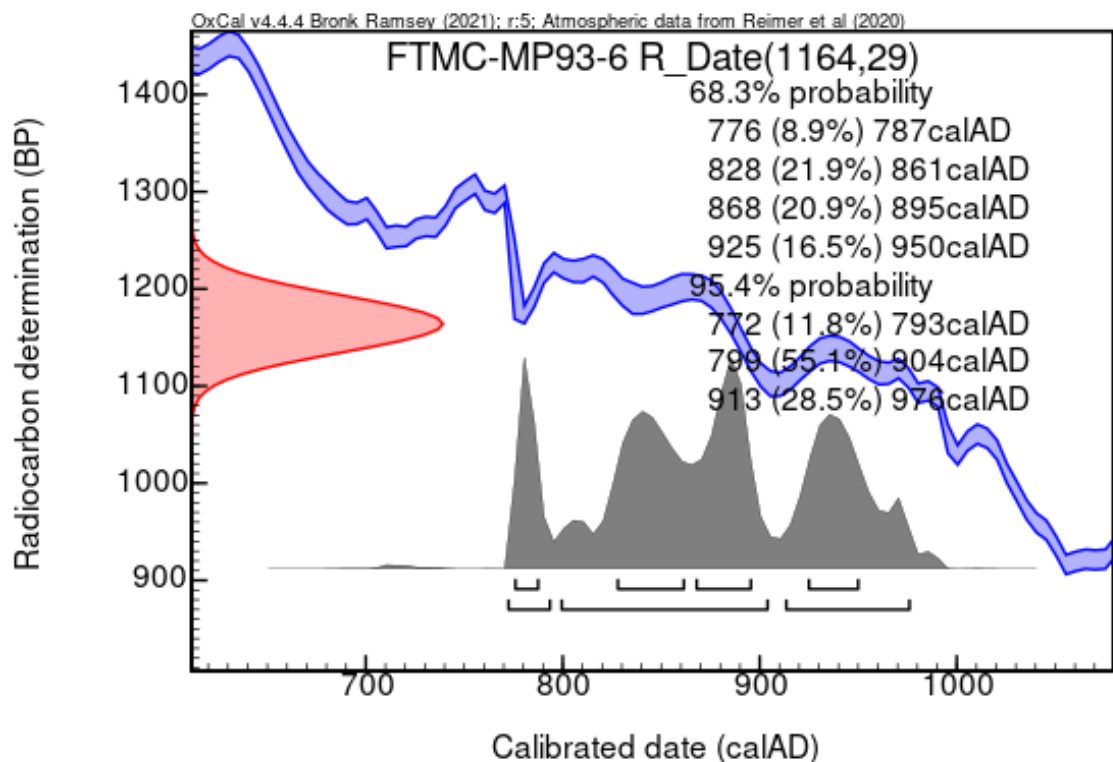

Fig. 6. Radiocarbon date 1164 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

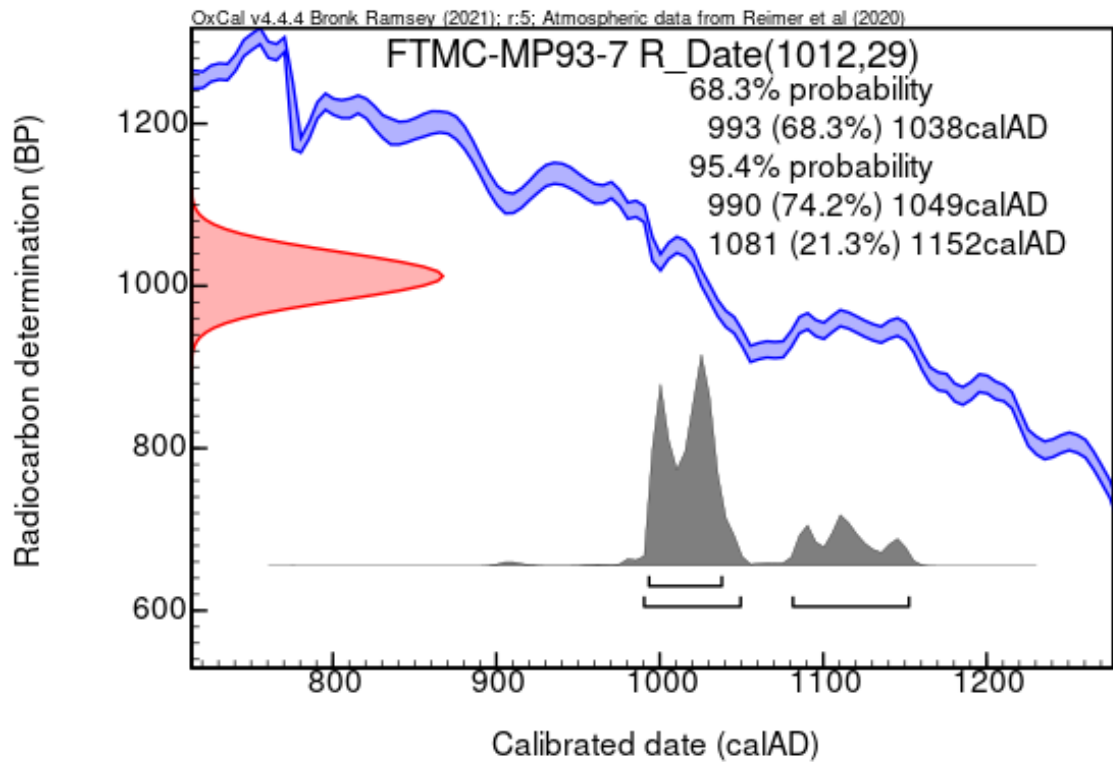

Fig. 7. Radiocarbon date 1012 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

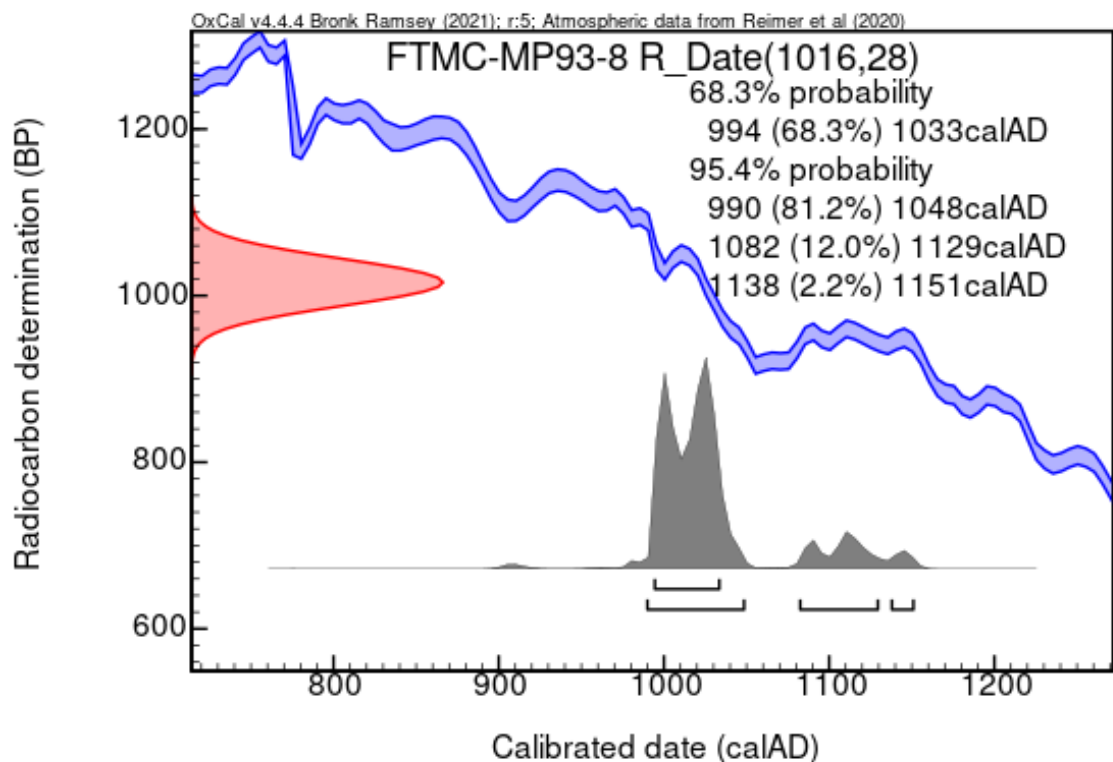

Fig. 8. Radiocarbon date 1016 ± 28 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

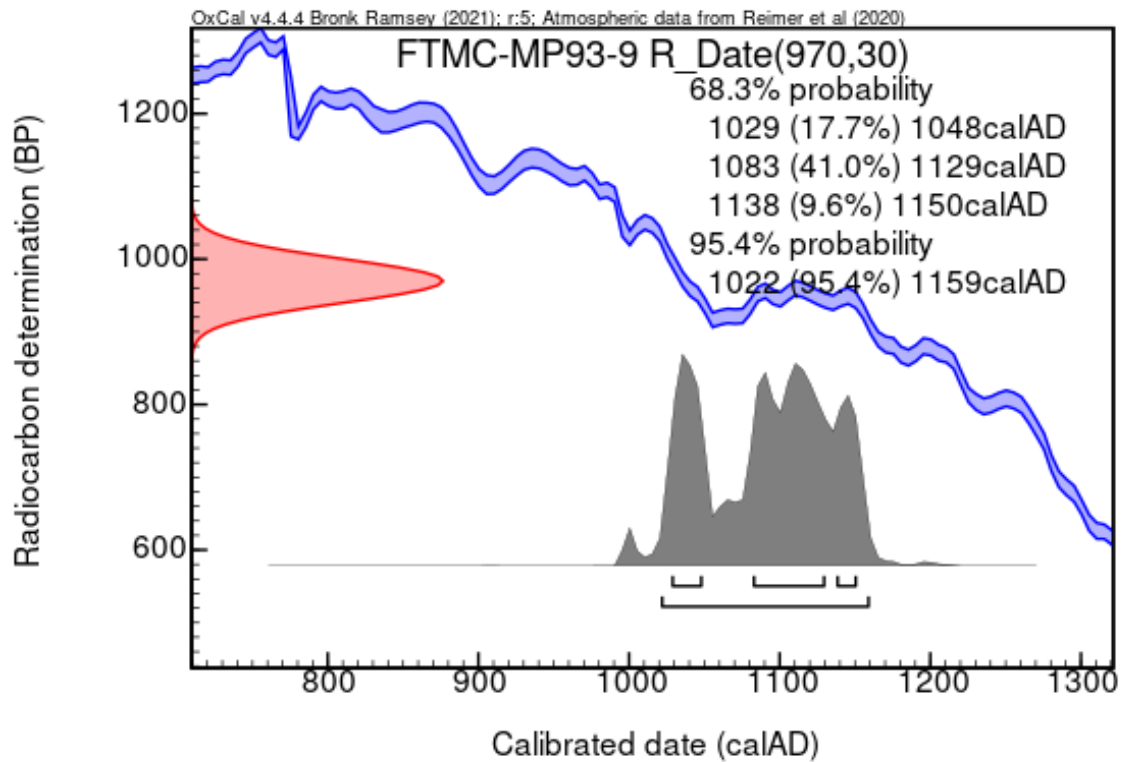

Fig. 9. Radiocarbon date 970 ± 30 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

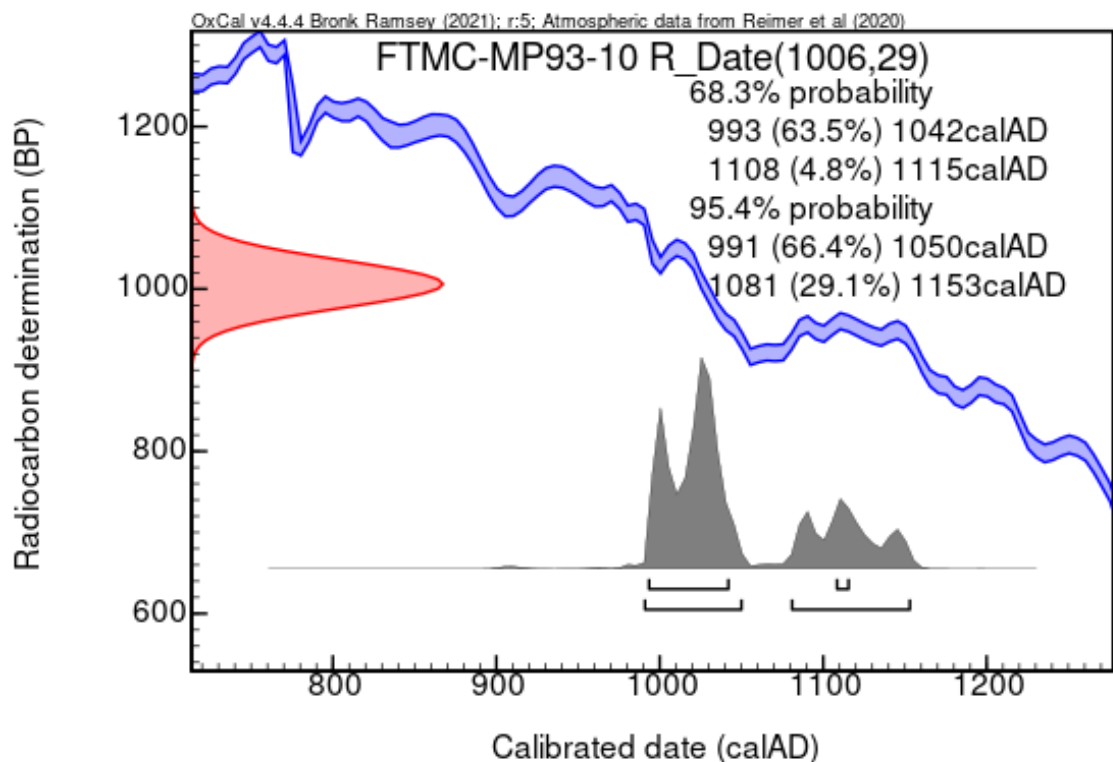

Fig. 10. Radiocarbon date 1006 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

Responsible person: dr. Žilvinas Ežerinskis

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping, fluid strokes that form a cursive, somewhat abstract shape. The signature is positioned to the right of the text 'Responsible person: dr. Žilvinas Ežerinskis'.

DATING CERTIFICATE

No. 2023-09-20-FTMC-LL72

22nd November 2023

1. Applicant for analysis: Ms Ingeborg Sæhle, Norsk institutt for kulturminneforskning NIKU, Storgata 2, 0155 Oslo, Norway
2. Material of sample: Bone, wood
3. Date of sample receiving: 2023-10-02.
4. Analysis date: 2023-11-22
5. Equipment used for analysis: Single stage accelerator mass spectrometer (SSAMS, NEC, USA), Automated Graphitization Equipment AGE-3 (Ionplus AG, Zürich).
6. Method of analysis: Samples were pretreated using acid-base-acid and collagen extraction protocol. NIST-OXII and phthalic anhydride were used as reference materials.
7. Results of analysis:

Sample designation	Lab. code	Radiocarbon age, BP	pMC
400058	FTMC-LL72-1	-	-
400061	FTMC-LL72-2	-	-
400050	FTMC-LL72-3	1033±28	87.93±0.31
400048	FTMC-LL72-4	1105±28	87.14±0.30
400052	FTMC-LL72-5	1054±28	87.70±0.31
400053	FTMC-LL72-6	1030±27	87.97±0.30

The results are given in years before 1950 (radiocarbon age BP). The uncertainty in the age determination is given +/- one standard deviation. All radiocarbon ages are corrected for isotopic fractionation using the measured ¹³C/¹²C-ratio. The radiocarbon ages must be translated to calibrated radiocarbon years.

8. Calibrated radiocarbon dates:

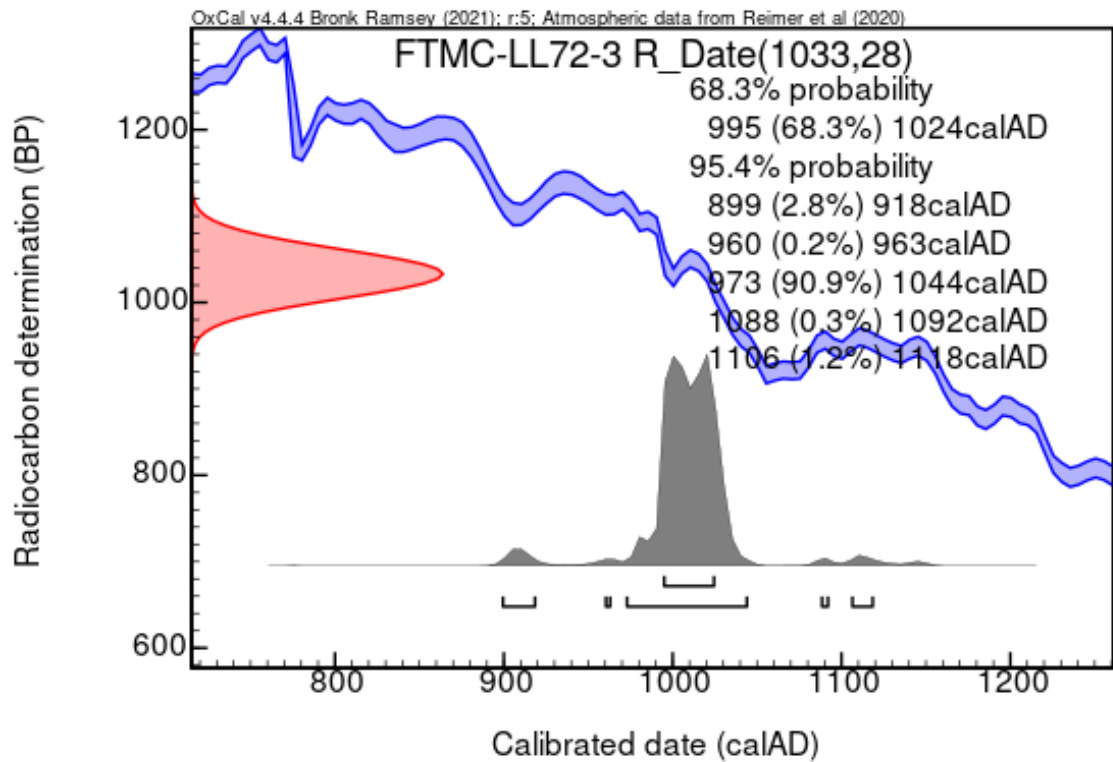

Fig. 1. Radiocarbon date 1033 ± 28 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

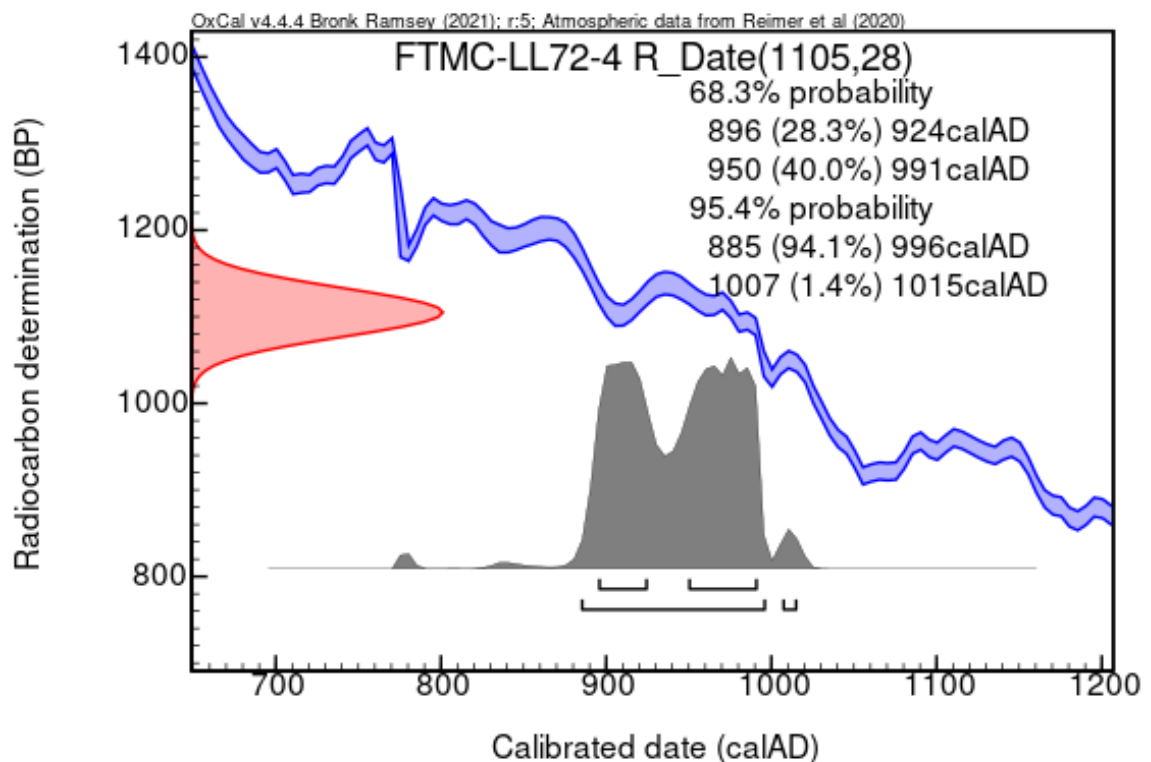

Fig. 2. Radiocarbon date 1105 ± 28 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

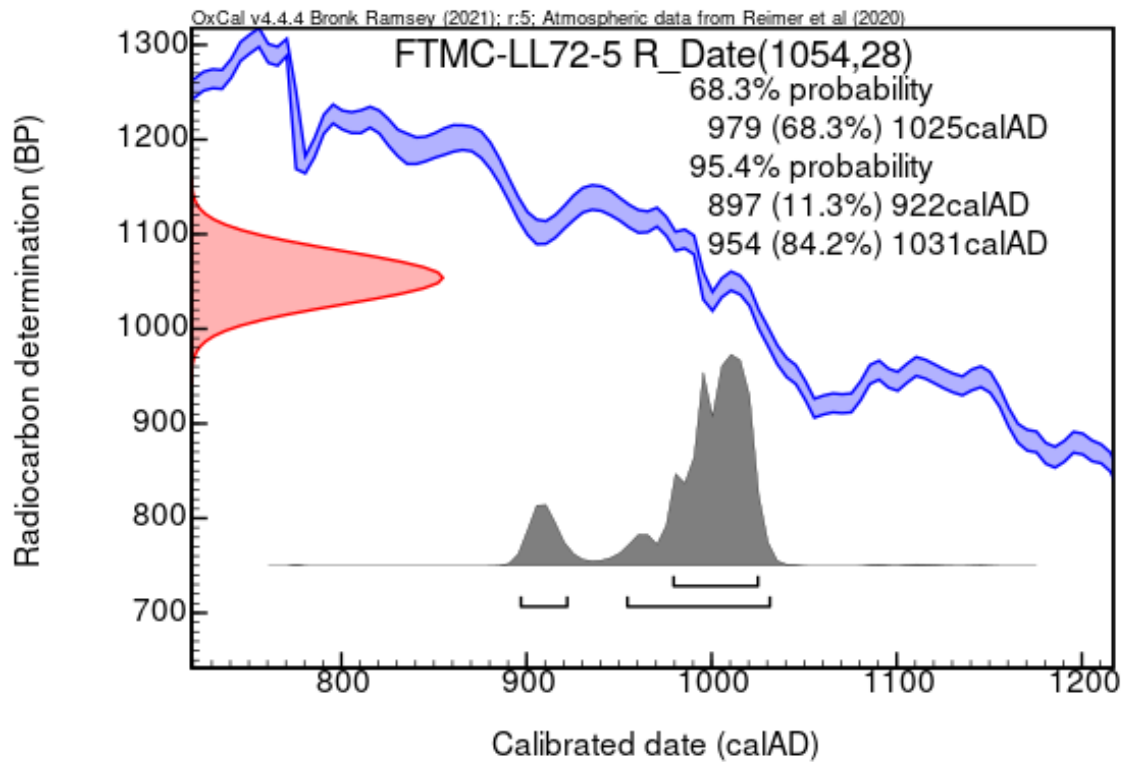

Fig. 3. Radiocarbon date 1054 ± 28 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

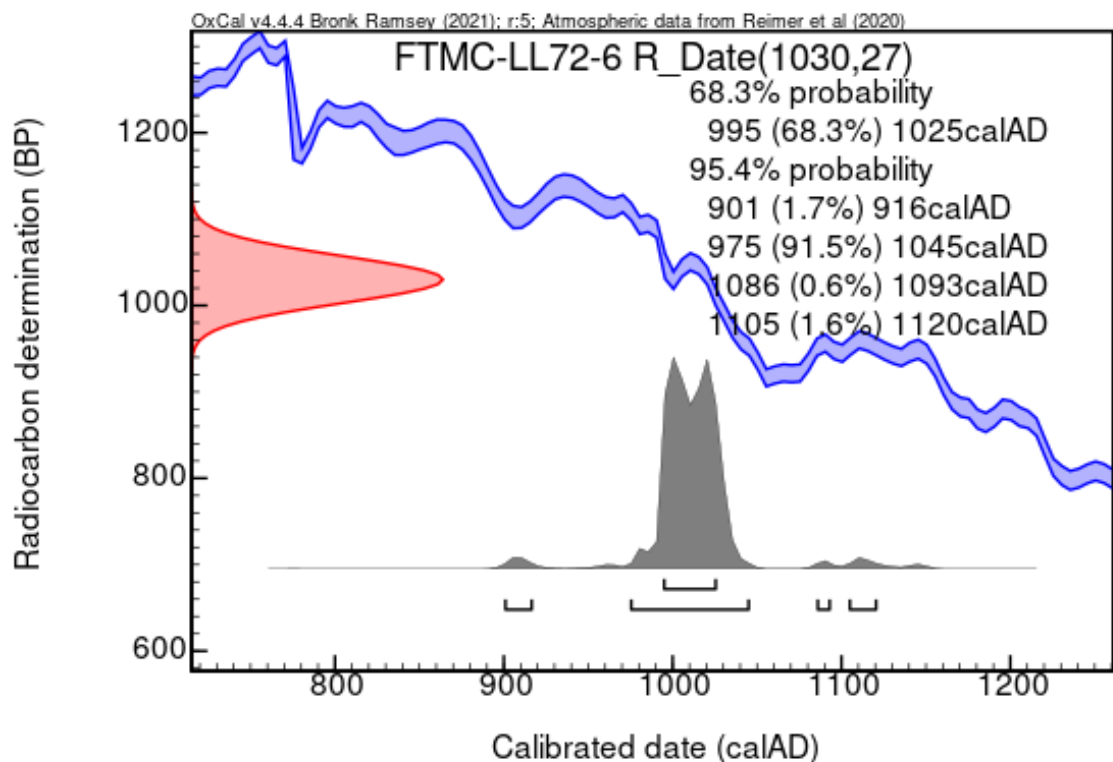

Fig. 4. Radiocarbon date 1030 ± 27 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

Responsible person: dr. Žilvinas Ežerinskis

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and strokes, positioned to the right of the text.

Order No: 2023-09-20 FTMC-LL72

Client: Ms Ingeborg Sæhle

<i>Lab Code</i>	<i>Client Code</i>	<i>Type</i>	<i>Age</i>	<i>pMC</i>	$\delta^{13}\text{C}, \text{‰}$	$\delta^{15}\text{N}, \text{‰}$
FTMC-LL72-1	400058	Wood	0±0	0±0	0	0
FTMC-LL72-2	400061	Wood	0±0	0±0	0	0
FTMC-LL72-3	400050	Bone	1033±28	87.93±0.31	-20,33	11,44
FTMC-LL72-4	400048	Bone	1105±28	87.14±0.3	-18,29	15,19
FTMC-LL72-5	400052	Bone	1054±28	87.7±0.31	-19,76	13,59
FTMC-LL72-6	400053	Bone	1030±27	87.97±0.3	-19,29	13,11

DRONNINGENS GATE 10 TRONDHEIM, NORWAY

Archaeobotanical & Palaeoparasitological Analysis Report

Site code: TA2023/03; 1022614

Date: 11th March 2024

Written by: Dr S. Adams,
Dr L. Morandi & Dr C.R. Batchelor

**University of
Reading**

QUEST, School of Archaeology,
Geography and Environmental Science,
Whiteknights, University of Reading, RG6 6AB

Tel: 0118 378 8941

Email: c.r.batchelor@reading.ac.uk

<http://www.reading.ac.uk/quest>

DOCUMENT HISTORY:

Version	Date	Prepared By	Approved By	Reason for Issue
v1	11/03/24	C.R. Batchelor	C.R. Batchelor	First edition

CONTENTS

1. NON-TECHNICAL SUMMARY	1
2. INTRODUCTION.....	2
3. METHODS.....	5
4. RESULTS, INTERPRETATION & DISCUSSION OF THE MACROFOSSIL ANALYSIS	7
5. RESULTS, INTERPRETATION & DISCUSSION OF THE PALAEPARASITOLOGICAL ANALYSIS	8
6. RESULTS, INTERPRETATION & DISCUSSION OF THE POLLEN & NON-POLLEN PALYNOMORPH ASSESSMENT	9
7. CONCLUSIONS.....	9
8. REFERENCES	10

1. NON-TECHNICAL SUMMARY

The aims of the analyses reported on here were to provide insights into human diet, economy and health as well as local environment, fuel selection and use. The concentration and preservation of remains was limited with no parasite eggs and only a single grain of cereal pollen recorded in the samples selected for analysis. Macrofossil remains were limited to a few charred seeds (barley, hazelnut and cabbage/mustard) and charcoal of alder and pine.

2. INTRODUCTION

2.1 Site context

This report details the results of the archaeobotanical and palaeoparasitological analysis undertaken by Quaternary Scientific (University of Reading, UK) in connection with archaeological excavations in at Dronningens Gate 10 in Trondheim, Norway. Quaternary Scientific were commissioned by the Norwegian Institute for Cultural Heritage Research (NIKU) to undertake the work. The backyard of Dronningens Gate 10 was excavated by NIKU in 2019 (TA 2019/08) and 2022 (TA 2022/06), with Quaternary Scientific analysing macrofossil and pollen remains from this excavation (Richer et al., 2020; Adams et al., 2023).

The excavations associated with this work were undertaken beneath the basement of a standing building; five trenches were opened, four orientated north-south and one orientated west-east (Figure 1). No remains were recorded in the north-south trenches (most likely as a consequence of truncation), but in the west-east trench 24 poorly preserved graves were recorded, cutting into natural riverine sand and gravel deposits. The graves form part of a medieval cemetery which extended southwards into Dronningens Gate. Only a small proportion of this cemetery has previously been excavated and little is known about its extent and date. No church remains have been found in the area, and it is possible that it was located in the northern half of the site, and therefore all traces of it have been removed.

2.2 Archaeological & palaeoenvironmental significance

Pollen & non-pollen palynomorphs

The sediments have the potential to contain a wealth of further information on the past landscape, through the assessment/analysis of pollen. Such investigations can identify the nature and timing of changes in the landscape, and the interaction of different processes (e.g. vegetation change, human activity) thereby increasing our knowledge and understanding of the site and nearby area. In the case of human activity, palaeoenvironmental evidence can include: (1) decreases in tree and shrub pollen suggestive of woodland clearance; (2) the presence of herbs indicative of disturbed ground, pastoral and/or arable agriculture; (3) charcoal/microcharcoal suggestive of anthropogenic or natural burning, and (4) non-pollen palynomorphs indicative of domesticated animals.

Parasite eggs

Parasite eggs associated with human or animal remains and coprolites, as well as archaeological features such as cess pits, can provide valuable information about past health and disease of a population.

Waterlogged, charred and mineralised macroplants (seeds and fruits)

Charring is predominantly associated with human activity in archaeological assemblages with material often redeposited as waste. Burning *in situ* is less common and can be difficult to detect. Waterlogging occurs in anoxic conditions; the low oxygen levels impede the decaying process allowing for the preservation of organic material. Macroplants (including seeds and fruits) preserved in peat and alluvium are liable to contain naturally-occurring plant material and can be used, to a certain extent, to reconstruct local vegetation. Waterlogged macroplants in urban contexts can inform on the diet and daily economy of the inhabitants.

Waterlogged wood and charcoal

Waterlogged wood occurs naturally in peat, alluvium and soils, and can be used to reconstruct the local vegetation and environment. In urban contexts it is often associated with human activity deriving from structures, woodworking activities, wooden artefacts and fuel. Charcoal in archaeological contexts is habitually interpreted as spent fuel though it can represent burnt wooden structures to provide evidence of burning events. Charcoal is used to inform on fuel collection and use, woodland management strategies, such as coppicing and pollarding, timber selection as well as the local environment.

2.3 Aims & objectives

Six of the grave fills (200, 201, 205, 212, 215 & 217) were selected for analysis of their archaeobotanical and palaeoparasitological content. In most instances a single sample was taken from each grave fill, but in grave 201, three samples were taken from different fills within the cut. The aims of the analyses reported on here were to provide insights into human diet, economy and health as well as local environment, fuel selection and use. Additional samples were taken for wood species identification and radiocarbon dating.

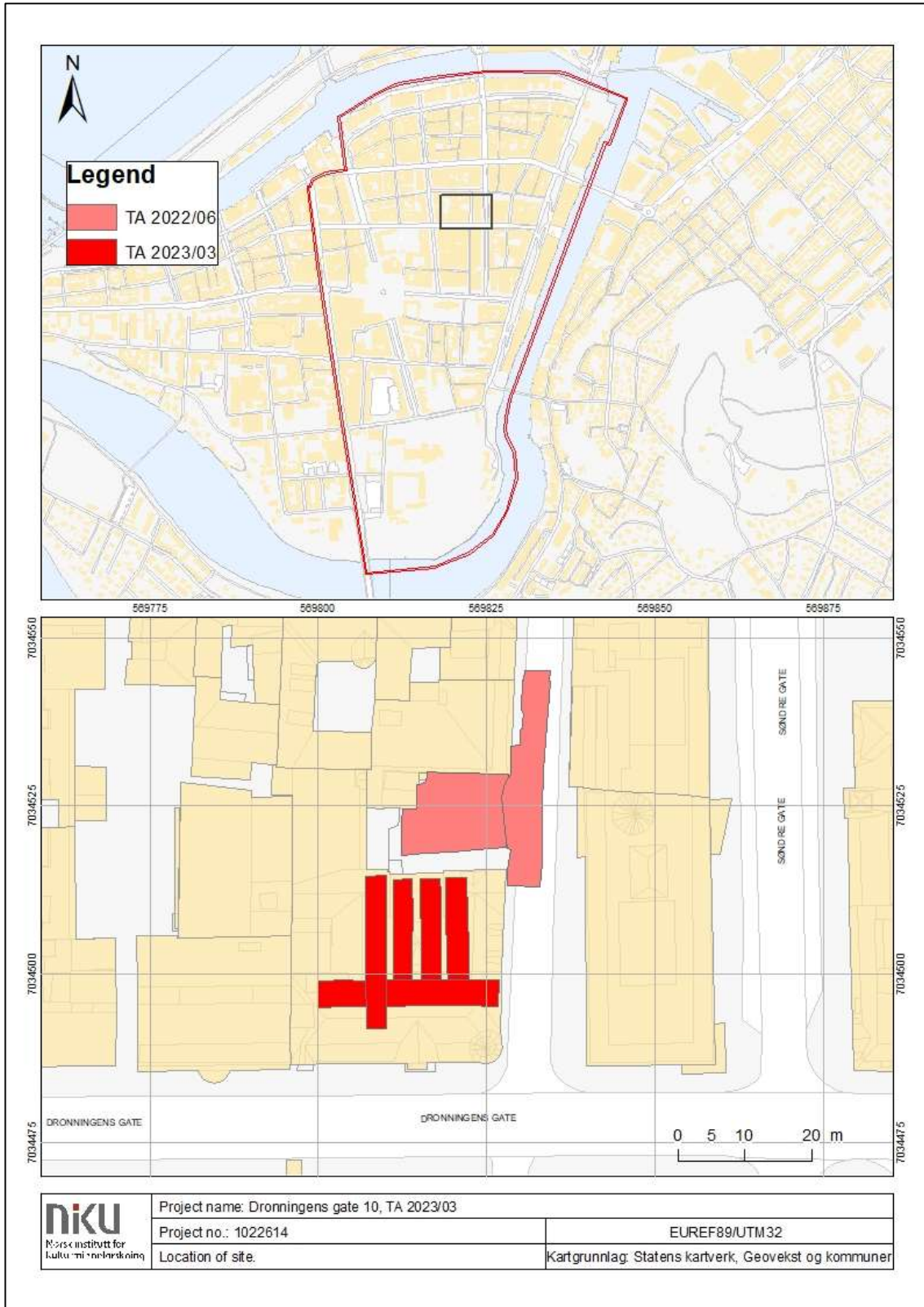

Figure 1: The location of the current excavations (red) at Dronningens Gate, in relation to the previous TA 2022/06 works

Table 1: Sample details and description (reproduced from NIKU background information)

Sample no.	Context no.	Grave no.	Description	Macrofossil	Parasite	Pollen	Wood species	Select material for C14 dating
1076	1009	200	Base of grave fill in grave 200.					
1078	1057	201	Collapsed cultural layer in grave 201.					
1233	1230	201	Material collected from directly around and beneath cranial area in grave 201.					
1330	1321	201	Combination of grave fill, rotted coffin and decomposed skeletal material.					
1334	1264	205	Grave fill in grave 205.					
1298	1264	205	Fill in grave 205.					
1555	1469	212	Base of grave fill in grave 212.					
1533	1525	215	Charcoal sample from grave 215.					
1623	1606	217	Grave fill from around the pelvic area in grave 217.					
400055	1605		Well situated beneath graves.					

3. METHODS

3.1. Macrofossil extraction and analysis and wood species identification

Ten samples were extracted and processed for the recovery of macrofossil remains, including waterlogged and charred plant remains (seeds & fruits), charcoal and wood. The extraction process involved the following procedures: (1) measuring the sample volume by water displacement, and (2) processing the sample by wet sieving using 300µm and 1mm mesh sizes. The flots were scanned under a stereozoom microscope at x7 to x45 magnifications. The contents were recorded in Table 2 with relevant archaeobotanical material extracted from the flot for subsequent analysis. The extracted charred remains were air-dried in order to facilitate identification.

The charred plant macrofossils were analysed under the stereozoom microscope. Identifications were based on gross morphology and surface cell structure with relevant instruction manuals (Jacomet 2007; Cappers *et al* 2006) consulted where necessary as well as an in-house reference collection. Quantification is based on minimum number of individuals and results recorded in Table 3. Nomenclature follows Stace (1997) for wild plants and Zohary and Hopf (1994) for cereals.

The charcoal was identified using an incident light microscope at magnifications x50 to x400 following standardised procedures (Gale & Cutler 2000; Hather 2000) by sectioning the wood along three planes (transversal, tangential and radial). Suites of anatomical features were compared in the

three sections with those in modern reference material and reference manuals (Schweingruber 1990; Schoch *et al* 2014). The presence of roundwood was noted along with ring numbers and any distortion to the anatomical features. Nomenclature follows Stace (1997) and identifications are listed in Table 4.

3.2. Parasite extraction and analysis

Three samples were extracted and processed for parasite remains. Four grams of sediment were sieved through 250 μm and 20 μm meshes and treated with HCl to dissolve carbonates. Following deflocculation in Sodium pyrophosphate 1%, a known quantity of *Lycopodium* spores was added, and mineral matter was removed by means of heavy liquid separation (Sodium polytungstate, specific gravity 2.0 g/cm³). In order to avoid any potential damage to parasite eggs (Banerjea *et al.* 2021), a modified version of acetylation (Florenzano *et al.* 2012) was carried out, heating the sample for a longer time (10 minutes) at a slightly lower temperature (90°C). The residue was then diluted in liquid glycerol and mounted on microscope slides. Three slides were analysed in full field of view (22x40 mm cover slips) for each sample. The results are displayed in Table 5.

3.3. Pollen & non-pollen palynomorph analysis

One sample was extracted for pollen analysis as follows: (1) sampling a standard volume of sediment (1 ml); (2) adding one tablet of the exotic clubmoss *Lycopodium clavatum* to provide a measure of pollen concentration in each sample; (3) deflocculation of the sample in 1% Sodium pyrophosphate; (4) sieving of the sample to remove coarse mineral and organic fractions (>125 μ); (5) acetolysis; (6) removal of finer minerogenic fraction using Sodium polytungstate (specific gravity of 2.0g/cm³); (7) mounting of the sample in glycerol jelly. Each stage of the procedure was preceded and followed by thorough sample cleaning in filtered distilled water. The sample was assessed by scanning four transects (10%) of the prepared slide. The concentration and preservation of pollen grains and spores were recorded along with the principal taxa. Pollen grains were identified using the keys, photographs and diagnostic features published in Moore *et al.* (1991) and Beug (2004). The results are displayed in Table 6.

4. RESULTS, INTERPRETATION & DISCUSSION OF THE MACROFOSSIL ANALYSIS

4.1. Results of the macrofossil (seeds & wood) analysis

The flots from Dronningens Gate contained little archaeological material and were mostly formed of sediment. Charcoal fragments were mostly infrequent but were slightly more abundant in fill (1321) of grave 201 and fill (1606) of grave 217. Small burnt bone fragments were present in the majority of the deposits with fill (1057) of grave 201 containing tooth fragments likely associated with the burial. A small bone from fish or microfauna was recorded in fill (1264) of grave 205. Fungal spores were present in fill (1264) of grave 2058, fill (1469) of grave 212 and fill (1606) of grave 217 and small unidentifiable wood fragments in well (1605). Fired clay was present in fill (0606) in grave 217 and ceramic building material (CBM) in fill (1321) of grave 201.

Charred Plant Macrofossils

Charred plant macrofossils were extracted from three of the samples deposits at Dronningens Gate, the preservation of which was moderate. Fill (1321) of grave 201 and fill (1525) of grave 215 contained individual caryopses of barley (*Hordeum* sp.) whilst barley of the hulled variety (*Hordeum vulgare*) was identified in fill (1264) of grave 205. Fill (1321) of grave 201 also contained an indeterminate cereal caryopsis. A single hazelnut (*Corylus avellana*) shell fragment was also present in the latter deposit along with a seed of cabbage/ mustard (*Brassica/ Sinapis*).

Charcoal

Identifiable charcoal fragments were present in all the macrobotanical samples from Dronningens Gate, the preservation of which ranged from moderate to good. Scot's pine (*Pinus sylvestris*) was present in over half of the samples and was particularly frequent in sample <1298> in grave 205 and fill (1321) of grave 201. Alder (*Alnus* sp.) was present in half the deposits and was particularly frequent in fill (1321) of grave 201 and fill (1606) in grave 217. Coniferous charcoal of juniper (*Juniperus communis*) was identified in the latter fill and Norway spruce (*Picea abies*) in well (1605). A single fragment of hazel (*Corylus avellana*) was present in fill (1321) of grave 201 whilst plum-type (*Prunus* sp.) charcoal was present in fill (1606) of grave 217. Poplar/ willow (*Populus/ Salix*) was recorded in fill (1057) of grave 201, fill (1469) of grave 212 and fill (1606) of grave 217. Indeterminate knotwood was present in fill (1057) of grave 201 and bark fragments in fill (1525) of grave 215 and fill (1606) of grave 217. The majority of the charcoal fragments derived from large branch or trunk wood. Roundwood, from small branch or trunk wood, was present as pine (*Pinus* sp.) and Scot's pine in fill (1321) in grave 201 and of hazel/ alder in fill (1264) of grave 205.

4.2. Interpretation and discussion of the macrofossil (seeds & wood) analysis

Charred Plant Macrofossils

The low quantities of charred material within the grave deposits is likely intrusive from taphonomic processes and not directly associated with the burial as similarly found during studies of medieval graves (Reed et al 2022: 172). Barley, including the hulled variety, was identified during earlier investigations at Dronningens Gate (Adams et al., 2023) and was, across Norway, the predominant crop in the medieval period (Orrman 2003). The possibility that it was associated with cereal-based food of the deceased, or straw-lining the graves cannot however be discounted. Hazelnut shell is ubiquitous within medieval contexts in Norway and was likely collected from the wild for consumption. The cabbage/ mustard seed may have been growing wild within the vicinity of the site or otherwise represent a cultivated herb or garden vegetable crop.

Charcoal

The sporadic charcoal was likely similarly present due to taphonomic factors within the gravefills at Dronningens Gate and derives from burning activities within the vicinity of the site. Scot's pine and alder were the most common taxa within the charcoal assemblage, as was the case during the earlier excavation at Dronningens Gate (Adams et al., 2023). Scot's pine makes for excellent fuelwood whilst alder does not burn well unless first converted into charcoal (Taylor 1981; Gale & Cutler, 2000: 34). Alder is a wet-loving taxon and would have been locally available along the coastline or in wet environments along with that of poplar/ willow (Austin, 2003: 100; Rodwell, 1991; Polunin & Walters, 1985). Scot's pine, Norway spruce and juniper would have grown in mixed coniferous woodland whilst the hazel and plum-type wood may have been exploited from this same woodland or local scrubland. The low frequency of roundwood within the assemblage indicates that the fuelwood was exploited from large branch or trunkwood suggesting the potential management of the local woodland through the means of pollarding or coppicing.

5. RESULTS, INTERPRETATION & DISCUSSION OF THE PALAEPARASITOLOGICAL ANALYSIS

No eggs of intestinal parasites were observed (Table 5). Spores of dung fungi occur in sample I555, and particularly in sample I623, along with spores of the genus *Gelasinospora*, which is opportunistic not only on animal dung but also on burnt soils. This suggests the presence of herbivores grazing around the site, or of an area used to discard animal faeces (van Geel et al. 2003; van Geel and Aptroot 2006; Lee et al. 2022).

6. RESULTS, INTERPRETATION & DISCUSSION OF THE POLLEN & NON-POLLEN PALYNOMORPH ASSESSMENT

The results of the assessment revealed only a single grain of pollen in the sample from grave 201 (sample I233; Table 6). This grain was identified as a cereal, potentially *Hordeum* (barley) on the basis of seeds recorded in the macrofossil record. Despite the pollen grain being in a good state of preservation, it was not identified further, and no other tree, shrub, herb, aquatic or spore taxa were noted. As such no further work was undertaken on the sample.

7. CONCLUSIONS

The low frequency of charred remains within the grave deposits at Dronningen's Gate are likely intrusive from burning and settlement activities within the vicinity of the site. The similarity between the taxa identified within the gravefills and those from earlier excavations in the areas suggest that the material derived from these activities. Barley, the predominant crop in medieval Norway was present along with hazelnut shell, likely collected from the wild, and cabbage/ mustard may have been cultivated and consumed as a herb or vegetable. Alder and Scot's pine were the dominant fuelwood taxa and would have grown locally along the coastline and in possibly managed mixed coniferous woodland.

No parasite eggs were recorded, but the presence of coprophilous fungi is suggestive of animal grazing or the discard of animal faeces.

Only a single grain of pollen in the sample from grave 201 (sample I233; Table 5). This grain was identified as a cereal, potentially *Hordeum* (barley) on the basis of seeds recorded in the macrofossil record.

Material suitable for radiocarbon dating has been extracted and is ready for submission to the laboratory (Table 7). Those with no suitable material are also indicated.

8. REFERENCES

Adams, S., Richer, S. Morandi, L. & Batchelor, C.R. (2023) *Dronningens Gate 10 & Parts of Apotekerveita, Trondheim, Norway*. Quaternary Scientific (QUEST) Unpublished Report August 23; Project Number 014/23.

Arobba, D., Caramiello, R., Firpo, M., Mercalli, L., Morandi, L.F., & Rossi, S. (2018) New evidence on the earliest human presence in the urban area of Genoa (Liguria, Italy): A multi-proxy study of a mid-Holocene deposit at the mouth of the Bisagno river. *The Holocene* 28(12), 1918-1935.

Austin, P. (2003) The Wood Charcoal Macro-Remains. In (Stevens, T) *Drayton Sand and Gravel Pit, Oving, Chichester, West Sussex, Excavation Area 1: Archive Report*. Twickenham: AOC Archaeology Group, pp. 96-102.

Banerjea, R. Y., Morandi, L. F., Williams, K., Brunning, R. (2021) Hidden husbandry: disentangling a disturbed profile at Beckery Chapel, a medieval ecclesiastical site near Glastonbury (UK). *Environmental Archaeology*, 26(4), 367-387.

Beug, H.-J. (2004) *Leitfaden der Pollenbestimmung*. Munich: Verlag Dr. Friedrich Pfeil.

Cappers, R., Bekker, R.M. & Janes, J.E.A. (2006) *Digital Seed Atlas of the Netherlands*. Groningen Archaeological Studies 4. Eelde: Barkhuis Publishing.

Florenzano, A., Mercuri, A. M., Pederzoli, A., Torri, P., Bosi, G., Olmi, L., Rinaldi, R. Bandini Mazzanti, M. (2012) The significance of intestinal parasite remains in pollen samples from medieval pits in the Piazza Garibaldi of Parma, Emilia Romagna, northern Italy. *Geoarchaeology* 27(1), 34-47.

Gale, R. and Cutler, D. (2000). *Plants in Archaeology*. Otley: Westbury Publishing and Kew.

Hather, J.G. (2000) *The Identification of Northern European Woods: A Guide for Archaeologists and Conservators*. London: Archetype Publications Ltd.

Jacomet, S. (2006) *Identification of Cereal Remains from Archaeological Sites*. Basel Archaeobotany Lab, IPAS.

Lee, C.M., van Geel, B., Gosling, W.D. (2022) On the use of spores of coprophilous fungi preserved in sediments to indicate past herbivore presence. *Quaternary* 5(3), 30.

Moore, P.D., Webb, J.A. & Collinson, M.E. (1991) *Pollen Analysis* (2nd Ed.). Oxford: Blackwell.

Orrman, E. (2003) The Condition of the Rural Population. In (Helle, K ed) *The Cambridge History of Scandinavia*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 581-610.

Polunin, O. and Walters, M. (1985) *A Guide to the Vegetation of Britain and Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Reed, K., Ghica, V., Smuk, A., Dugonjić, A., Mihaljevic, M., Filipović, S. and Balen, J. (2022) Untangling the Taphonomy of Charred Plant Remains in Ritual Context: Late Antique and Medieval Churches and Graves from Croatia. *Journal of Field Archaeology* **47** (3), pp. 164-174.

Richer, S., Allott, L. & Young, D.S. (2020) *Dronningens gate 10, Trondheim, Norway: Fallobanen Bispegeta, Oslo, Norway: Pollen, Non-Pollen Palynomorph, Macroplant and Charcoal Analysis Report*. Quaternary Scientific (QUEST) Unpublished Report October 2020; Project Number I27/18

Rodwell, J.S (ed). (1991) *British Plant Communities: Woodland and Scrub*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sæhle, I., (n.d.) Archaeological investigation in *Dronningens gate 10*, Trondheim (TA 2023/03): Background information and questions for the analysis. NIKU: unpublished background site information.

Schoch, W., Heller, I., Schweingruber, F.H. and Kienast, F. (2004) *Wood Anatomy of Central European Species*. Online version: www.woodanatomy.ch.

Schweingruber, F.H. (1990) *Macroscopic Wood Anatomy* (3rd ed). Birmensdorf: Swiss Federal Institute for Forest, Snow and Landscape Research.

Stace, C. (1997) *New Flora of the British Isles* (2nd ed). Cambridge: Cambridge University Press.

Taylor, M. (1981) *Wood in Archaeology*. Aylesbury: Shire Publications.

Van Geel, B., Aptroot, A. (2006) Fossil Ascomycetes in Quaternary Deposits. *Nova Hedwigia* **82** (3-4), 313–329.

Van Geel, B., Buurman, J., Brinkkemper, O., Schelvis, J., Aptroot, A., Van Reenen, G., & Hakbijl, T. (2003). Environmental reconstruction of a Roman Period settlement site in Uitgeest (The Netherlands), with special reference to coprophilous fungi. *Journal of Archaeological Science* 30(7), 873-883.

Zohary, D. and Hopf, M. (1994) *Domestication of Plants in the Old World* (2nd ed). Oxford: Oxford University Press.

Table 2: Flot contents from macrobotanical samples from Dronningens Gate 10, Trondheim

Sample Number	<1076>	<1078>	<1233>	<1330>	<1334>	<1298>	<1555>	<1533>	<1623>	400055
Context Number	(1009)	(1057)	(1230)	(1321)	(1264)		(1469)	(1525)	(1606)	(1605)
Context Description	Grave 200	Grave 201	Grave 201	Grave 201	Grave 205	Grave 205	Grave 212	Grave 215	Grave 217	Well
Charcoal >2mm	*	*	*	***	*	*	*	*	***	*
Charcoal <2mm	**	***	***	*****	***	**	***	***	*****	***
Charred Food Products	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-
Tooth Fragment	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-
Burnt Bone	*	*	-	**	-	-	*	**	*	-
Fishbone/ Microfauna	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-
Fungal Spores	-	-	-	-	*	-	*	-	*	-
Wood Fragments <2mm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**
Fired Clay	-	-	-	-	-	-	-	-	**	-
Ceramic Building Material (CBM)	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-

Quantification: * = 1-10, ** = 11-50, *** = 51-150, **** = 151-250, ***** = >250.

Table 3: Charred plant macrofossils from Dronningens Gate 10, Trondheim

	Sample (PA)	<1330>	<1334>	<1533>
	Context (SL)	(1321)	(1264)	(1525)
	Context Description	Grave 201	Grave 205	Grave 215
	Preservation	++	++	++
Taxonomic Identification	English Name			
Cereal Caryopses				
<i>Hordeum</i> sp. L.	Barley caryopsis		-	
<i>Hordeum vulgare</i> L.	Hulled barley caryopsis	-	2	-
<i>Cereal</i> ia indet.	Indeterminate cereal caryopsis		-	-
Nuts and Vegetables				
<i>Corylus avellana</i> L.	Hazelnut shell fragments		-	-
<i>Brassica/ Sinapis</i>	Cabbage/ Mustard		-	-

Preservation: + = poor, ++ = moderate, +++ = good.

Table 4: Charcoal identifications from Dronningens Gate 10, Trondheim

Sample (P)	Context (SL)	Context Description	Preservation	Average Ring Number per Wood Fragment	Juniper	Norway spruce	Spruce/ Pine	Pine	Scots Pine	Hazel	Hazel/ Alder	Alder	Poplar/ Willow	Plum-type; plums, cherries	Indeterminate Knotwood	Indeterminate Bark Fragment
					<i>Juniperus communis</i> L.	<i>Picea albies</i> (L.) H. Karst.	<i>Picea/ Pinus</i>	<i>Pinus</i> sp. L.	<i>Pinus sylvestris</i> L.	<i>Corylus avellana</i> L.	<i>Corylus/ Alnus</i>	<i>Alnus</i> sp. L.	<i>Populus/ Salix</i>	<i>Prunus</i> sp. L.	Indet. knotwood	Indet. Bark
<1076>	(1009)	Grave 200	++	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
<1078>	(1057)	Grave 201	++	2	-	-	-	1	1	-	-	-	3	-	1	-
<1233>	(1230)	Grave 201	+++	10	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
<1298>		Grave 205	+++	5	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-
<1330>	(1321)	Grave 201	+++	5	-	-	-	1rw	5 rw:1	1	-	13	-	-	-	-
<1334>	(1264)	Grave 205	++	2	-	-	1	-	1	-	3 rw:1	4	-	-	-	-
<1533>	(1525)	Grave 215	+++	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1
<1555>	(1469)	Grave 212	++	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
<1623>	(1606)	Grave 217	+++	4	1	-	-	-	2	-	-	10	1	1	-	1
<400055>	(1605)	Well	+++	2	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Preservation: + = poor, ++ = moderate, +++ = good. Key: rw = roundwood.

Table 5: Results of the parasite egg assessment, Dronningens Gate 10, Trondheim

Sample Number	Context Number	Context Description	Parasite eggs	Notes
<1076>	(1009)	Grave 200	n/a	Very scarce residue and low abundance of micro-remains.
<1555>	(1469)	Grave 212	n/a	Abundant microcharcoal particles and sporadic spores of coprophilous fungi (<i>Podospora</i>).
<1623>	(1606)	Grave 217	n/a	Abundant microcharcoal particles and relatively frequent spores of coprophilous fungi (<i>Apiosordaria</i> , <i>Sordaria</i>), carbonicolous/coprophilous fungi (<i>Gelasinospora</i>) and root fungi (<i>Glomus</i>).

Table 6: Results of the pollen assessment from Dronningens Gate 10, Trondheim

	Sample Number	<1233>
	Context Number	(1230)
	Context Description	Grave 201
Latin Name	Common Name	
Trees		
Shrubs		
Herbs		
Cereale type	cereal	1
Spores		
Total Land Pollen (Grains Counted)		1
Concentration		1
Preservation		4
Micro-Charcoal		
Suitable for further analysis		No

Key: *Concentration: 0 = 0 grains; 1 = 1-75 grains, 2 = 76-150 grains, 3 = 151-225 grains, 4 = 226-300, 5 = 300+ grains per slide; **Preservation: 0 = absent; 1 = very poor; 2 = poor; 3 = moderate; 4 = good; 5 = excellent; ***Microcharcoal Concentration: 0 = none, 1 = negligible, 2 = occasional, 3 = moderate, 4 = frequent, 5 = abundant

Table 7: Radiocarbon dating material

Sample no.	Context no.	Grave no.	Suitable for c14?	Notes
<1076>	(1009)	200	No	
<1078>	(1057)	201	Yes	<i>Corylus avellana</i> charcoal
<1233>	(1230)	201	Yes	<i>Corylus avellana</i> nutshell <i>Alnus</i> charcoal <i>Pinus</i> roundwood charcoal
<1330>	(1321)	201	No	
<1334>	(1264)	205	No	
<1298>	(1264)	205	Yes	<i>Hordeum vulgare</i> caryopsis, <i>Corylus/Alnus</i> roundwood charcoal
<1555>	(1469)	212	Yes	<i>Alnus</i> charcoal, <i>Prunus</i> charcoal
<1533>	(1525)	215	Yes	<i>Hordeum</i> caryopsis <i>Alnus</i> charcoal
<1623>	(1606)	217	No	
<400055>	(1605)		No	

102614	221		2023	Oldefaglig materiale	Utvært humanomogenisk	Bain	0	1	Fragment av kransum, en occipitale, en sphenoidale, en temporale, Fragment av mandibula med dentene. Fragment av maxilla med dentene. Flere små tenner. Et fragment av coracograft fragment av scapula.	Cranium, en occipitale vridde, en sphenoidale vridde, en temporale en bare partene de denticulati, fragment av maxilla de fragment av mandibula, dentulose subultra vridde. Et fragment av maxilla, et fragment av corac.	Maxilla de erubert: m3, m1, m2, m2, (overblatte av en 2, molar (D1) (1) (1), 1 premolar, 1 caninus.	Sjette fragment av kransum med subhoidale, occipitale og dentene. Fragmenter av tenner og underkjeve (fra tenner eller fortenner) fragment av kjeve vridning. To bare tenner og en fragment av et mindre kjevefragment. Et fragment av skulderblad og ribben.	M?	Vurderingen av biologisk lignet av basert på bar av dentene, en av dem er menneskelig. Vurderingen av dette elementet er et relativt moderne menneske og individet vurderes deretter til M?	Aldhus	21-25	Fragmenter av maxilla (blått for premolar og molar), men den blanke på denticulati (1). Noe blanke på denticulati premolar, men ikke like store på som utviklerte premolarer i maxilla. Lita ofte rigne blanke på denticulati caninus, kan se et som om den ikke har vokst ut helt riktig, var ut til å være noe dentulose av maxilla dentulose på den denticulati fasett - noen fasetter dette trevirket. Cranium av siden av hovedsakelig basert på bare fragmenter av blanke på maxilla, men på et fasett observert på sphenoidale et med mandibula.	0-25	2	Ikke målbart	Ikke målbart	Ikke målbart	Ikke målbart	Ikke estimert	Ikke observert		N20761
102614	Larvikun	Grift 1 og for grav 2	2023	Oldefaglig materiale	Utvært humanomogenisk	Bain	0	1	Sjette fragment av occipitale.	Fragment av kransum	Ikke tilgjengelig	Fragment av subhoidale (en occipitale)	Uestimert	Ikke evaluert	Aldhus	11-14	Fragmenter av maxilla (blått for premolar og molar), men den blanke på denticulati (1). Noe blanke på denticulati premolar, men ikke like store på som utviklerte premolarer i maxilla. Lita ofte rigne blanke på denticulati caninus, kan se et som om den ikke har vokst ut helt riktig, var ut til å være noe dentulose av maxilla dentulose på den denticulati fasett - noen fasetter dette trevirket. Cranium av siden av hovedsakelig basert på bare fragmenter av blanke på maxilla, men på et fasett observert på sphenoidale et med mandibula.	0-25	2	Ikke målbart	Ikke målbart	Ikke målbart	Ikke målbart	Ikke estimert	Ikke observert		

FOTOLISTE

<i>Da-nr</i>	<i>Motivbeskrivelse</i>	<i>Strukturnr/ objektnr</i>	<i>Sett mot</i>	<i>Fotograf</i>	<i>Opptaksdato</i>
Da64609_001.tiff	Fyll 1009 i grav 200. Stolpehull 1024 og 1032 vises også på bildet.	1009	V	Silje Sandø Rullestad	12.05.2023
Da64609_002.tiff	Fyll 1009 i grav 200. Stolpehull 1024 og 1032 vises også på bildet.	1009	N	Silje Sandø Rullestad	12.05.2023
Da64609_003.tiff	Fyll 1039 i grav 201. Omrisset	1039	Ø	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_004.tiff	Fyll 1039 i grav 201. Omrisset	1039	S	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_005.tiff	Fyll 1039 i grav 201. Profil etter kutt av moderne vises.	1039	SV	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_006.tiff	Profil i fyll 1039 i grav 201. Kuttet av moderne.	1039	SV	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_007.tiff	Detaljbilde av beinfragmenter i grav 200	1009		Silje Sandø Rullestad	12.05.2023
Da64609_008.tiff	Detaljbilde av beinfragmenter i grav 200	1009		Silje Sandø Rullestad	12.05.2023
Da64609_009.tiff	Detaljbilde av kollapset kulturlag i grav 201.	1057	Ø	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_010.tiff	Topp av gravfyll i grav 202. Med 0,4 m målestokk.	1046	N	Ingeborg Sæhle	12.05.2023
Da64609_011.tiff	Topp av gravfyll i grav 202. Med 0,4 m målestokk.	1046	N	Ingeborg Sæhle	12.05.2023
Da64609_012.tiff	Kollapset kulturlag 1057 i grav 201. Oversiktbilde.	1057	Ø	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_013.tiff	Kollapset kulturlag 1057 i grav 201. Oversiktbilde.	1057	SV	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_014.tiff	Kollapset kulturlag 1057 i grav 201. Oversiktbilde.	1057	S	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_015.tiff	Kollapset kulturlag 1057 i grav 201. Oversiktbilde.	1057	S	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_016.tiff	Kollapset kulturlag 1057 i grav 201. Oversiktbilde.	1057	V	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_017.tiff	Kollapset kulturlag 1057 i grav 201. Oversiktbilde.	1057	V	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	12.05.2023
Da64609_018.tiff	Bevart kisterest i grav 200.	1067	N	Silje Sandø Rullestad	12.05.2023
Da64609_019.tiff	Mørke flekker i bunn av grav 200.	1009	N	Silje Sandø Rullestad	15.05.2023
Da64609_020.tiff	Bunn av lag 1009 i grav 200.	1009	N	Silje Sandø Rullestad	15.05.2023
Da64609_021.tiff	Avgrenset gravfyll i grav 202. Med 0,4 m målestokk.	1046	V	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_022.tiff	Avgrenset gravfyll i grav 202. Med 0,4 m målestokk.	1046	N	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_023.tiff	Gravkutt grav 202.	1109	V	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_024.tiff	Oversiktbilde av kulturlag i grav 201	1057	Ø	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_025.tiff	Detaljbilde av leire i kulturlag i grav 201	1057	NØ	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_026.tiff	Bunn av stolpehull, SL1114. Med 0,4 m målestokk.	1114	VNV	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_027.tiff	Detaljbilde av kulturlag i grav 201	1057	SV	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_028.tiff	Grav 203. Kun rester av skjelett synlig, ikke noe gravfyll eller kutt.	1141	N	Silje Sandø Rullestad	15.05.2023
Da64609_029.tiff	Grav 204, topp. 0,4 m målestokk.	1125	S	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_030.tiff	Kjeve i grav 203.	1141	ØNØ	Silje Sandø Rullestad	15.05.2023
Da64609_031.tiff	Kjeve i grav 203.	1141	ØNØ	Silje Sandø Rullestad	15.05.2023
Da64609_032.tiff	Grav 201 etter tømt kulturlag	1039	Ø	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_033.tiff	Grav 201 etter tømt kulturlag	1039	S	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_034.tiff	Grav 201 etter tømt kulturlag	1039	V	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_035.tiff	Detalt av kulturlag i grav 201	1039	S	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_036.tiff	Skjeletrrester i grav 206.	1145	N	Silje Sandø Rullestad	15.05.2023

Da64609_037.tiff	Grav 201. Kiste og bunn av gravfyll. 1 m målestokk.	1162, 1147	Ø	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_038.tiff	Grav 201. Kiste og bunn av gravfyll. 1 m målestokk.	1162, 1147	Ø	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_039.tiff	Grav 201. Kiste og bunn av gravfyll. 1 m målestokk.	1162, 1147	SV	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_040.tiff	Grav 201. Kiste og bunn av gravfyll. 1 m målestokk.	1162, 1147	S	Ingeborg Sæhle	15.05.2023
Da64609_041.tiff	Omriss av kiste i grav 201. 1 m målestokk.	1162, 1147	V	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_042.tiff	Omriss av kiste i grav 201. 1 m målestokk.	1162, 1147	S	Ingrid Nordstrøm Halvorsen	15.05.2023
Da64609_043.tiff	Omriss av kiste i grav 201. 1 m målestokk.	1162, 1147	Ø	Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_044.tiff	Grav 201. Fremresent kistelokk og sider. Delvis kollaps. 1 m målestokk.	1147	Ø	Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_045.tiff	Grav 201. Fremresent kistelokk og sider. Delvis kollaps. 1 m målestokk.	1147	ØNØ	Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_046.tiff	Grav 201. Fremresent kistelokk og sider. Delvis kollaps. 1 m målestokk.	1147	S	Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_047.tiff	Grav 201. Fremresent kistelokk og sider. Delvis kollaps. 1 m målestokk.	1147	SV	Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_048.tiff	Grav 201. Fremresent kistelokk og sider. Delvis kollaps. 1 m målestokk.	1147	V	Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_049.tiff	Arbeidsbilde sjakt 3. Ingrid Halvorsen setter opp totalstasjonen.			Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_050.tiff	Arbeidsbilde sjakt 3. Ingrid Halvorsen setter opp totalstasjonen.			Ingeborg Sæhle	16.05.2023
Da64609_051.tiff	Oversiktsbilde av grav 205 og 207 etter opprensning. 1 m målestokk. OBS! Nordpil peker feil vei.	1234	S	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_052.tiff	Oversiktsbilde av grav 205 og 207 etter opprensning. 1 m målestokk.	1234	VSV	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_053.tiff	Fyll i grav 208.	1219	V	Silje Sandø Rullestad	22.05.2023
Da64609_054.tiff	Fyll i grav 208.	1219	ØNØ	Silje Sandø Rullestad	22.05.2023
Da64609_055.tiff	Kraniedeler i grav 208.	1232	V	Silje Sandø Rullestad	22.05.2023
Da64609_056.tiff	Kraniedeler i grav 208.	1232	Ø	Silje Sandø Rullestad	22.05.2023
Da64609_057.tiff	Grav 201. Kranie. Overkjeven og deler av skallen er synlig. 0,2 m målestokk.	1230	S	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_058.tiff	Grav 201. Kranie. Nærbilde av underkjeve. 0,2 m målestokk.	1185	S	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_059.tiff	Grav 201. Kranie. Nærbilde av underkjeve. 0,2 m målestokk.	1185	Ø	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_060.tiff	Grav 201. Kranie. Underkjeven er synlig. 0,2 m målestokk.	1185	V	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_061.tiff	Grav 201. Kranie. Underkjeven er synlig. 0,2 m målestokk.	1185	V	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_062.tiff	Skjelett i grav 207.	1250	V	Silje Sandø Rullestad	22.05.2023
Da64609_063.tiff	Skjelett i grav 207.	1250	V	Silje Sandø Rullestad	22.05.2023
Da64609_064.tiff	Skjelett i grav 207.	1250	S	Silje Sandø Rullestad	22.05.2023
Da64609_065.tiff	Kistelokk grav 201. Lokket har kollapse innover mot midten.	1147	S	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_066.tiff	Kistelokk grav 201. Lokket har kollapse innover mot midten.	1147	Ø	Ingeborg Sæhle	22.05.2023
Da64609_067.tiff	Fyll i grav 205.	1264	S	Silje Sandø Rullestad	24.05.2023
Da64609_068.tiff	Fyll i grav 205.	1264	V	Silje Sandø Rullestad	24.05.2023
Da64609_069.tiff	Grav 201, kiste. Kistesidene og det kollapsede lokket er synlig. 1 m målestokk.	1147	S	Ingeborg Sæhle	24.05.2023
Da64609_070.tiff	Grav 201, kiste. Kistesidene og det kollapsede lokket er synlig. 1 m målestokk.	1147	VSV	Ingeborg Sæhle	24.05.2023
Da64609_071.tiff	Grav 201, kiste. Kistesidene og det kollapsede lokket er synlig. 1 m målestokk.	1147	Ø	Ingeborg Sæhle	24.05.2023
Da64609_072.tiff	Rektangulær struktur/flekk i grav 205.	1288	Ø	Silje Sandø Rullestad	24.05.2023
Da64609_073.tiff	Rektangulær struktur/flekk i grav 205.	1288	S	Silje Sandø Rullestad	24.05.2023
Da64609_074.tiff	Kistebunn og kullagg i grav 201. 1 m målestokk.	1321	S	Ingeborg Sæhle	24.05.2023
Da64609_075.tiff	Kistebunn og kullagg i grav 201. 1 m målestokk.	1321	VSV	Ingeborg Sæhle	24.05.2023
Da64609_076.tiff	Kistebunn og kullagg i grav 201. 1 m målestokk.	1321	Ø	Ingeborg Sæhle	24.05.2023

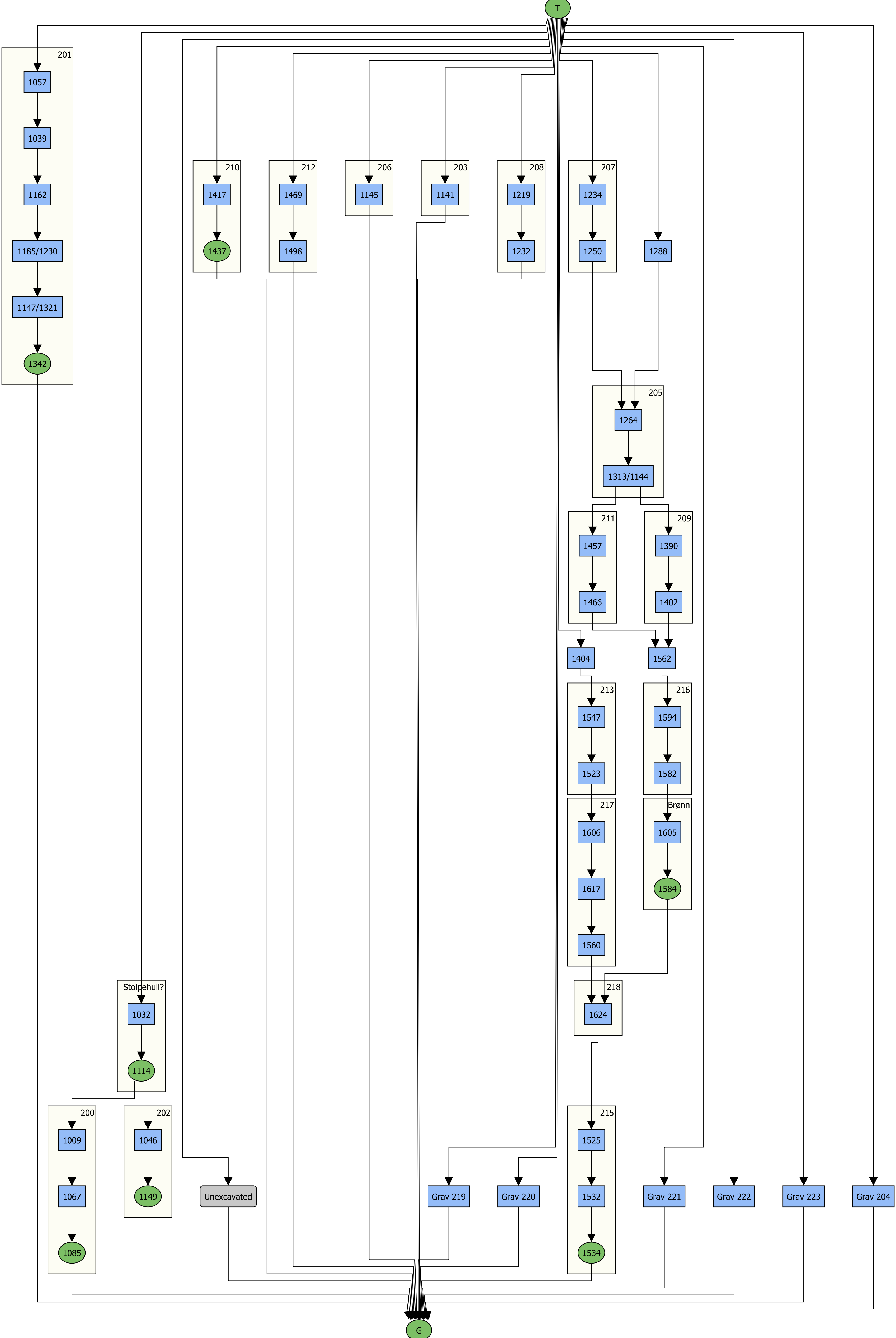
Da64609_077.tiff	Detaljbilde av skjelettrestrester i grav 205.	1313	S	Silje Sandø Rullestad	25.05.2023
Da64609_078.tiff	Detaljbilde av skjelettrestrester i grav 205.	1313	S	Silje Sandø Rullestad	25.05.2023
Da64609_079.tiff	Oversiktsbilde av grav 205.	1264	S	Silje Sandø Rullestad	25.05.2023
Da64609_080.tiff	Bunn av grav 205, evt. fyll i nedgravning som har blitt kuttet av grav 205.	1264	V	Silje Sandø Rullestad	25.05.2023
Da64609_081.tiff	Bunn av grav 205, evt. fyll i nedgravning som har blitt kuttet av grav 205.	1264	S	Silje Sandø Rullestad	25.05.2023
Da64609_082.tiff	Kutt til grav 201. 1 m målestokk	1342	S	Ingeborg Sæhle	25.05.2023
Da64609_083.tiff	Kutt til grav 201. 1 m målestokk	1342	Ø	Ingeborg Sæhle	25.05.2023
Da64609_084.tiff	Kutt til grav 201. 1 m målestokk	1342	V	Ingeborg Sæhle	25.05.2023
Da64609_085.tiff	Fyll og skjelettdeler i grav 209. Struktur som går N-S synlig i sør.	1390, 1402	S	Silje Sandø Rullestad	25.05.2023
Da64609_086.tiff	Fyll og skjelettdeler i grav 209. Struktur som går N-S synlig i sør.	1390, 1402	Ø	Silje Sandø Rullestad	25.05.2023
Da64609_087.tiff	Sjakt 4, oversiktsfoto. 1 m målestokk.		N	Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_088.tiff	Sjakt 4, oversiktsfoto. 1 m målestokk.		S	Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_089.tiff	Sjakt 4, oversiktsfoto. 1 m målestokk.		S	Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_090.tiff	Sjakt 4, oversiktsfoto. 1 m målestokk.		S	Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_091.tiff	Arbeidsbilde. Silje måler inn en grav i den vestlige delen av sjakt 3.			Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_092.tiff	Arbeidsbilde. Ingeborg renser opp i sjakt 4.			Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_093.tiff	Grav 210. Oversikt i plan. 0,3 m målestokk.	1417	N	Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_094.tiff	Grav 210. Oversikt i plan. 0,3 m målestokk.	1417	S	Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_095.tiff	Situasjonsfoto etter opprensing av område med N-S-gående moderne grøft, grav 211 og eventuelle foreløpig udefinerte graver		V	Silje Sandø Rullestad	26.05.2023
Da64609_096.tiff	Fyll i grav 211 (ulik innstilling)	1457	V	Silje Sandø Rullestad	26.05.2023
Da64609_097.tiff	Grav 210, nedgravning. 0,3 m målestokk.	1437	S	Ingeborg Sæhle	26.05.2023
Da64609_098.tiff	Situasjonsfoto etter tømning av grav 211. Mulig ny grav med kisterest dukker opp under.		S	Silje Sandø Rullestad	26.05.2023
Da64609_099.tiff	Situasjonsfoto etter tømning av grav 211. Mulig ny grav med kisterest dukker opp under.		V	Silje Sandø Rullestad	26.05.2023
Da64609_100.tiff	Grav 212. Oversiktsfoto i plan. Gravfyllet og et svakt omriss av skjelettet er synlig. 0,4 m målestokk.	1469, 1498		Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_101.tiff	Oversiktsfoto over område med det som trolig inneholder flere graver som ikke er mulig å se. Kranie i sør.	1505, 1523, 15	V	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_102.tiff	Oversiktsfoto over område med det som trolig inneholder flere graver som ikke er mulig å se. Kranie i sør.	1505, 1523, 15	S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_103.tiff	Fyll i grav 215 med skjelettrestrester synlig.	1525, 1532	S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_104.tiff	Fyll i grav 215 med skjelettrestrester synlig.	1525, 1532	Ø	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_105.tiff	Detaljbilde av skjelettrestrester i grav 215.	1532	Ø	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_106.tiff	Kutt til grav 215. Noe uklar avgrensning mot sør.	1534	S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_107.tiff	Grav 212, skjelett. Kun lårbein, knær og deler av leggbein. 1 m målestokk.	1498	NV	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_108.tiff	Grav 212, skjelett. Kun lårbein, knær og deler av leggbein. 1 m målestokk.	1498	SV	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_109.tiff	Grav 212, skjelett. Kun lårbein, knær og deler av leggbein. 1 m målestokk.	1498	SV	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_110.tiff	Grav 212, skjelett. Kun lårbein, knær og deler av leggbein. 1 m målestokk.	1498	V	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_111.tiff	Grav 212, skjelett. Kun lårbein, knær og deler av leggbein. 1 m målestokk.	1498	V	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_112.tiff	Grav 212, skjelett. Nærbilde av kneledd. 1 m målestokk.	1498	V	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_113.tiff	Grav 212, skjelett. Nærbilde av hofta og øvre del av lårbein. 1 m målestokk.	1498	V	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_114.tiff	Arbeidsbilde. Ingeborg dokumenterer grav med hørselsvern og støvmaske.			Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_115.tiff	Skjelett i grav 213.	1523	S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_116.tiff	Skjelett i grav 213.	1523	S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023

Da64609_117.tiff	Skjelett i grav 213.	1523	V	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_118.tiff	Arbeidsbilde. Silje renser frem kranie i grav 213, med bevart øvre del av rygggrad..	1523	S	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_119.tiff	Arbeidsbilde. Silje renser frem kranie i grav 213, med bevart øvre del av rygggrad..	1523	S	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_120.tiff	Skjelett i grav 213. Ryggvirvler er synlig.	1523	S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_121.tiff	Skjelett i grav 213. Ryggvirvler er synlig.	1523	S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_122.tiff	Oversiktsbilde etter opprensing av området etter at grav 213 er fjernet. Mulig ny grav med bevart kisterest.		S	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_123.tiff	Oversiktsbilde etter opprensing av området etter at grav 213 er fjernet. Mulig ny grav med bevart kisterest.		Ø	Silje Sandø Rullestad	30.05.2023
Da64609_124.tiff	Grav 215	1534	S	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_125.tiff	Grav 215.	1534	V	Ingeborg Sæhle	30.05.2023
Da64609_126.tiff	Mulig brønn i den vestlige delen av sjakt 3.	1584	S	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_127.tiff	Mulig brønn i den vestlige delen av sjakt 3.	1584	S	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_128.tiff	Mulig brønn i den vestlige delen av sjakt 3.	1584	S	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_129.tiff	Mulig brønn i den vestlige delen av sjakt 3.	1584	V	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_130.tiff	Mulig brønn i den vestlige delen av sjakt 3.	1584	V	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_131.tiff	Grav 217. Oversiktsfoto i plan. 1 m målestokk.	1606	S	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_132.tiff	Grav 217. Oversiktsfoto i plan. 1 m målestokk.	1606	V	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_133.tiff	Grav 217, skjelett. 1 m målestokk.	1617	S	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_134.tiff	Grav 217, skjelett. 1 m målestokk.	1617	S	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_135.tiff	Grav 217, skjelett. 1 m målestokk.	1617	V	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_136.tiff	Grav 217, skjelett. 1 m målestokk.	1617	V	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_137.tiff	Grav 218. Oversiktsfoto i plan. SY1584, mulig brønn, er også synlig. 1 m målestokk.	1624, 1584	V	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_138.tiff	Grav 218. Oversiktsfoto i plan. SY1584, mulig brønn, er også synlig. 1 m målestokk.	1624, 1584	V	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_139.tiff	Grav 218. Oversiktsfoto i plan. SY1584, mulig brønn, er også synlig. 1 m målestokk.	1624, 1584	S	Ingeborg Sæhle	31.05.2023
Da64609_140.tiff	Mulig brønn 1584 sett i profil. Fyllmasse SL1605 er også synlig. Uten målestokk.	1584, 1605	V	Ingeborg Sæhle	01.06.2023
Da64609_141.tiff	Mulig brønn 1584 sett i profil. Fyllmasse SL1605 er også synlig. 1 m målestokk.	1584, 1605	V	Ingeborg Sæhle	01.06.2023
Da64609_142.tiff	"Grop 1", sjakt 2. 1 m målestokk.		Ø	Ingeborg Sæhle	22.02.2023
Da64609_143.tiff	"Grop 1", sjakt 2. 1 m målestokk.		Ø	Ingeborg Sæhle	22.02.2023
Da64609_144.tiff	"Grop 1", sjakt 2. 1 m målestokk.		Ø	Ingeborg Sæhle	22.02.2023
Da64609_145.tiff	Sjakt 5, mellom søyler. Struktur 102.	102	S	Audun Selfjord	08.03.2023
Da64609_146.tiff	Sjakt 5, mellom søyler. Struktur 102.	102	V	Audun Selfjord	08.03.2023
Da64609_147.tiff	Sjakt 5, ved 14 m (målt fra nord). Struktur 103	103	S	Audun Selfjord	08.03.2023
Da64609_148.tiff	Sjakt 5, oversiktsbilde etter endt graving. Bilde tatt mot nord. Målestokk 1 m.		N	Audun Selfjord	08.03.2023
Da64609_149.tiff	Sjakt 5, oversiktsbilde etter endt graving. Bilde tatt mot nord. Målestokk 1 m.		N	Audun Selfjord	08.03.2023
Da64609_150.tiff	Sjakt 5, oversiktsbilde etter endt graving. Bilde tatt mot nord. Målestokk 1 m.		N	Audun Selfjord	08.03.2023
Da64609_151.tiff	Sjakt 5, rester av tegl-og betonggulv i nordre del av sjakt. Bilde tatt mot nordvest.		NV	Audun Selfjord	08.03.2023
Da64609_152.tiff	Oversiktsfoto av sørlig del av sjakt 2, nord for øst-vestgående veggforløp. 1 m målestokk.		V	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_153.tiff	Oversiktsfoto av sørlig del av sjakt 2, nord for øst-vestgående veggforløp. 1 m målestokk.		Ø	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_154.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Østlig del av grav er avdekket i plan. Graven fortsetter vestover inn i profilen.	104	S	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_155.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Østlig del av grav er avdekket i plan. Graven fortsetter vestover inn i profilen.	104	Ø	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_156.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Østlig del av grav er avdekket i plan. Graven fortsetter vestover inn i profilen. 1 m målestokk.	104	S	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_157.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Østlig del av grav er avdekket i plan. Graven fortsetter vestover inn i profilen. 1 m målestokk.	104	NV	Ingeborg Sæhle	14.03.2023

Da64609_158.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Østlig del av grav er avdekket i plan. Graven fortsetter vestover inn i profilen. 1 m målestokk.	104	Ø	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_159.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Østlig del av grav er avdekket i plan. De øvre 10 cm av gravfyllet er fjernet. 1 m målestokk.	104	S	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_160.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Østlig del av grav er avdekket i plan. 40 cm av gravfyllet er fjernet. 1 m målestokk.	104	S	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_161.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Grav avdekket i plan. Graven er orientert ca. ØSØ-VNV. 1 m målestokk.	105	S	Silje Rullestad	14.03.2023
Da64609_162.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Grav avdekket i plan. Graven er orientert ca. ØSØ-VNV. 1 m målestokk.	105	ØSØ	Silje Rullestad	14.03.2023
Da64609_163.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Grav avdekket i plan. Graven er orientert ca. ØSØ-VNV. 1 m målestokk.	105	ØSØ	Silje Rullestad	14.03.2023
Da64609_164.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Graven er tømt. I bunnen ses organiske rester, trolig avtrykket av en kiste. 1 m målestokk.	104	S	Ingeborg Sæhle	14.03.2023
Da64609_165.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Gravfyllet er delvis tømt. 1 m målestokk.	105	N	Silje Rullestad	14.03.2023
Da64609_166.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Gravfyllet er delvis tømt. 1 m målestokk.	105	N	Silje Rullestad	14.03.2023
Da64609_167.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Gravfyllet er delvis tømt. 1 m målestokk.	105	VNV	Silje Rullestad	14.03.2023
Da64609_168.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Gravfyllet er delvis tømt. 1 m målestokk.	105	VNV	Silje Rullestad	14.03.2023
Da64609_169.tiff	Struktur 104, sjakt 2. Graven er tømt. I bunnen ses organiske rester, trolig avtrykket av en kiste. 1 m målestokk.	104	S	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_170.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Gravfyllet er nesten helt tømt, kun bunnen av graven er synlig. 1 m målestokk.	105	S	Silje Rullestad	15.03.2023
Da64609_171.tiff	Struktur 105, sjakt 2. Gravfyllet er nesten helt tømt, kun bunnen av graven er synlig. 1 m målestokk.	105	N	Silje Rullestad	15.03.2023
Da64609_172.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. 0,3 m målestokk.	107	S	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_173.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. 0,3 m målestokk.	107	S	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_174.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. Nærbilde av fremrenset kranie. 0,3 m målestokk.	107	S	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_175.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. Nærbilde av fremrenset kranie. 0,3 m målestokk.	107	S	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_176.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. Nærbilde av fremrenset kranie. 0,3 m målestokk.	107	SV	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_177.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. Nærbilde av underkjeve med tenner in situ. 0,2 m målestokk.	107	Ø	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_178.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. Nærbilde av underkjeve med tenner in situ. 0,2 m målestokk.	107	SSV	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_179.tiff	Struktur 107, sjakt 2. Grav med kranie. Nærbilde av underkjeve med tenner in situ. 0,2 m målestokk.	107	SV	Ingeborg Sæhle	15.03.2023
Da64609_180.tiff	Struktur 109, sjakt 2. Forstyrret grav i forbindelse med øst-vestgående veggfundament.	109	NNØ	Ingeborg Sæhle	16.03.2023
Da64609_181.tiff	Topp av struktur 109 renset frem. Graven anes som en mørk skygge nord for øst-vestgående betongfundament.	109	N	Ingeborg Sæhle	16.03.2023
Da64609_182.tiff	Topp av struktur 109 renset frem. Graven anes som en mørk skygge nord for øst-vestgående betongfundament.	109	S	Ingeborg Sæhle	16.03.2023
Da64609_183.tiff	Struktur 109. Detaljfoto av bevart kisterest (nordlige side). 0,2 m målestokk.	109	N	Ingeborg Sæhle	16.03.2023
Da64609_184.tiff	Sjakt 2, sørlig profilvegg mot Dronningens gate. 1 m målestokk		S	Ingeborg Sæhle	16.03.2023
Da64609_185.tiff	Sjakt 2, sørlig profilvegg mot Dronningens gate. 1 m målestokk		S	Ingeborg Sæhle	16.03.2023
Da64609_186.tiff	Struktur 110, sjakt 4. Steinsatt kum. 1 m målestokk	110	S	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_187.tiff	Struktur 110, sjakt 4. Steinsatt kum. 1 m målestokk	110	NØ	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_188.tiff	Struktur 110, sjakt 4. Steinsatt kum. 1 m målestokk	110	NØ	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_189.tiff	Struktur 110, sjakt 4. Steinsatt kum. 1 m målestokk	110	N	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_190.tiff	Struktur 110, sjakt 4. Steinsatt kum. 1 m målestokk	110	NV	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_191.tiff	Struktur 110, sjakt 4. Steinsatt kum. Detaljfoto av avløp. 0,2 m målestokk.	110	N	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_192.tiff	Sjakt 4 oversiktsfoto, sørlig del. 1 m målestokk.		S	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_193.tiff	Sjakt 4 oversiktsfoto, sørlig del. 1 m målestokk.		SV	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_194.tiff	Sjakt 4 oversiktsfoto, sørlig del. 1 m målestokk.		N	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_195.tiff	Struktur 114, sjakt 4. 0,4 m målestokk.	114	V	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_196.tiff	Struktur 114, sjakt 4. 0,4 m målestokk.	114	Ø	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_197.tiff	Struktur 111, sjakt 4. Diffus nedgravning. Diffus nedgravning, trolig gravrest. 1 m målestokk.	111	S	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_198.tiff	Struktur 111, sjakt 4. Diffus nedgravning. Diffus nedgravning, trolig gravrest. 1 m målestokk.	111	SV	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_199.tiff	Struktur 111, sjakt 4. Diffus nedgravning. Diffus nedgravning, trolig gravrest. 1 m målestokk.	111	SV	Ingeborg Sæhle	27.03.2023

Da64609_200.tiff	Struktur 114, sjakt 4. Strukturen er utgravd og fyllet ses i profil. 0,4 m målestokk.	114	V	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_201.tiff	Struktur 115, sjakt 4. Stor etterreformatorisk avfallsgrop. 1 m målestokk.	115	SØ	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_202.tiff	Struktur 115, sjakt 4. Stor etterreformatorisk avfallsgrop. 1 m målestokk.	115	S	Ingeborg Sæhle	27.03.2023
Da64609_203.tiff	Struktur 116, sjakt 6-1. Rest av etterreformatorisk avfallslag. Ingen målestokk.	116	SV	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_204.tiff	Struktur 116, sjakt 6-1. Rest av etterreformatorisk avfallslag. Ingen målestokk.	116	V	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_205.tiff	Struktur 117 og 118, sjakt 6-1. Etterreformatorisk byggegrop, rester av brannlag og teglfundament. 1 m målestokk.	117, 118	N	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_206.tiff	Struktur 117 og 118, sjakt 6-1. Etterreformatorisk byggegrop, rester av brannlag og teglfundament. 1 m målestokk.	117, 118	N	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_207.tiff	Struktur 117 og 118, sjakt 6-1. Etterreformatorisk byggegrop, rester av brannlag og teglfundament. 1 m målestokk.	117, 118	V	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_208.tiff	Sjakt 6-1, sørlig del. Oversikt. 1 m målestokk.		S	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_209.tiff	Sjakt 6-1, nordlig del. Vannrør ses til venstre. 1 m målestokk.		N	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_210.tiff	Sjakt 6-1, oversiktsfoto. Struktur 119 og 120 er synlige. 1 m målestokk	119, 120	S	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_211.tiff	Struktur 118, sjakt 6-1. Teglstensfundamentet sett fra N mot S. Mye kollaps. Avgrensningen av struktur 117 ses i bakgrunnen. 1 m målestokk.	117, 118	S	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_212.tiff	Struktur 119 og 120, sjakt 6-1. Strukturen ses i profil. 1 m målestokk.	119, 120	N	Ingeborg Sæhle	12.04.2023
Da64609_213.tiff	Sjakt 6-2, sørlig del. Struktur 122. Ingen målestokk.	122	S	Ingeborg Sæhle	17.04.2023
Da64609_214.tiff	Sjakt 6-2, nordlig del. Struktur 121. Ingen målestokk.	121	NV	Ingeborg Sæhle	17.04.2023
Da64609_215.tiff	Grav i sjakt 3, østlig del (sør for rørgroft). 1 m målestokk		VSV	Ingeborg Sæhle	25.04.2023
Da64609_216.tiff	Grav i sjakt 3, østlig del (sør for rørgroft). 1 m målestokk		VSV	Ingeborg Sæhle	25.04.2023
Da64609_217.tiff	Grav i sjakt 3, østlig del (nord for rørgroft). 1 m målestokk		N	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_218.tiff	Grav i sjakt 3, østlig del (nord for rørgroft, kuttet av rørgroft). 1 m målestokk		S	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_219.tiff	Gruppe med graver i sjakt 3, vestlig del (sør for rørgroft). 1 m målestokk.		S	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_220.tiff	Sjakt 3, oversikt. Mot øst. 1 m målestokk.		Ø	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_221.tiff	Sjakt 3, oversikt. Mot vest. 1 m målestokk.		V	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_222.tiff	Sjakt 3, oversikt. Mot øst. 1 m målestokk.		Ø	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_223.tiff	Sjakt 3, oversikt. Mot vest. 1 m målestokk.		V	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_224.tiff	Sjakt 3, oversikt. Mot vest. 1 m målestokk.		V	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_225.tiff	Oversiktsfoto av sjakt 3, fragmentert del mellom sjakt 1 og 2. 1 m målestokk.		V	Ingeborg Sæhle	26.04.2023
Da64609_226.tiff	Moderne masser fjernes nord i sjakt 4. Bilde tatt mot nordvest.		NV	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_227.tiff	Nordre del av sjakt 4. Eldre tegl- og betonggulv avdekkes. Bilde tatt mot nordøst.		NØ	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_228.tiff	Grop 2 i sjakt 2, profil. Bilde tatt mot vest. Målestokk 110 cm. + 2 m.		V	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_229.tiff	Grop 2 i sjakt 2, profil. Bilde tatt mot vest. Målestokk 110 cm. + 2 m.		V	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_230.tiff	Grop 2 i sjakt 2, profil. Bilde tatt mot vest. Målestokk 120 cm.		V	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_231.tiff	Oversiktsbilde, søndre del av sjakt 2 med grop 2. Målestokk 2 m og 1,2 m.		S	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_232.tiff	Oversiktsbilde, sjakt 2. Målestokk 2 m. Bilde tatt mot nord.		N	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_233.tiff	Oversiktsbilde overflate etter fjerning av moderne masser, sjakt 4. Målestokk 2 m. Bilde tatt mot nord.		N	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_234.tiff	Oerflate etter fjerning av moderne masse, søndre del av sjakt 4. Målestokk 2 m. Bilde tatt mot vest.		V	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_235.tiff	Oversiktsbilde overflate etter fjerning av moderne masser, sjakt 4. Uten målestokk. Bilde tatt mot nord.		N	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_236.tiff	Sjakt 6 under graving. Kullholdig overflate under moderne fyllmasser. Målestokk 1 m. Bilde tatt mot sør.		S	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_237.tiff	Oversiktsbilde, graving i kjeller, Dronningens gate 10.		V	Audun Berg Selfjord	22.02.2023
Da64609_238.tiff	Profil, grop 1 i sjakt 2. Målestokk 2 m og 1,4 m.		Ø	Audun Berg Selfjord	23.02.2023
Da64609_239.tiff	Profil, grop 1 i sjakt 2. Målestokk 2 m og 1,4 m.		Ø	Audun Berg Selfjord	23.02.2023
Da64609_240.tiff	Oversiktsbilde, sjakt 2 med grop 1.		N	Audun Berg Selfjord	23.02.2023
Da64609_241.tiff	Oversiktsbilde, overflate i sjakt 5 etter fjerning av moderne masser.		N	Audun Berg Selfjord	24.02.2023

Da64609_242.tiff	Arbeidsbilde. Graving i kjeller, Dronningens gate 10.		SV	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_243.tiff	Arbeidsbilde. Graving i kjeller, Dronningens gate 10.		SV	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_244.tiff	Sjakt 5 tildekket med duk.		N	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_245.tiff	Oversiktsbilde, nordre del av sjakt 6 graves.		Ø	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_246.tiff	Oversiktsbilde, nordre del av sjakt 6 graves.		SØ	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_247.tiff	Kullholdig overflate, nordre del av sjakt 6. Målestokk 20 cm.		S	Audun Berg Selfjord	24.02.2023
Da64609_248.tiff	Stor grop i eksponert østprofil i den sørlige delen av N-S orientert grøft. 1 m målestokk.		SØ	Ingeborg Sæhle	13.02.2023
Da64609_249.tiff	Stor grop i eksponert østprofil i den sørlige delen av N-S orientert grøft. 1 m målestokk.		SØ	Ingeborg Sæhle	13.02.2023
Da64609_250.tiff	Stor grop i eksponert østprofil i den sørlige delen av N-S orientert grøft. 1 m målestokk.		NØ	Ingeborg Sæhle	13.02.2023
Da64609_251.tiff	Mulige rester av kulturlag i den sørøstre enden av N-S orientert grøft. Mulig in-situ beinrester er synlige. 0,2 m målestokk.		Ø	Ingeborg Sæhle	17.02.2023
Da64609_252.tiff	Mulige rester av kulturlag i den sørlige enden av N-S orientert grøft. 0,2 m målestokk.		SV	Ingeborg Sæhle	17.02.2023

Intrasid	Name	Subclass	Beskrivelse og tolkning	ID på objekt over dette	ID på objekt under dette	Dybde/tykkelse/høyde i m	Lengde m	Bredde i m	Orientering	Diameter i m	Farge	Type	Overflate - karakterer	Dominerende grovkornet innhold	Finkornet innhold (matrisks)	
1009	Fyll i grav 200	Lag	Fyll i grav 200. Trolig kun en bunnrest av graven. Består av lys gråbrun sand med enkelte kullspetter. Sanden er noe kompakt (tørr) og løser i flak når man renser. Flekker av lys finkornet undergrunnsand eller i fyll. Skiller seg fra undergrunnsanden utenfor, som er mer grovkornet med småstein. Noe utfyllende og uklar avgrensning mot øst. Noen små beinbiter i gravens østre del, disse ble tatt opp, men ikke innmålt med eget skjelettnummer. Ved opprensing i den østre delen ble det observert en kistespike som trolig kommer fra kisten, men denne ble ikke tatt inn. Fyllet besto av mer finkornet undergrunnsand videre ned mot bunnen. Funn av en kistespike i dette fyllet, innmålt som 1073. Begravelse uten kiste? Gravens ovale form kan tyde på dette. Dog ble det funnet en kistespike i sandfyllet, så usikkert. Makroprøve (1045) tatt fra gravfyllet, samt makro fra mørkere lag i bunnen (1076) og fra mørkere flekker (kistebein?) i bunnen (1080). NB: 1080 finnes ikke i Intrasid.	-	1005		1,28	0,4	02. Ø-V			12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ		08. Sand finkornet	
1032	Fyll i mulig stolpehull	Lag	Mulig stolpehull. Ble ikke nærmere undersøkt. Samme som bunn av stolpehull innmålt som 1114?	-	1033							10. Fyll i nedgraving				
1039	Sandlag i grav 201	Lag	Topp fyll i grav 201 var sammensatt av mye sand og små steiner. Kan minne om steril grunn som er gjenbrukt til å fylle graven. Det finnes visse innslag av kull i fylllet, men disse ser ut til å komme fra de moderne lagene over. Gravfyllet er kuttet av moderne i Ø. 26.05.23/JS: Graven endte opp med å være betraktelig mye dypere enn først antatt, og tolkningen på nåværende tidspunkt er at lag 1039 representerer naturlig undergrunn som har kollapset ned i gravkuttet når graven har sunket sammen. Det er altså en "falsk" undergrunn.	-	1057	0,10		1,6	0,65	02. Ø-V	Gråbrun	12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ	04. Grus/småstein	10. Grus/småstein 08. Sand finkornet	
1046	Fyll i grav 202	Lag	En uregelmessig struktur direkte på nordsiden av rørgården, som også var kuttet av denne rørgården. Virker å være en forstyrret grav med omrotede beinrester. Fyllet er meget løst, hovedsakelig bestående av naturlig undergrunn delvis opplandet med muld. Selve "fyllet" dekker et område på ca. 0,68 x 0,63. Etter å ha fjernet disartikulerte bein fra toppen av graven og gravd vekk noe av fyllet, dukket det opp en mye mer avgrenset form på graven/gravfyllet. Formen ble tydelig rektangulær, og orientert N-S. Strukturen lignet på dette tidspunkt tydelig en grav. Målene av denne var ca. 0,47 x 0,32 m, kuttet av rørgården i sør. Fyllet er mørkere enn den omkringliggende sanden, og består trolig av redeponert elvesand blandet med kulturlag/humus. Fyllet var hovedsakelig minerogent. Ingen øvrige skjelettdeler ble funnet i fylllet. Skjelettdelene ble ikke målt inn separat.	moderne masser (rørgroft)	1109	0,07	0,68	0,64	01. N-S		Brungrå	12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ	04. Grus/småstein	17. Heterogen blanding 09. Sand grov	
1057	Kollapset kulturlag i grav 201	Lag	Kollapset kulturlag/kirkegårdsjord i grav 201 (først antatt være lag etter innrast kiste, oppklart etter funn av tydelig kiste 1147). Laget er mørk brunt og kompakt, skiller seg lett ut fra den omkringliggende sanden. Det finnes insrer med leire og kull gjennom laget og ser ut til at det har rast inn når kisten under har kollapset og graven har sunket sammen. Laget er porøst og luter potetkjeller. Laget fremstod minerogent, men den mørke fargen og lukten indikerer at det er blandet inn forvitret og formuldet organisk materiale. Det er tatt c14 og makro prøver av laget i Vestre ende og funnet tre nagler (en med treverk), som sannsynligvis stammer fra kister lenger opp i kirkegårdssekvensen Lag 1057 og 400012 blander seg ikke, men ser ut til å komme fra sidene av graven og blitt påvirket om hverandre i kollapset av graven. Det er vanskelig å si akkurat tykkelse på laget, men det er tykkere i V på ca 10 cm og ned mot 5 cm i øst. -Tolking: 13.06.23/JS: Laget er tentativt tolket som kirkegårdsjord/kulturlag som har sunket ned i gravkuttet ved gravens kollaps og kompresjon over tid. Dette er et vanlig fenomen ved kulturlag som akkumuleres over en underliggende nedgraving som eks. en brønn, avfallgrop eller lignende. Fyllet i nedgravningene komprimeres over tid, og de overliggende kulturlagene vil da kollapse nedover i kuttet. I forbindelse med graver skjer det også en kiste-kollaps som en del av forråtnelsesprosessen, hvilket gjør nedsenkningen enda mer fremtredende. Det er nærliggende å tro at det kollapsede kulturlaget representerer kirkegårdsjord ettersom vi vet at det har vært kirkegård med flere faser her. Den øvre delen av kirkegården ble dessverre fjernet på 1900-tallet ved byggingen av Posthuset.	1039	400012							12. Gravfyll				
1114	Bunn av stolpehull	Lag	Tilnærmet sirkulær struktur plassert mellom grav 202 og grav xxx. Forstyrret i nord av byggegrop til vegg/søylefundamenter. Fyllet bestod i topp av fin sand, gulere og litt mørkere enn den omkringliggende undergrunnen, men uten organiske inklusjoner. Tolket som bunnen av et stolpehull. Det ble ikke målt inn noe tilhørende kutt, da dette var meget vagt og vanskelig å erkjenne. Mørk grågul elvesand, relativt fin, med små mengder grus. sanden var tydelig markert ift den omkringliggende undergrunnsanden. Ingen inklusjoner, homogent, ingen spor av trekull eller andre menneskelige komponenter. Sanden fulgte kistens avgrensninger og var 0,10 cm dyp.	moderne fyllmasser	naturlig undergrunn	0,04				0,54	Brungrå	11. Fyll i stolpehull	06. Opprinnelig flate ikke bevart	01. Ingen	08. Sand finkornet	
1162	Sandlag i grav 201	Lag		400012	1147							12. Gravfyll				
1219	Fyll i grav 208	Lag	Fyll i grav 208 som består av en rund flekk med lys brun sand, noe kompakt, men svært tørr. Løser i flak når den graves. Trolig bunnrest av en forstyrret grav. Kraniedeler (1232) sør som kan tyde på at graven har vært orientert N-S? Eventuelt svart forstyrret og flyttet på. Gravfyllet var ca. 10 cm tykt. En kistespike ble funnet ved kraniet, men ikke tatt inn eller innmålt.	-	1232				01. N-S			12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ			
1234	Fyll i grav 207	Lag	Fyll i grav 207. Består av lys brun sand, maks 10 cm tykkelse. Orienteret SØ-NV, oval form. Ingen spor av kiste. Synlige skjelettdeler i østre del. Innmålt avgrensning i vest er noe usikkert, da det ligger en grav her (215), og det er vanskelig å se skillet mellom disse. Men det kan se ut som om grav 205 har kuttet 207. Etter at grav 205 og 207 ble gravd, ble det tydelig at det er grav 207 som har kuttet grav 205.	-	1250	1,15		0,55	03. NV-SØ			12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ			
1264	Fyll i grav 205	Lag	Fyll i grav 205. Oval form, fyllt med lys brun sand, noe humusholdig. Forstyrret av moderne grav i nord og nedgraving i sør. Små beinfragmenter synlig i toppen i øst, men for smått til å plukkes opp. Noe bein ble tatt opp ved opprensing av området, innmålt som 1144. Kan tilhøre en yngre grav som har ligget over 205, eventuelt fragmenter spredt i gravfyllet til 205. I vest ligger noe som kan se ut som en brent plank (?) som ligger N-S. Innmålt som 1288. Gravens avgrensning mot grav 207 er noe uklar og vanskelig å se da begge består av samme fyll, men etter at grav 207 ble gravd bort, ser det ut som om østre ende av 205 ble mer definert. Også noe uklar avgrensning mot vest. Her kommer det et område med noe bein, som trolig tilhører en annen grav fordi man er ned på naturlig undergrunn mellom de to strukturene. kan også skyldes at det er fjernet noe mer gravfyll i dette området, men trolig er det snakk om to graver. Etter hvert som gravfyllet i 205 fjernes blir det tydelig at det er 205 som har kuttet nedgraving i sør (innmålt som 1404). Den søndre kanten av grav 205 blir tydelig ved opprensing. Kullprøve 1298 fra S1264: Relativt store kullbiter, men usikkert om de kan knyttes til graven eller om de kommer fra kirkegårdsjorden. I gravens østre del kommer det frem deler av et lårbein (S21313) som har blitt kuttet i øst av grav 207. Også funn av fem kistespiker.	1288, 1250	1313					02. Ø-V			12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ		
1288	Fyll i nedgraving	Lag	Fyll i ukjent struktur. Det som først så ut til å være en brent plankerest som lå over vestre del av grav 205, viste seg ved opprensing å være et område med kompakt, kulholdig grå sand, rektangulær form, ca. 28 x 14 cm. Noen flekker brent sand og fragmenter med brente bein. Noe organiske masser? Kullprøve (1297) og makro (1340) tatt fra fylllet. Strukturen har blitt gravd ned i undergrunnen, gjennom grav 205. Trolig ingen sammenheng med grav 205, men usikkert hva det er. Ble ikke innmålt kutt. Kombinasjon av kistebunn og bunnlag i grav 201. S1321 er tolket som en blanding av kistebunn, formulder skjelett og et mulig kullag. Det er målt inn som et lag for bedre å kunne beskrive dets karakter, og fordi laget spesielt i øst var alt for tykt til kun å representere kistebunnen. Laget bestod av finkornet sandholdig silt med mye nedbrutt organisk materiale. Fargen var mørk brun. Laget hadde mye inklusjoner av trekull, hvilket ikke forekom i noen av de andre fylle i graven. Spesielt i den østre enden (føtenden) var det mye trekull. Det ble tatt en prøve av laget i dette området. -Tolking: Kan det ha blitt lagt ned et lag med trekull i kisten?	-	1264				01. N-S			09. Fyll	02. Forstyrret horisont in situ			
1321	Kistebunn Grav 201	Lag	Fyll i grav 209. Kun en liten smal stripe bevart. Brun humus sand. Et fiskebein observert i fylllet. Trolig redeponert kirkegårdsjord. Kuttet av moderne grav i nord, og trolig av grav 205 i øst (innmåling overlapper ikke med grav 205, men det er sannsynlig at 205 har kuttet 209). Inneholder skjelettdeler innmålt som S2 1402.	1147	1342	1,8		0,35	08. ØNØ-VSV			12. Gravfyll				
1390	Fyll i grav 209	Lag	Opprenningslag. Mulig rest av moderne lag (Barelag under gule?). Området målt inn får det ble krasjet ned til det var mulig å se eventuelle strukturer. Kom ned på et område med skjelettdeler. Dette laget ble målt som 1505.	1313	1402	0,75		0,22	02. Ø-V			12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ			
1404	Moderne lag?	Lag	Fyll i grav 210. Gravfyllet består av den samme brungrå sandmassen som er observert i flere av gravene i tiltaksområdet. Trolig representerer denne massen redeponert kirkegårdsjord, som ligger trolig delvis består av gjennomgravede kulturlag. Fyllet var relativt kompakt, og bestod av finkornet sand, småstein, forvitret organisk materiale og innslag av trekull. Fyllet var naturlig avgrenset mot nord, vest og sør, men fortsatte inn i profilen i øst.	-	1505							24. Moderne lag				
1417	Fyll Grav 210	Lag	Fyll i grav 211. Består av brun sand med enkelte kullspetter. Samme fyll som grav 205, så vanskelig å se hvor grav 205 slutter og hvor grav 211 begynner. Kuttet av moderne grav i nord. Også vanskelig å se tydelig avgrensning mot sør. Her er det enten en større nedgraving eller et område med flere graver. Funn av kistespike i fylllet (1465), og det som ser ut til å være en klump med bein (S21466). I gravens ytterkant mot nordøst kommer det frem et lite område med svært dårlig bevarte bein. kan se ut som det har vært et rørbein, men ikke ulig å ta opp, smuldrer opp. Måles ikke inn. Enkelte flekker av det som trolig har vært skjelettdeler synlig enkelte steder i fylllet. Makroprøve: 1467.	moderne	1437	0,3	0,7	0,35	03. NV-SØ			12. Gravfyll		01. Ingen	09. Sand grov 08. Sand finkornet	
1457	Fyll i grav 211	Lag	Fyll i grav 212. Kun bunnen av gravfyllet var bevart, med en maks tykkelse av ca. 4 cm. Gravfyllet bestod av den samme brungrå sanden som er observert i flere av gravene i tiltaksområdet, blant annet den nærliggende grav 210. Trolig representerer denne fyllmassen redeponert kirkegårdsjord fra den overliggende kirkegården på stedet som ble fjernet i 1909. Består hovedsakelig av finkornet sand, enkelte småstein, noe forvitret organisk materiale og innslag av trekull.	1313	1466							12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ			
1469	Fyll grav 212	Lag		moderne	1498	0,04	0,85	0,73	03. NV-SØ			12. Gravfyll		01. Ingen	08. Sand finkornet	

			Område sør for grav 211 og inn mot byggegrøp tas ned med krasfe for å kunne se om det dukker opp eventuelle graver her. Et omtrentlig område måles inn som SL1505. Ved opprensing dukker det opp et område med bein (bl.a. kraniedeler) helt inntil byggegroppen. Usikkert om dette er ømrotet eller en intakt grav. Dukker også opp flere områder med bein som trolig representerer graver, men umulig å se gravfyl/fyllkutt. Det måles derfor inn områder med SZ på futen (SZ1523 og SZ1523). I tillegg er en grav synlig lengst vest (grav 215). I denne vises nordre og søndre avgrensning ganske tydelig.	1404	1547										12. Gravfyll		
1505	Område med flere graver	Lag															
1525	Fyll i grav 215	Lag	Fyll i grav 215. Gråbrun sand med enkelte kullspetter. Graven er kuttet av moderne grøft i vest og byggegrøp i sør, samt område med graver (213 og 214) øst. Avgrenset mot undergrunnen i nord. Bevart kjeve med tenner i graven (SZ1532). I samme område er det en mørk brun, kullholdig flekk. Tar c14 fra denne (1533). Graven er ca. 8-10 cm dyp. Ned på grov undergrunnsand.	1624	1532	0,10		0,5	0,38	02. Ø-V				12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ		
1547	Fyll i grav 213	Lag	Fyll i grav 213. Brungrå sand, skiller seg ikke fra området ellers, så gravfyll et svært omtrentlig innmål. Kan muligens se endring til en kant mot undergrunnen i nord, men usikkert. Store deler av kraniet og noe av ryggrad bevart (SZ1523). Ser ut som graven også har blitt kuttet av noe i øst, da man kommer ned på grov undergrunnsgrus her, og det kan ikke være hele gravens lengde som er bevart ut fra plassering av hodet/rygggrad. Ikke synlig gravfyll, kutt eller kiste. Svært forstyrret av byggegrøp i sør.	1505	1523			0,78	0,36	02. Ø-V				12. Gravfyll	02. Forstyrret horisont in situ		
1562	Fyll i grav 216 og brønn 1605	Lag	Ikke innmål med riktig utstrekning, både fyll i grav 216 (1594) og fyll i brønn (1605) er nok inkludert. Innmål på et tidligere tidspunkt hvor grav 216 og brønn ikke var avgrenset enda. Fyllet er likt med den brungrå sanden som er observert i de omkringliggende gravene, og som trolig representerer redeponert kirkegårdsjord.	1466	1582									10. Fyll i nedgravning			
1594	Fyll grav 216	Lag	Fyll i grav 216. Laget har lik karakter som SL1562, men er mer avgrenset. Tolket som redeponert kirkegårdsjord.	1582	1605			0,52	0,21	07. VNV-ØSØ				12. Gravfyll		08. Sand finkornet 09. Sand grov	
1605	Fyll i brønn SK1584	Lag	Fyll i brønn SY1584. Fyllet er meget likt det som ble observert i omkringliggende graver, men var noe lysere enn dette. Lenger ned ble sanden meget lys, og lignet mest redeponert undergrunn blandet noe trekul. I tillegg var det flere mellomstore steiner som stod på høykant langs sidene av trekledningen, men også midt i fyllet lenger ned. Disse har trolig blitt kastet eller falt ned i brønnen. Brønnen ble snittet til en dybde av ca. 0,77 m, men bunnen ble ikke nådd. Gravingen måtte stanses på grunn av meget løse omkringliggende masser.	1594	1584	0,77		0,67	0,4					10. Fyll i nedgravning		08. Sand finkornet 09. Sand grov	
1606	Fyll grav 217	Lag	Fyll grav 217.	1523	1560			1,35	0,36	02. Ø-V				12. Gravfyll		08. Sand finkornet 09. Sand grov	
1624	Fyll Grav 218	Lag	Fyll i grav 218. Gravfyll bestående av medium mørk, gråbrun sand med innslag av trekul. Fyllet består hovedsakelig av kulturlag blandet med redeponert undergrunn. Lik de resterende gravfylle i området. Ingen skjeleltrester ble funnet. Forstyrret av brønn SY1584 i nord.	1505	1525									12. Gravfyll			
400012	Fyll grav 201	Lag	Lys (med innslag av gull/oransje) fin sand i grav 201. Dette laget ser ut til å komme fra utsiden av gravens nordre langside, hvor den fine sanden ligger som en kant opp til gravkuttet som går gjennom den naturlige undergrunnen. Lag 400012 er tolket som gravfyll i grav 201. Fyllet lå under kulturlaget 1057 og blandes noen steder i sandlaget 1039, men de fine kornene kant tilsa at laget er eget lag. Akkurat utstrekningen på laget er vanskelig å si grunnet vanskelige utgravningsforhold og kuttsider som kollapser grunnet ustabile sandmasser. Fyllet fulgte delvis gravens avgrensninger utenom på NV del del, hvor en kan se den fine sanden ca 20 cm ut på gravens langside. Dybden på laget er vanskelig å si pga kollaps. 26.05.23/05. Laget er tilnærmet likt den naturlige undergrunnen på stedet, men skiller seg ut ved utslukkende å bestå av finkornet sand, uten inklusjoner av grus og småsten som man ser ellers i profilen til gravkuttet. Det er tolket som naturlig undergrunn brukt som fyll i graven, men det er tydelig at man har hentet en spesielt finkornet sand for å bruke til dette formålet. Som beskrevet i 1990 av S. Wallaker fra utgravningen i gateløpet i Dronningens gate, så er det nesten umulig å se gravene grunnet den store likheten mellom undergrunnen og gravfylle.	1057	1162								02. Ø-V		12. Gravfyll		

Intrasid	Name	Subclass	Beskrivelse og tolkning	ID på objekt over dette	ID på objekt under dette	Orientering	Kropsstilling	Bevaring	Kuttet av moderne strukturer
1141	Skjelett i grav 203	Skjelett	Skjelett i grav 203. Ikke mulig å se gravfyll, heller ingen kisterest. Kun deler av over- og underkjeve med enkelte tenner, samt ubestemmelige fragmenter. Tatt opp. Beinrestene lå direkte på en betongklump, så graven var svært forstyrret.	-		10. Ubestemmelig		03. Elendig	Alle
1144	Skjelett i grav 205 (?)	Skjelett	Innsamlet ved opprensning av området hvor grav 205 og 207 lå. Ut fra plassering ser det ut til å tilhøre grav 205, men det kan også komme fra en overliggende grav som har blitt fjernet eller var vanskelig å se på overflaten.	1264	1404, 1390, 1457				
1145	Skjelett i grav 206	Skjelett	Grav 206 er en gravrest bestående av kun små beinfragmenter som smuldrer opp når man børster dem fram. Tatt inn som en klump i sand, men usikkert om det vil være mulig å gjøre en osteologisk analyse. Ikke synlig gravfyll- eller kutt, heller ikke antydning til kiste.	moderne	naturlig	10. Ubestemmelig		03. Elendig	N S
1185	Underkjeve grav 201	Skjelett	Underkjeve i grav 201. Kun overkjeve (SZ 1230) og underkjeve var bevart av skjelettet i graven. Ved utgraving av resten av graven kunne svake avtrykk av skjelettet ses enkelte steder.	1147	1321				
1230	Overkjeve grav 201	Skjelett	Overkjeve i grav 201. Kun overkjeve og underkjeve (SZ 1185) var bevart av skjelettet i graven. Ved utgraving av resten av graven kunne svake avtrykk av skjelettet ses enkelte steder.	-					
1232	Skjelett i grav 208	Skjelett	Kraniedeler i grav 208. Kraniet lå sør i graven og kan tyde på at graven har vært orientert N-S? Kan også være flyttet på da graven var svært forstyrret.	1219	naturlig undergrunn	01. N-S		03. Elendig	S N
1250	Skjelett i grav 207	Skjelett	Skjelett i grav 207. Kun deler av kraniet og kjeve med tenner bevart. Hodet lå i sørøst. Ingen flere bein å se i gravfyllet.	1234	1264	03. NV-SØ		03. Elendig	
1313	Skjelett i grav 205	Skjelett	Skjelett i grav 205. Deler av et lårbein i gravens østre del. Nedre del er borte, kuttet av grav 207. Svært dårlig bevart, men får opp et større fragment. Ser avtrykk av skjelett i fyllet ellers i form av spredte brune flekker.	1264	1390, 1457, 1404	02. Ø-V			N
1400	SLETTES	Skjelett		-					
1402	Skjelett i grav 209	Skjelett	Bevarte skjelettdeler i grav 209. Består av kraniefragmenter i vest og et rørbein (venstre arm?) i øst. Skjelettdelene, særlig rørbeinet, er svært dårlig bevart og smuldrer opp ved opptak.	1390	Trolig undergrunn	02. Ø-V		03. Elendig	S N
1466	Skjelett i grav 211	Skjelett	Kun en liten klump med bein innmålt og tatt inn som skjelett i grav 211. Svært dårlig bevaring. Også observert det som trolig er et rørbein, men smuldrer opp ved opptak. Ellers flekker av skjelett i fyllet.	1457	1594	02. Ø-V		03. Elendig	
1498	Skjelett grav 212	Skjelett	Skjelett i grav 212. Skjelettet var bevart som delvis et avtrykk, og delvis meget forvitret skjelettrester. Bevaringsgraden ble bedre mot vest, men stadig så dårlig at beina ikke kunne tas opp. Kun et lite stykke av venstre lårbein ble tatt inn. Det var kun den nedre halvdelen av individet, fra hoftene/øvre del av lårbein, som ble eksponert innenfor tiltaksområdet. Resten av kroppen fortsatte inn i den vestlige profilveggen. Deler av lårbeina i vest er delvis bevart, men fra kneleddet og ned er skjelettet kun bevart som et avtrykk. Individet har ligget med hodet i vest, orientert ca. NV-SØ. Personen har ligget utstrakt på ryggen, med tilnærmet rette bein og føttene samlet. Beina var bevart i en samlet lengde av ca. 0,82 m, avtrykk av venstre lårbein var bevart i en lengde av ca. 0,36 m. Graven er kuttet av en yngre forstyrrelse i vest, synlig på foto som et mørkere kulturlag. Høyre side hadde bevart deler av bekkenet, lårbeinet og ca. 2/3 av leggbeinet. Venstre side hadde bevart lårbein og ca. 2/3 av leggbein. Føttene var ikke bevart, det er mulig at disse ble fjernet med maskin grunnet meget dårlige bevaringsforhold.	1469	naturlig undergrunn	03. NV-SØ	Ryggleie		
1523	Skjelett i grav 213	Skjelett	Skjelett i grav 213. Store deler av kraniet, samt noe av ryggraden bevart. Trodde i utgangspunktet at kraniet var omrotet pga. byggeproppen, men ved opprensning ble det tydelig at det lå in situ, men forstyrret. Kraniet er relativt greit bevart, ryggraden dårlig bevart.	1547	1606	02. Ø-V			S
1532	Skjelett i grav 215	Skjelett	Skjelett i grav 215. Kun bevart deler av kjeve med tenner. Ser avtrykk av kraniet, men ikke mulig å ta opp. Ingen flere områder med bein observeres.	1525	1534	02. Ø-V		03. Elendig	V S
1582	Skjelett i grav 216	Skjelett	Skjelett i grav 216. Består av kun tenner (emalje). Trolig barn. Ser ut som de fleste tenner er til stede. Ikke synlig gravfyll på det nivået tennene ligger.	1466	1594				
1617	Skjelett Grav 217	Skjelett	Skjelett i grav 217. Skjelettet var bevart som et avtrykk fra hoftene til ca. midt på leggbeinene. Lårbeina var best bevart, her kunne noe av den opprinnelige beinstrukturen skimtes. Bekkenet var helt formuldet og nesten ikke mulig å avgrense. Venstre side av skjelettet lå betydelig dypere enn den høyre, trolig grunnet forstyrrelser og kollaps av gravene lenger nord. Ingen deler av skjelettet materialet overvælde opptak.	xxx					

Intrasisid	Name	Subclass	Beskrivelse og tolkning	ID på objekt over dette	ID på objekt under dette	Lengde m	Bredde i m	Orientering	Kistetype	Kisteform	Bevarte deler av kiste
1067	Mulig kiste i grav 200	Kiste	Mulig kisterest i grav 200 bevart på nordre side, ca. 1 meter lengde. Ujevn mørk stripe med noen kullspetter. Kan også være rest etter byggegropen da det ikke var antydning til kiste ellers.	1009			1	02. Ø-V	03. Full kiste		
1147	Kiste grav 201	Kiste	Rektangulær kiste med bevart lokk, sider og hodeende. Treverket var forvitret og meget dårlig bevart. Lokket kunne erkjennes på grunn av dets kollaps, og fordi det ble funnet kranierester under treverket. Kistebunnen (SL1321) er målt inn som et eget nummer, da bunnen delvis består av et kullag. Ca. 0,6 m ned i gravkuttet dukket det opp en kiste. Kisten hadde kollapset, og det var derfor vanskelig å erkjenne den opprinnelige formen i starten. SV 1147 ble først målt inn som selve kisten, men denne innmålingen viste seg ved nærmere undersøkelse å representere det kollapsede kistelokket. Selve kistesidene dukket opp når deler av lokket var fjernet. Lokket på kisten dekket i høy grad området innenfor kistesidene, men ser ut til å ha sklidd noe ut i NV. Lokket hadde kollapset og sunket betraktelig innover mot midten langs hele kistens lengde. Kistens dimensjoner er i topp: 1,70 lengde, 0,3 i bredde vest og 0,24 bredde øst, bredde i midten er 0,30 m. Kistens dimensjoner er i bunn: 1,80 lengde, 0,4 bredde i øst, vest og midt. Dybden av kisten er minimum 0,10 m. Treverket er fullstendig forvitret og det gjenstår ingenting av den opprinnelige strukturen i treverket. Det er funnet og målt inn kistenagler i hjørnene og langsiden av kisten. I hjørnene var det opptil 3 nivåer med nagler. Helt i vest er det funnet kranierester (SZ 1185 og 1230).	1167	1185, 1230	1,8	0,4	08. ØNØ-VSV	03. Full kiste	Rektangulær	Sider Lokk Hodeende
1584	Brønn	Kiste	Trekledning tolket som restene av en brønnkasse. Treet var helt råtnet og formuldet, og ingen struktur i treet var lenger synlig. Trekassen ble målt inn som kiste, da det først ble antatt at det dreide seg om en grav. Brønnen ble snittet til en dybde av ca. 0,8 m, men bunnen ble ikke nådd. Gravingen måtte stanses på grunn av meget løse omkringliggende masser.	1605	1624	0,67	0,4		01. Annet		

Intrasisid	Name	Subclass	Beskrivelse og tolkning	ID på objekt over dette	ID på objekt under dette	Dybde/tykkelse	Lengde m	Bredde i m	Kontrollert	Orientering	Side/vegg	Bunnform	Tilstand	Type
1085	Kutt i grav 200	Kutt	Kutt til grav 200, topp og bunn. Høyde på topp av den nordre siden er ikke reell høyde, da det ble senket noe her ved graving. Oval form.	1067		0,35			Yes	02. Ø-V				04. Gravkutt
1109	Kutt grav 202	Kutt	Kutt til grav 202. Forstyrret i sør av moderne rørgrøft. Den fulle dybden av kuttet var ikke bevart - kun bunnen. Kuttet hadde en flat bunn og buede sider. Ingen konkrete tegn til en kiste.	1046	naturlig undergrunn	0,07	0,47	0,32	Yes		Buet	Plan	Sekundært forstyrret	04. Gravkutt
1342	Kutt Grav 201	Kutt	Kutt til grav 201. Nedgravningen hadde en oval form i plan, med en avrundet ende mot vest. I øst er avslutningen usikker pga. en moderne forstyrrelse. Siden var relativt steile og bratte, men med en svak helning mot bunnen. Avrundede kanter mot bunnen. Flat bunn, noe buet. Utelukkende gravd gjennom naturlig undergrunn.	1321	naturlig undergrunn	0,7	2,4	1	Yes	08. ØNØ-VSV	Buet	Plan	Intakt	04. Gravkutt
1437	Kutt grav 210	Kutt	Gravkutt til grav 210. Nedgravningen hadde skrånende sider, mulig avrundet bunn. Kun en meget liten del av graven ble avdekket, så det er derfor ikke mulig å konkludere ytterlige omkring gravens utforming. Graven fortsatte inn i profilen i øst.	1417	Naturlig undergrunn	0,3	0,7	0,35	Yes	03. NV-SØ	Buet			04. Gravkutt
1534	Kutt i grav 215	Kutt	Kutt til grav 215. Kanten mot sør er usikker grunnet byggeprop, vanskelig å se om det er kanten til grav 215, byggepropen eller evt. en underliggende grav.	1532	1606				Yes	02. Ø-V	Vertikal	Plan	Sekundært forstyrret	04. Gravkutt

Struktur/lagnr.	Beskrivelse	Foto	Dato/init.
101	Sjakt 5, ved søyle 2.	1191-1193	08.03.23/ABS
102	Sjakt 5, mellom søyler. Etterref. nedgraving.	1194-1203	08.03.23/ABS
103	Sjakt 5, på 14m. Etterref. struktur.	1204-	- " -
104	Sjakt 2, mulig gravrest	122-1227	14.03.23/IS
105	Sjakt 2, mulig gravrest	1242-1247	14.3.23/SSR
106	Sjakt 2, etterref. grop	—	14.03.23/IS
107	Sjakt 2, grav m. kranie	1262-1268	15.03.23/IS
108	Sjakt 4, stamphull	—	27.03.23/18
109	Sjakt 2, grav m. kranie	—	16.03.23/IS
110	Sjakt 4, kum / cistern	1290-1299	27.03.23/IS
111	Sjakt 4, diffus nedgraving sør	1309-1311	28.03.23/IS
112	Sjakt 4, mulig stolpehull Ø	—	- " -
113	Sjakt 4, mulig stolpehull S	—	- " -
114	Sjakt 4, mulig stolpehull SV	1308-1309	- " -
115	Sjakt 4, stor etterref. grop	1316-1318	- " -
116	Etterref. nedgraving n. sør	—	12.04.23/IS
117	grop, helig nedgraving til søyler	—	- " -
118	kum 2 eller gravhull søylefundament	—	- " -
119	kum 2 " " " "	—	- " -
120	Del av ukjent søylefundament	—	- " -
121	Brent keller sjakt 6-2	—	17.04.23/IS
122	Løse masser m. storestein, 6-2	1348-1350	- " -
123			
124			
125			
126			
127			
128			
129			
130			
131			
132			
133			
134			
135			
136			
137			
138			
139			
140			
141			
142			
143			
144			
145			

N207438

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

Osteologisk materiale (ubrent humanosteologisk) av bein.

Flere fragmenter av ribbein. Fragmenter av nedre del av lårbein (kne). Noen uidentifiserte fragmenter som sannsynligvis stammer fra rørbein. Kjønn: ubestemt. Alder: 20 - 80+.

Patologi: ikke observert.

Fnr: SK1109.

Strukturnr: 202 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 202, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven var forstyrret og inneholdt rester av et skjelett Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; *Sone 32, N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207439

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

Osteologisk materiale (ubrent humanosteologisk) av bein.

Underkjeve (mandibula) med nær komplett tanninventar. Tennene er delvis artikulert, høyre side, men kun tre tenner artikulert venstre side. Det mangler en fortann (sannsynligvis venstre side), og øvrige tenner bevart (enten i komplett eller fragmentert tilstand). Det er også flere større og mindre fragmenter av nakkevirvler (deriblant første og andre nakkevirvel). Kjønn: Mann? Alder: 17-25. Patologi: Ikke observert.

Fnr: SZ1141.

Strukturnr: 203 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 203, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenterte skjelettrest. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; *Sone* 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207440

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

Osteologisk materiale (ubrent humanosteologisk) av bein.

Kun et fragment av rørbein (ossa longa) og en tannkrone (molar) bevart. Det er mulighet for at fragmentene representerer to individer. Kjønn: Ubestemt. Alder: 5 - 10+. Patologi: Ikke observert.

Fnr: SZ?.

Strukturnr: 204 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 204, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skjelett. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; *Sone* 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207441/1-2

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAGE.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent humanosteologisk) av bein.

Et fragment av rørbein (ossa longa), mulig nedre del av et mindre rørbein. En krone fra en hjørnetann og flere fragmenter av emalje. Kjønn: Ubestemt. Alder: 1-10. Patologi: Ikke observert.

Fnr: SZ1144.

Strukturnr: 205 Grav

2) **Spiker** (kistespiker) av jern.

Spiker, trolig med rundt hode. Lengde 7,1 cm. Hodediameter ca 1,8 cm.

Fnr: 21.

Mål: Stm: 7,1 cm. *Vekt:* 14,3 gram.

Strukturnr: 205 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving Grav 205, funnet ved arkeologisk utgraving på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravingen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt rester av et skjelett og en kistespiker. C14- og makrofossilprøve ble analysert. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; *Sone 32, N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207442

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAGE.

Osteologisk materiale (ubrent humanosteologisk) av bein.

Flere større, mellomstore og små fragment av kranium (inkludert fragment av kjeve og tinningbein). Fem løse tenner, hvorav tre er jeksler og to sannsynligvis er fortann, hjørnetann eller forjeksler. Kjønn: Ubestemt. Alder: 30 - 50+. Patologi: Ikke observert.

Fnr: SZ1250.

Strukturnr: 207 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 207, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt rester av et skelett. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7034496.740, Ø: 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207443/1-2

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent humanosteologisk) av bein.

Deler av hodeskalle i fragmenter, deriblant et større fragment av bakhodebeinet (os occipitale). Kjønn: Ubestemt. Alder: 17-25. Patologi: Ikke observert.

Fnr: SZ1232.

Strukturnr: 208 Grav

2) **Spiker** (kistespiker) av jern.

Spiker med sirkulært hode. Lengde 6,6 cm. Hodediameter ca 1,7 cm.

Mål: Stm: 1,7 cm. *Vekt:* 15,6 gram.

Strukturnr: 208 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving Grav 208, funnet ved arkeologisk utgraving på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravingen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt rester av et skjelett og kistespiker. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: Prosjeksjon: EU89-UTM; Sone 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207444

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

Osteologisk materiale (ubrent humanosteologisk) av bein.

Minst to fragmenter av hodeskalle og to fragmenter av ryggvirvler (human). Fragment av fiskebein. Kjønn: Ubestemt. Alder: 25-65. Patologi: ikke observert.

Fnr: SZ1402.

Strukturnr: 209 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 209, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skjelett. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207445/1-3

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent humanosteologisk) av bein.

Et større fragment av øvre del av venstre lårbein (sin femur). Flere mindre fragmenter sannsynligvis fra samme bein. Kjønn: Ubestemt. Alder: 15 - 80+. Patologi: ikke observert.
Fnr: SZ1498.

Strukturnr: 212 Grav

2) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.
Fnr: 1555.

Datering: BP

Strukturnr: 1469 Bunn av gravfyll i grav 212.

3) **Prøve** (makrofossilprøve) av jord.

Makroprøveanalyse foretatt av Quaternary Scientific (QUEST), University of Reading. Også parasitt. Ikke restmateriale.

Fnr: 1555.

Strukturnr: 1469 Bunn av gravfyll i grav 212.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving Grav 12, funnet ved arkeologisk utgraving på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravingen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skjelett. Det ble analysert C14- og makrofossilprøve. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452.

NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; Sone 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207446

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

Osteologisk materiale (ubrent humanosteologisk) av bein.

Fragmenter av hodeskalle med underkjeve, overkjeve, ørebein og tenner (3 tenner i høyre underkjeve og 13 løse tenner tilhørende under- og overkjeve). Nakkevirvler og flere mindre fragmenter som ikke er identifisert til side eller element av skjelett. Kjønn: Ubestemt. Alder: 14-17. Patologi: Linjeformasjon rot dx mandibula pm1. Ikke observert emaljehypoplasi.

Fnr: SZ1523.

Strukturnr: 213 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving Grav 213, funnet ved arkeologisk utgraving på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravingen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skjelett. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; Sone 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207447/1-2

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAGE.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent humanosteologisk) av bein.

Fragment av venstre ansiktsskjelett og overkjeve (os zygomaticum og maxilla) og flere små fragmenter av ansiktsskjelettet/kranium. Flere løse tenner fra både over- og underkjeve. Tre tenner sitter fortsatt på plass i overkjeve venstre side. Kjønn: Ubestemt. Alder: 30 - 50+.

Patologi: Calculus dentalis (tannstein) observert lingualt sin maxilla M1 og PM2.

Fnr: SZ1532.

Strukturnr: 215 Grav

2) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 1533.

Datering: BP

Strukturnr: 1525 Gravfyll i grav 215.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 215, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skelett. Det ble analysert en C14-prøve fra graven. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7034496.740, Ø: 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E., 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207448

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

Osteologisk materiale (ubrent humanosteologisk) av bein.

Minst 27 løse tenner og tannfragmenter fra et yngre individ. Kjønn: Ubestemt. Alder: 5-13.

Patologi: ikke observert.

Fnr: SZ1582.

Strukturnr: 216 Grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 216, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skjelett. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E., 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207449/1-3

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent animalosteologisk) av bein.

Delvis bevart kranium med tilhørende under- og overkjeve med jeksler, flere løse fragmenter av kranium (tinningbein, bakhodebein og issebein), første og andre nakkevirvel (C1, C2), flere fragmenter av rørbein (ossa longa). Flere løse tenner (forjeksler). Kjønn: Mann? Alder: 17-25. Patologi: Ikke observert.

Fnr: Hodeskallen.

Strukturnr: 219 Grav

2) **Spiker** (kistespiker) av jern.

Spiker med rundt(?) hode. Lengde 7,5 cm. Hodediameter ca 1,7 cm.

Fnr: 13.

Mål: Stm: 7,5 cm. *Vekt:* 17,9 gram.

Strukturnr: 219 Grav

3) **Prøve** (trekullprøve) av bein.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (FTMC-LL72-6). Osteologisk materiale. Datering: BP 1030±27, cal AD 901-1120 (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 400053.

Datering: BP 1030±27

Strukturnr: 219 Skjelett i grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 219, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skjelett. Det ble analysert en C14-prøve fra graven. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; *Sone 32, N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207450/1-2

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent humanosteologisk) av bein.

Fragmenter av kranium (bakhodebein, tinningbein, over- og underkjeve). Større fragment av venstre underkjeve. Flere løse tenner. Flere fragmenter av nakkevirvler. Kjønn: Ubestemt.

Alder: 1-4. Patologi: Ikke observert.

Fnr: SZ??.

Strukturnr: 222 Grav

2) **Prøve** (trekullprøve) av bein.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (FTMC-LL72-3). Osteologisk materiale. Datering: BP 1033±28, cal AD 995-1024 (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 400050.

Datering: BP 1033±28

Strukturnr: 222 Skjelett i grav

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 222, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt fragmenter av et skjelett. Det ble analysert en C14-prøve fra graven. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7034496.740, Ø: 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. 2024. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207451/1-2

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent humanosteologisk) av bein.

Større fragment av et kranium med bakhodebein, tinningbein og kilebein. Fragmenter av over- og underkjeve. Fire tenner sitter fortsatt i fragment av høyre overkjeve. Tre løse tenner og en hjørnetann i et mindre kjevefragment. Et fragment av skulderblad og ribbein. Kjønn: Mann? Alder: 25 - 35+. Patologi: Ikke observert.

Fnr: SZ uten nummer 3.

Strukturnr: 223 Grav

2) **Prøve** (trekullprøve) av bein.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (FTMC-LL72-4). Osteologisk materiale. Datering: BP 1105±28, cal AD 885-1015 (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 400048.

Datering: BP 1105±28

Strukturnr: 223 Skjelett i grav.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 223, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt rester av skjelett og kiste. Det ble analysert en C14-prøve fra graven. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; Sone 32, *N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E. , 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207452/1-7

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

1) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 1076.

Datering: BP

Strukturnr: 1009 Bunn av gravfyll i grav 200.

2) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 1623.

Datering: BP

Strukturnr: 1606 Gravfyll omkring pelvis i grav 217.

3) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 1298.

Datering: BP

Strukturnr: 1264 Gravfyll i grav 205.

4) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 400055.

Datering: BP

Strukturnr: 1605 Fyll i mulig brønn under graver.

5) **Prøve** (makrofossilprøve) av jord.

Makroprøveanalyse foretatt av Quaternary Scientific (QUEST), University of Reading. Også parasitt. Ikke restmateriale.

Fnr: 1076.

Strukturnr: 1009 Bunn av gravfyll i grav 200.

6) **Prøve** (makrofossilprøve) av jord.

Makroprøveanalyse foretatt av Quaternary Scientific (QUEST), University of Reading. Ikke restmateriale.

Fnr: 1334.

Strukturnr: 1264 Gravfyll i grav 205.

7) **Prøve** (makrofossilprøve) av jord.

Makroprøveanalyse foretatt av Quaternary Scientific (QUEST), University of Reading. Også parasitt. Ikke restmateriale.

Fnr: 1623.

Strukturnr: 1606 Gravfyll omkring pelvis i grav 217.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Kirkegård funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. N207452 inneholder prøver fra graver uten skjelettmateriale og fra en brønn

under gravene. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452.
NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgraving av
middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens
prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

*Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7034496.740, Ø:
569818.557.*

LokalitetsID: 90288.

*Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E., 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske
undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.*

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

N207437/1-10

Byfunn fra **middelalder** fra DRONNINGENS GATE 10 (TA-2023/3), (401/332), TRONDHEIM K., TRØNDELAG.

1) **Osteologisk materiale** (ubrent humanosteologisk) av bein.

Flere fragment av under- og overkjeve. Fragment høyre side underkjeve (dx mandibula) med tenner. Fragment av overkjeve (maxilla) representerer både høyre og venstre side med tenner. Det er også 14 + løse tenner eller tannelementer tilhørende den beskrevne under- og overkjeven, deriblant jeksler og fortenner. Kjønn: ubestemt, alder: 30 - 50+, patologi: Calculus (plakk) observert i betydelig grad maxilla dx m2. Også observert mandibula.

Fnr: SZ1230.

Strukturnr: 201 Grav

2) **Spiker** (kistespiker) av jern.

Spiker med ovalt/sirkulært hode, kanskje dråpeformet. Funnet komplett med trerest. Lengde 6,9 cm. Hodediameter ca 1,5 cm (kanskje x 2,1 cm).

Fnr: 8.

Mål: Stm: 6,9 cm. *Vekt:* 10,7 gram.

Strukturnr: 201 Grav

3) **Spiker** (kistespiker) av jern.

Spiker med ovalt/rundt hode, kanskje dråpeformet. Funnet komplett med trerest. Lengde 6,6 cm. Hodediameter ca 1,4 cm (kanskje x 2,4 cm).

Fnr: 18.

Mål: Stm: 6,6 cm. *Vekt:* 14,2 gram.

Strukturnr: 201 Grav

4) **Spiker** (kistespiker) av jern.

Spiker med rundt hode. Funnet komplett med trerest. Lengde 6,8 cm. Hodediameter ca 1,7 cm.

Fnr: 26.

Mål: Stm: 6,8 cm. *Vekt:* 13 gram.

Strukturnr: 201 Grav

5) **Prøve** (trekullprøve) av bein.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (FTMC-LL72-5). Osteologisk materiale. Datering: BP 1054±28, cal AD 897-1031 (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 400052.

Datering: BP 1054±28

Strukturnr: 1185 Skjelett i grav 201

6) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 1078.

Datering: BP

Strukturnr: 1057 Kollapset kulturlag i grav 201.

7) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Analysert av Vilnius Radiocarbon (). Datering: BP , cal AD (2 sigma). Ikke restmateriale.

Fnr: 1330.

Datering: BP

Strukturnr: 1321 Blanding av bunnen av gravfyllet og den råtnede kistebunnen i grav 201.

8) **Prøve** (makrofossilprøve) av jord.

Makroprøveanalyse foretatt av Quaternary Scientific (QUEST), University of Reading. Ikke restmateriale.

Fnr: 1078.

Strukturnr: 1057 Kollapset kulturlag i grav 201.

9) **Prøve** (makrofossilprøve) av jord.

Makroprøveanalyse foretatt av Quaternary Scientific (QUEST), University of Reading. Også pollen. Ikke restmateriale.

Fnr: 1233.

Strukturnr: 1230 Fyll fra omkring kraniet i grav 201

10) **Prøve** (makrofossilprøve) av jord.

Makroprøveanalyse foretatt av Quaternary Scientific (QUEST), University of Reading. Ikke restmateriale.

Fnr: 1330.

Strukturnr: 1321 Blanding av bunnen av gravfyllet og den råtnede kistebunnen i grav 201.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Grav 201, funnet ved arkeologisk utgravning på eiendommen Dronningens gate 10, gnr. 401, Trondheim, Trøndelag. TA nr. 2023/03.

Utgravningen foregikk fra 12. mai 2023 til 1. juni 2023, og ble utført som følge av næringsutbygging. Restene av en middelalderkirkegård med graver ble avdekket under kjellernivå i den eksisterende bygningen på stedet. Kirkegården avdekket under kjelleren i Dronningens gate 10 representerer trolig den nordlige delen av en middelalderkirkegård som strakk seg sørover ut i Dronningens gate. Det er hittil ikke funnet en kirke i tilknytning til kirkegården. Graven inneholdt kistefragmenter med kistespiker og kranierester. Det ble analysert C14- og makrofossilprøver. Museumsnummer knyttet til denne undersøkelsen: N207437-N207452. NIKU-prosjektnummer: 1022614 Prosjektnavn: Arkeologisk utgravning av middelalderkirkegård under kjellergulv i Dronningens gate 10 (Posthuset) Riksantikvarens prosjektreferanse: 21/00516 Tiltakshaver: E. C. Dahls Eiendom AS

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; *Sone 32, N:* 7034496.740, *Ø:* 569818.557.

LokalitetsID: 90288.

Innberetning/litteratur: Sæhle, I. & Valstrand, Nina E., 26.01.2024, Ta 2023/03, arkeologiske undersøkelser i kjelleren under Dronningens gate 10, Trondheim.

Funnet av: Ingeborg Sæhle.

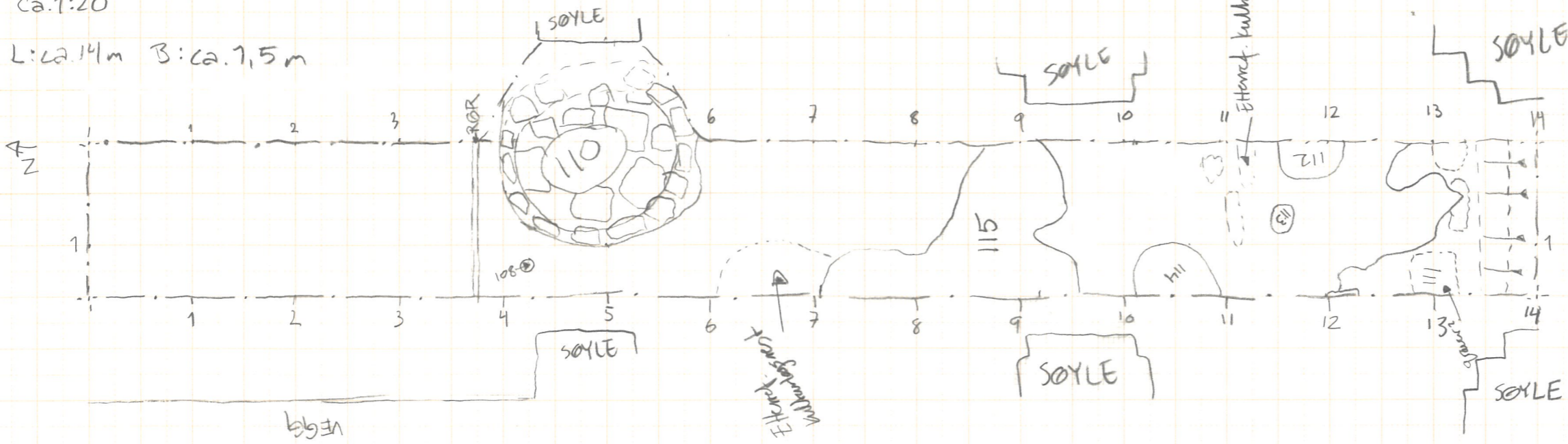
Funnår: 2023.

Katalogisert av: Heidi Tangen Eriksen.

1022567 DRONNINGENSGATE 10
TA 2023/3

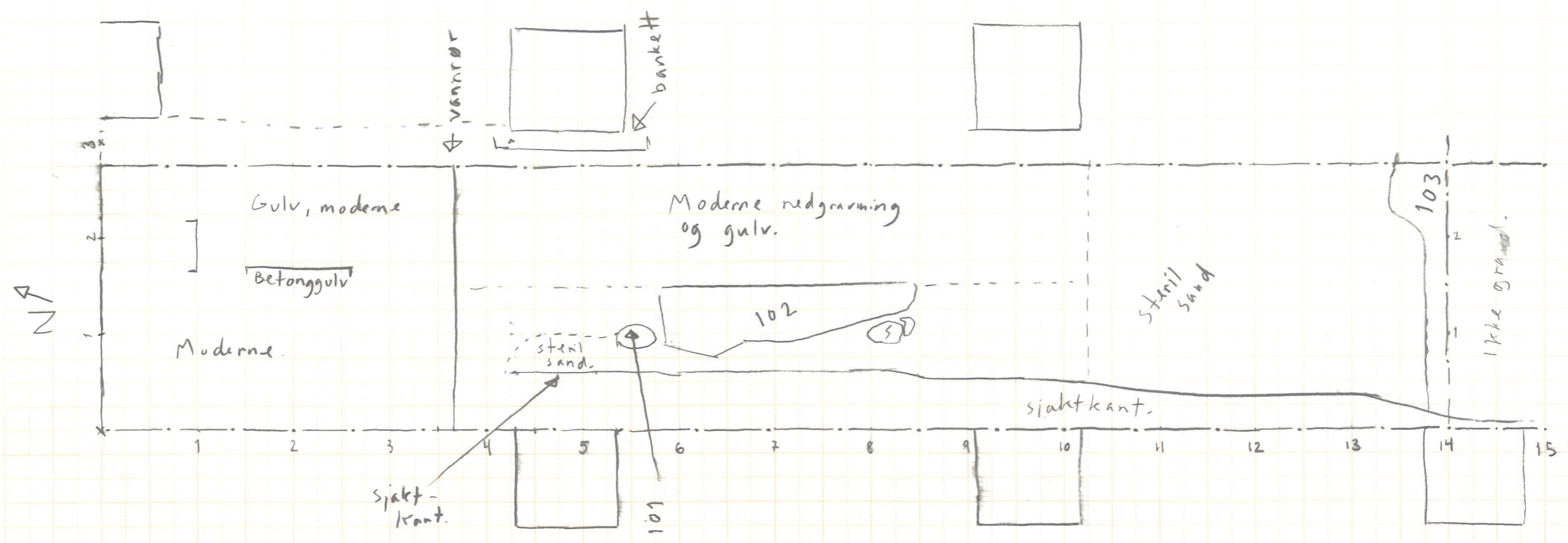
SJAKT 4
ca. 1:20

L: ca. 14m B: ca. 7,5m

SJAKT 5

PROSJEKT: 1022657, DRONNINGENS GATE 10
CA. 1:20
SKISSE

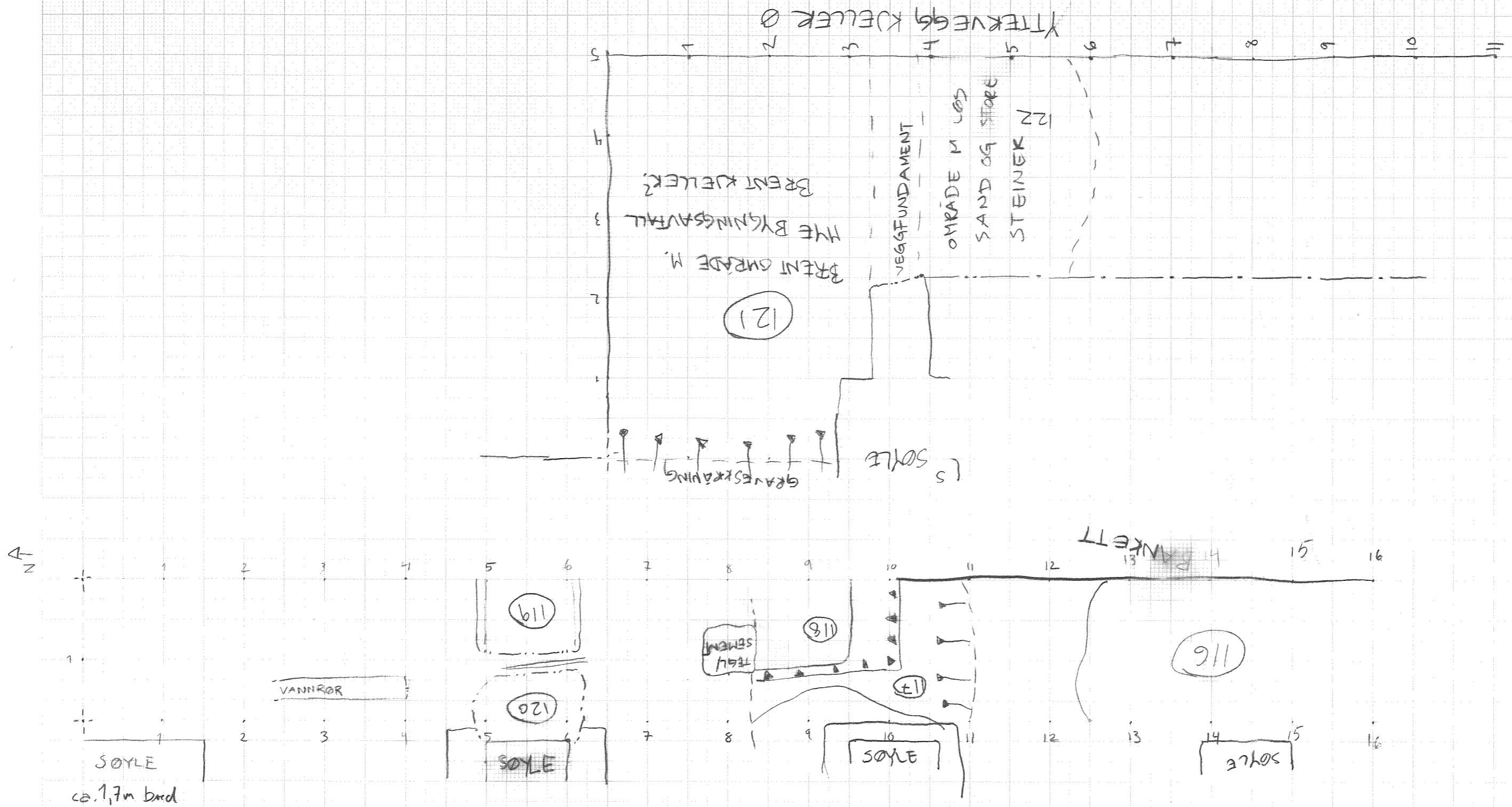

1022567 DRONNINGEUS GATE 10, KJELER

SJAKT 6

ca. 1:20

15

SJAKT 2

PROSJEKT: 1022567, DRONNINGENS GATE 10
CA. 1:20
SKISSE

Reell bredde av sjakt: 1,50m

